

Projekt załącznika nr 1 do Aneksu nr ...do umowy nr 6933-UM1500019/09 z dnia 26/06/2009r.

Lokalna Grupa Działania „Stowarzyszenie Dolina Noteci” z siedzibą w Chodzieży,
powiat chodzieski

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015

Chodzież 2014 rok

Rozdział 1

Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania (LGD), jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)

1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) i nr w tym rejestrze

LGD jest Stowarzyszeniem pod nazwą „Dolina Noteci”. Zostało ono zarejestrowane jako Stowarzyszenie zwykłe 8 września 2006 r. z datą wpisu do KRS 9.XI.2006 r. (sygnatura akt P.O. XII NS – REJ. KRS / 13679 / 06 / 700), a następnie przerejestrowane jako Stowarzyszenie specjalne, w oparciu o art. 15 ustawy z dnia 7 marca o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW (Dz. U. nr 64, poz. 427 oraz z 2008 r. nr 98, poz. 634). Przerejestrowania (wpisu) na nowych podstawach prawnych dokonano w dniu 06 lutego 2009r. (sygnatura akt: PO.IX.NS-REJ.KRS 659/09/847).3333

Siedzibą Stowarzyszenia jest Chodzież, powiat chodzieski, ul. Notecka 28 nr 13, kod pocztowy 64 – 800 Chodzież. **Funkcję Prezesa ”Stowarzyszenia Dolina Noteci” od dnia 27 marca 2013 pełni Zbigniew Salwa.**

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Prace mające na celu zorganizowanie partnerstwa w dolinie rzeki Noteć rozpoczęły się w połowie 2005 roku, przy współpracy i w porozumieniu z Wielkopolską Korporacją Termomodernizacyjną „Ekorozwój”. W ramach Schematu I Pilotażowego Programu „Leader +” Korporacja zrealizowała projekt „Aktywizacja społeczna i rozwój obszarów wiejskich gmin Doliny Noteci poprzez promocję energetyki odnawialnej”. W oparciu o przeprowadzone analizy w ramach tego projektu wypracowano założenia dla Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW), przystąpiono do tworzenia LGD, po czym zredagowano ostateczną wersję ZSROW, występując do FAPA z wnioskiem o zakwalifikowanie LGD i ZSROW do realizacji II Schematu P.P. „Leader +”, co zostało uwieńczone powodzeniem.

LGD została utworzona 31 maja 2006 roku podczas zebrania założycielskiego, w którym brało udział 20 osób fizycznych, pochodzących z różnych sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, a następnie zarejestrowana w KRS jako Stowarzyszenie pod nazwą „Dolina Noteci”. Do Stowarzyszenia przystąpiło też, na prawach członków wspierających, 5 gminnych j.s.t.: Budzyń, Chodzież, Margonin, Szamocin i Ujście.

W 2008 roku po wyrażeniu przez LGD woli ubiegania się o uczestnictwo we wdrażaniu na swoim terenie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2007 – 2013, ale przed przystąpieniem do prac nad tą Strategią wszystkie gminy podjęły uchwały wyrażające wolę przystąpienia do Stowarzyszenia (LGD) „Dolina Noteci”, w charakterze członków zwyczajnych. W międzyczasie wzrosła liczba pozostałych członków.

W dniu 20 listopada 2008 roku Stowarzyszenie dokonało zmiany Zarządu i Komisji Rewizyjnej, uchwaliło nowy Statut, uwzględniający przepisy ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW. Statut ten został zgłoszony do KRS. Lokalną Grupę Działania skonsolidowały wspólne prace nad ZSRROW (odbyło się 18 warsztatów strategicznych), a potem wspólna realizacja projektu w ramach II Schematu P.P Leader +”. Niemały wpływ na konsolidację partnerstwa miały kolejne warsztaty strategiczne przeprowadzone we wrześniu 2008 r., które miały na celu zidentyfikowanie obecnych problemów występujących w obszarze działania LGD, nakreślenie założeń i celów Lokalnej Strategii Rozwoju, a także ustalenie przedsięwzięć w ramach LSR na lata 2009 – 2015, w ramach PROW 2007 – 2013. Warsztatów tych odbyło się 5 (w każdej gminie po jednym), a w wielogodzinnych dyskusjach uczestniczyło ponad 100 osób).

Następnie powołano Radę LGD (organ decyzyjny) do oceny i wyboru operacji (projektów) w 15 osobowym składzie. Zarówno w składzie LGD, jak i w składzie organu decyzyjnego znajdują się przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Skład osobowy członków LGD zaprezentowano w podrozdziale 1.3., a organu decyzyjnego w podrozdziale 1.4.

1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Sektor publiczny reprezentuje 5 członków, pozostali członkowie reprezentują sektor społeczny i gospodarczy. Potwierdza to wyrażoną wcześniej (podrozdział 1.2.) konstatację, że w LGD są reprezentowane wszystkie sektory, a szczególnie sektor społeczny, co jest zgodne z duchem i litera podejścia LEADER.

Rozszerzanie składu osobowego (dotyczy osób fizycznych i prawnych) dokonywane jest na podstawie deklaracji kandydata na członka LGD. Kompetencje w zakresie powoływania i odwoływania nowych członków ma Zarząd (§ 18 ust. 4 Statutu), do którego składa się deklarację członkowską. Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia. Od uchwał Zarządu w przedmiocie wykluczenia członków ze Stowarzyszenia przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków (WZCz).

Skład osobowy LGD ulega stałemu powiększaniu. W zebraniu założycielskim LGD w maju 2006 r. uczestniczyło 20 osób. W 2012r liczba członków wynosiła 59 osób, natomiast obecnie, w 2013 r. liczba członków wynosi 63 osoby. Członkowie Stowarzyszenia to przede wszystkim sektor społeczny, drugi pod względem wielkości to gospodarczy, natomiast trzeci-najmniejszy to sektor publiczny. Stowarzyszenie pod względem ilości członków jest wciąż w fazie rozwoju, co wskazuje zwiększająca się z roku na rok liczba członków. Kolejnych mieszkańców obszarów do włączenia się w działalność Stowarzyszenia zachęcają władze Stowarzyszenia, jak również wszyscy członkowie. Informacje odnośnie prowadzonych działań pojawiają się w lokalnej prasie, na tablicach ogłoszeń, w Urzędach Gmin oraz na stronach internetowych. Stowarzyszenie także prowadzi własną stronę internetową, na której zamieszczane są wszelkie niezbędne informacje o Stowarzyszeniu, jak również informacje dotyczące promocji obszaru objętego LSR. Okazją do upowszechniania wiedzy o programie Leader oraz wszystkich działaniach LGD są imprezy masowe gromadzące wielu mieszkańców i nierzadko turystów np. dożynki, zawody sportowe, festiwale, jarmarki, targi i inne tego rodzaju imprezy.

W pozyskiwaniu nowych członków największe doświadczenie i skuteczność posiadają członkowie – założyciele, którzy w bezpośrednich kontaktach, jak również własnym przykładem zachęcają do wstąpienia w szeregi Stowarzyszenia. Każda osoba fizyczna lub prawna ubiegająca się o status członka musi wypełnić pisemne oświadczenie- deklarację członkowską, wskazującą wolę przystąpienia do Lokalnej Grupy

Działania jako członek zwyczajny. Uprawnienia do rozpatrzenia oświadczenia ma Zarząd, który decyduje o przyjęciu bądź odmowie przyjęcia.

LGD spodziewa się, że przyrost liczebny LGD będzie zjawiskiem stałym, zwłaszcza przyrost osób z sektora społecznego i gospodarczego. Trafność celów LGD i działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, wdrażanie LSR i udzielanie w jej ramach wsparcia finansowego dla operacji podejmowanych przez mieszkańców tych obszarów i propagowanie przez LGD wynikających z tego korzyści, będzie zachęcać i przyciągać dotychczasowych obserwatorów pracy LGD, czyniąc z nich sympatyków, a potem członków Stowarzyszenia.

LGD stworzyła też statutowe zachęty do wstępowania w jej szeregi. W §13, punkt e) Statutu daje się członkom prawo do korzystania z rekomendacji, gwarancji i opieki Stowarzyszenia. W lokalnych kryteriach wyboru operacji do pomocy finansowej taką rekomendację przewidziano, przyznając kilka punktów dla operacji zamierzonych przez członka LGD. Wiadome korzyści ze społecznej pracy LGD na rzecz środowisk wiejskich i dobroczynne skutki wdrażanej LSR – jak wspomnieliśmy wcześniej – również przysporzą Stowarzyszeniu członków. Słowa uczą, ale przykłady pociągają. Zwłaszcza, iż dobre przykłady pracy LGD oraz najciekawszych operacji zrealizowanych w obszarze przez samą LGD i indywidualnych beneficjentów będą upowszechniane.

Zarząd nie zaniecha też spotkań z mieszkańcami obszaru objętego wdrażaniem LSR i osobistego zachęcania mieszkańców do brania spraw lokalnego rozwoju w swoje ręce, a więc do korzystania z przynależnych społeczeństwu obywatelskiemu praw publicznych. Z pewnością zaowocuje to dodatkowym wzrostem liczebności Stowarzyszenia. Jak sądzimy, przyrost liczebności LGD następował będzie, tak jak dotychczas, głównie wskutek napływu członków z sektora społecznego i obywatelskiego.

1.4. Struktura Rady (organu decyzyjnego)

W myśl §20 Statutu Stowarzyszenia Rada składa się z co najmniej 10 członków, reprezentujących wszystkie sektory, z większościowym, ponad 50%-owym, udziałem sektora społecznego i gospodarczego. W.Z.Cz. ustanowiło skład Rady liczący 15 członków. W tabeli poniżej skład Rady (organu decyzyjnego):

Lp.	Imię i nazwisko członka lub osoby reprezentującej członka Rady	Nazwa członka, którego przedstawicielem w Radzie jest dana osoba	Gmina, którą reprezentuje członek lub przedstawiciel członka	Sektor, którego przedstawicielem są poszczególni członkowie Rady	Udział reprezentantów poszczególnych sektorów %
1	2	3	4	5	6
1.	Marcin Sokółowski	Gmina Budzyń	Gmina Wiejska Budzyń	Publiczny	
2.	Leonard Sell		Gmina Wiejska Budzyń	Społeczny	
3.	Maciej Gramowski		Gmina Wiejska Budzyń	Gospodarczy	
4.	Eugeniusz Bogdan	Gmina Chodzież	Gmina Wiejska Chodzież	Gospodarczy	

5.	Katarzyna Staškowiak		Gmina Wiejska Chodzież	Społeczny	
6.	Kamila Szejner		Gmina Wiejska Chodzież	Społeczny	
7.	Janusz Piechocki	Gmina Miejsko-Wiejska Margonin	Gmina Miejsko-Wiejska Margonin	Publiczny	
8.	Ludwik Ślesicki		Gmina Miejsko-Wiejska Margonin	Społeczny	
9.	Czesław Bednarz		Gmina Miejsko-Wiejska Margonin	Gospodarczy	
10.	Eugeniusz Kucner	Gmina Miejsko-Wiejska Szamocin	Gmina Miejsko-Wiejska Szamocin	Publiczny	
11.	Bogdan Bembnista		Gmina Miejsko-Wiejska Szamocin	Społeczny	
12.	Dominik Murczak		Gmina Miejsko-Wiejska Szamocin	Społeczny	
13.	Henryk Kazana	Gmina Miejsko-Wiejska Ujście	Gmina Miejsko-Wiejska Ujście	Publiczny	
14.	Marcin Sawiński		Gmina Miejsko-Wiejska Ujście	Społeczny	
15.	Stefan Stroński		Gmina Miejsko-Wiejska Ujście	Społeczny	

Udział reprezentantów 1) publicznego 27%, 2) społecznego 53%, 3) gospodarczego 20%

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

1.5.1. Ogólne zasady funkcjonowania LGD

Wszystkie organy LGD, a więc Walne Zebranie Członków (WZCz), Zarząd, Komisja Rewizyjna (KR) i organ decyzyjny (Rada) działają w oparciu o Statut Stowarzyszenia.

Walnemu Zebraniu Członków Statut powierza funkcje stanowiące, władcze, czyniąc Zebranie najwyższą władzą w Stowarzyszeniu. Do WZCz należy w szczególności: uchwalanie LSR i kierunków działania LGD, regulaminów, kryteriów oceny i wyboru operacji do pomocy finansowej oraz zmian w Statucie, wybór i odwoływanie członków Zarządu, KR i Rady, udzielanie Zarządowi absolutorium, ustalanie wysokości składek członkowskich, rozpatrywanie odwołań od uchwał zarządu wniesionych przez członków LGD i podejmowanie uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia.

Zarząd: jest organem wykonawczym Stowarzyszenia, kieruje jego bieżącą pracą, reprezentuje je na zewnątrz, przyjmuje członków, składa do WZCz wnioski o powołanie członków Rady i jej Przewodniczącego, dokonuje oceny pracy Rady, tworzy Biuro LGD, ustala dla niego regulamin i zatrudnia pracowników, zaciąga zobowiązania finansowe do 100.000 zł, zwołuje WZCz itp. Zarząd liczy 5 członków.

Prezesem jest Zbigniew Salwa, V-ce Prezesem Jacek Soforek, Skarbnikiem Estera Serówka, sekretarzem Karolina Włodarska - Wojtecka, członkiem – Dominika Koczorowska.

Komisja Rewizyjna: kontroluje bieżącą pracę Stowarzyszenia, składa do WZCz wnioski w przedmiocie absolutorium dla Zarządu lub zwołania WZCz, dokonuje wyboru podmiotu do zbadania sprawozdań finansowych Stowarzyszenia. Komisja składa się z 5 członków.

Rada: Do wyłącznej kompetencji tego organu należy ocena zgodności operacji z LSR oraz wybór operacji (w oparciu o lokalne kryteria), które mają być realizowane w ramach LSR, w rozumieniu przepisów prawnych związanych z wdrażaniem podejścia „Leader”. Rada liczy 15 członków, wśród których ponad 50% stanowią przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego. Członkowie Rady, zgodnie ze Statutem (§15 ust. 2) mają zakaz łączenia funkcji w Zarządzie i Komisji Rewizyjnej. Nie mogą też być pracownikami Biura LGD, co reguluje §3 Regulaminu organizacyjnego Rady.

Szczegółowy opis podziału zadań i zakresu odpowiedzialności organów LGD w procesie oceny i wyboru operacji, jako kluczowych zadań LGD oraz procedur zmiany lokalnych kryteriów zamieszczono z rozdziale 9 LSR. Nie naruszono przy tym kompetencji Rady, do której wyłącznej właściwości należy ocena zgodności z LSR i wybór operacji do pomocy finansowej.

Organy LGD realizują swoje statutowe zadania nie tylko w oparciu o Statut, ale także w oparciu o zasady określone w regulaminach. Regulamin organizacyjny Rady jest załącznikiem do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR. Regulaminy obrad WZCz oraz funkcjonowania innych organów LGD i Biura znajdują się w siedzibie LGD.

1.5.2. Zasady powoływania członków Rady

Członkowie rady są powoływani zgodnie z §17 ust. 6 ppkt b Statutu oraz §3 Regulaminu organizacyjnego Rady przez Walne Zebranie Członków, na wniosek Zarządu, po uprzednim wskazaniu (rekomendowaniu) ich przez właściwy sektor: publiczny, społeczny bądź gospodarczy. Dokumentami potwierdzającymi sektorowe przedstawicielstwo w Radzie są:

- w przypadku j.s.t. – uchwała Rady Gminy lub Powiatu,
- w przypadku sektora społecznego –
  - a) oświadczenie o zamieszkanii, zameldowaniu albo działaniu na obszarze objętym LSR, jeśli jest to osoba fizyczna, lub
  - b) podpisy członków organizacji nie posiadającej statutu i osobowości prawnej rekomendującej daną osobę, albo
  - c) uchwała j.s.t. – jeśli dotyczy to osoby wskazanej przez jednostkę nie posiadającą osobowości prawnej, dla której organem prowadzącym jest j.s.t., względnie
  - d) zgodnie ze Statutem danej jednostki, jeśli przedstawiciel wywodzi się z innej organizacji lub instytucji,
- w przypadku przedsiębiorców – odpis z KRS lub zaświadczenie z Ewidencji Działalności Gospodarczej, w którym wskazano osoby uprawnione do reprezentacji.

1.5.3. Zasady odwoływania członków lub całej Rady

Odwołania członka rady lub całej Rady dokonuje Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu (§17 i 18 Statutu) po dogłębnej analizie pracy członka lub całej Rady, wynikającej z oceny ich pracy, dyscypliny uczestnictwa w posiedzeniach Rady itp. Oceny tej dokonuje Zarząd (wskazane jest dokonywanie oceny w porozumieniu z Komisją Rewizyjną). Stosowne wnioski zgłaszane są Przewodniczącemu Rady i Walnemu Zebraniu Członków. W przypadku, gdy WZCz, po wysłuchaniu stron i analizie ich argumentów zdecyduje się na odwołanie członka lub całej Rady, poszczególne sektory, których reprezentant / reprezentanci zostali odwołani, zgłaszają Zarządowi nowych kandydatów. Zarząd z kolei wnioskuję o ich powołanie.

1.5.4. Procedura wyłączenia członka Rady (organu decyzyjnego) od udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji oraz rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności

Procedura ta została opisana w Regulaminie Organizacyjnym Rady (§28), stanowiącym załącznik do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR. Przedstawia się ona następująco:

Przed przystąpieniem do głosowania dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji według lokalnych kryteriów Przewodniczący Rady udostępnia Członkom Rady listę z oświadczeniem – pod odpowiedzialnością karną – że podpisujący się na liście nie jest wnioskodawcą, ani nie jest powiązany z wnioskodawcami wniosków zgłoszonych na obecne posiedzenie Rady. Jeśli natomiast jest wnioskodawcą lub jest powiązany z którymś z wnioskodawców dopisuje w oświadczeniu: „z wyjątkiem wnioskodawcy wniosku nr ...”. Osoby powiązane są wyłączone z głosowania nad wnioskiem, którego to powiązanie dotyczy. Fakt ten odnotowuje się w protokóle z posiedzenia Rady, gdzie wpisuje się nazwiska i imiona: członka Rady wyłączonego z głosowania i wnioskodawcy z nim powiązanego. Lista z oświadczeniami w załączniku do LSR.

W przypadku, gdy są wątpliwości co do powiązań członka Rady z wnioskodawcą, wątpliwości te rozstrzyga w głosowaniu Rada zwykłą większością głosów.

Przy obliczaniu ilości głosów i punktów członkowie Rady wyłączeni z głosowania nad wnioskiem osoby (fizycznej bądź prawnej) nie są brani pod uwagę. Sumę punktów dzieli się wówczas przez liczbę głosujących spośród obecnych na posiedzeniu minus osoba wyłączona, którzy oddali głos ważny. Przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego w Radzie powinni stanowić co najmniej 50% głosujących.

W przypadku rozpatrywania wniosku gminy, z głosowania wyłączeni są członkowie Rady reprezentujący gminę jako jednostkę samorządu terytorialnego (wójt lub inna osoba reprezentująca tą jednostkę). Nie jest wyłączany członek Rady z terytorium gminy.

Analogiczne zasady wyłączenia członka Rady z głosowania obowiązują w przypadku głosowania nad uchwałami dotyczącymi rozpatrywanych odwołań od rozstrzygnięć Rady.

1.5.5. Opis stanowisk w Biurze LGD z podziałem obowiązków i zakresem odpowiedzialności

W związku z tym, że LGD dysponować będzie niewielkim budżetem na funkcjonowanie (787.744 zł w okresie 7 lat, tj. nieco ponad 110 tys. zł rocznie) utworzyć może nie więcej niż 1,75 etatu dla pracowników Biura LGD. Pracę Biura nadzorować będzie Zarząd, a jednemu lub dwóm członkom Zarządu powierzy się funkcje w biurze w tym jego dyrektora, wykraczające poza zakres statutowych obowiązków Zarządu, a związane z wdrażaniem tego złożonego projektu, jakim jest LEADER i realizowana w jego ramach LSR. Prowadzenie księgowości powierzy się pracownikowi zatrudnionemu na podstawie umowy zlecenia lub zleci biuru rachunkowemu. Sprawy wymagające wyspecjalizowanej wiedzy zlecać się będzie specjalistom (ekspertom). Nie wyklucza się zatrudnienia kierowników projektów, realizowanych z innych niż PROW programów, w ramach środków finansowych z tych programów, na zasadach tam określonych.

Zakres obowiązków i odpowiedzialności członka Zarządu- Dyrektora Biura LGD

- planowanie działalności LGD i biura,
- kierowanie pracą biura i składanie sprawozdań z jego pracy,
- inicjowanie zadań realizowanych przez LGD,
- nadzór nad wdrażaniem LSR,
- nadzór nad wykonywaniem zadań wynikających z procedur naboru i oceny wniosków o pomoc finansową,
- nadzór nad wykonaniem zadań zleconych wykonawcom zewnętrznym, w tym m. in. zadań dotyczących przygotowania i realizacji projektów współpracy, promocji, aktualizacji LSR, itp.
- stałe współpracowanie z Zarządem i Radą,
- nadzór nad przygotowywaniem wniosków o pomoc finansową na funkcjonowanie LGD i wniosków o płatność.

Zakres obowiązków i odpowiedzialności pozostałych pracowników Biura

Jego/ich obowiązki będą polegały w szczególności na:

- zapewnieniu obsługi sekretarskiej Biura i wszystkich organów LGD;
- udzielaniu pomocy doradczej potencjalnym beneficjentom w przygotowaniu wniosków o pomoc finansową;
- przyjmowaniu i rejestrowaniu wniosków o pomoc finansową, sprawdzaniu ich kompletności i wykonywaniu innych zadań administracyjno – usługowych wynikających z procedur naboru i oceny wniosków;

- wykonywaniu zadań związanych z animowaniem i aktywizowaniem społeczności lokalnej, w tym szkoleniowych;
- promowanie obszaru wdrażania LSR oraz upowszechnianiu działalności LGD i realizowanej LSR;
- służeniu informacją mieszkańcom o zakresie możliwej do uzyskania pomocy finansowej, terminach i miejscu naboru wniosków o pomoc finansową itp.;
- wykonywaniu innych zadań związanych z realizacją działania 4.1. „Wdrażanie LSR” oraz zadań dotyczących działań (4.2., 4.3. PROW), których beneficjentem jest (będzie) LGD;
- dokumentowaniu całej działalności Biura i organów, prowadzeniu rejestru tej dokumentacji, a potem jej archiwizowaniu;
- prowadzeniu odrębnej dokumentacji dla zadań realizowanych przez LGD z innych niż PROW programów (np. z P.O. „KL”), jeśli nie powierzy się ich innym osobom;
- wykonywaniu wszystkich innych czynności związanych z działalnością LGD i Biura lub zleconych przez wyznaczonego przez Zarząd kierownika-managera;
- ponoszeniu odpowiedzialności za sprawy sobie powierzone.

W przypadku zatrudnienia dwóch lub więcej pracowników na częściach etatu zakres w/w obowiązków zostanie podzielony, a ustalona ich część przypisana każdemu z nich.

1.5.6. Procedura naboru pracowników

Wyznaczony przez Zarząd jeden lub dwóch z jego członków do wykonywania obowiązków na umowę o pracę lub inną umowę nie będzie podlegał konkursowi, gdyż został – podobnie jak cały Zarząd – oceniony pod względem przydatności do kierowania działalnością LGD przez Walne Zebranie Członków podczas wyborów do Zarządu. W przypadku gdy zamierza się zatrudnić kolejnego pracownika, ogłoszony będzie nabór w drodze otwartego konkursu. Proces naboru składać się będzie z następujących etapów:

- 1) Ogłoszenie o naborze (na stronach www, tablicy ogłoszeń LGD, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chodzieży, ewentualnie w prasie; w ogłoszeniach podane zostaną: nazwa stanowiska, zakres zadań, wymagane kwalifikacje /niezbędne i dodatkowe/, wskazanie wymaganych dokumentów oraz określenie terminu i miejsca składania dokumentów);
- 2) Składanie / przyjmowanie dokumentów aplikacyjnych (dokumenty to: list motywacyjny, cv, kserokopie dokumentów potwierdzających kwalifikacje, kserokopie świadectw dotychczasowej pracy, kwestionariusz osobowy, referencje);
- 3) Wstępna selekcja kandydatów (analiza dokumentów aplikacyjnych przez Komisję Rekrutacyjną);
- 4) Ogłoszenie listy kandydatów, którzy spełniają wymagania formalne (w miejscach, gdzie znajdowały się ogłoszenia o naborze, informacja o kandydatach, którzy zgłosili się do naboru);

- 5) Selekcja ostateczna kandydatów (po przeprowadzeniu testów lub rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami);
- 6) Ogłoszenie wyników (w miejscach, gdzie ogłaszany był nabór; wyłoniony kandydat przed podpisaniem umowy zobowiązany jest przedłożyć zaświadczenie o niekaralności);
- 7) Sporządzenie przez Komisję Rekrutacyjną protokołu z przeprowadzonego naboru;
- 8) Ogłoszenie wyników wyboru pracownika, z podaniem nazwiska i imienia zatrudnionego pracownika, jego miejsca zamieszkania, uzasadnienie dokonania wyboru, albo uzasadnienie nie zatrudnienia żadnego kandydata (informacje te umieszcza się w miejscach, gdzie ogłoszony był nabór).
- 9) O ile wybrany kandydat podczas okresu próbnego nie spełnia oczekiwań i wymagań, można bez ogłoszenia kolejnego konkursu zaprosić kolejną osobę z największą liczbą punktów otrzymanych w konkursie.

Ogłoszeń o naborze, przyjmowania wniosków aplikacyjnych, ogłoszenie informacji o rozstrzygnięciach konkursu [pkt 1) 2) i 8)] dokonuje Zarząd LGD lub zatrudnieni na umowę o pracę lub innych umowach– jego członkowie. Pozostałe etapy procedury naboru pracowników realizuje Komisja Rekrutacyjna, ustanowiona przez Zarząd LGD, w której składzie znajdować się mogą zatrudnieni na umowach jego członkowie.

Wymagania dla kandydatów na pracowników Biura LGD zatrudnianych w trybie konkursu

Wymagania niezbędne:

- wykształcenie co najmniej średnie,
- praktyczna znajomość pracy biurowej, w tym postępowania z dokumentami, znajomość obsługi komputera itp.,
- dyspozycyjność,
- znajomość przepisów związanych z realizacją podejścia Leader.

Wymagania dodatkowe:

- wskazane jest posiadanie doświadczenia w realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych, szkoleń, spotkań animacyjnych, warsztatów itd.,
- znajomość zagadnień związanych z konstruowaniem wniosków o pomoc finansową oraz wniosków o płatność i refundację środków finansowych na projekty / operacje współfinansowane z funduszy unijnych.

W przypadku gdy wystąpią trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających ww. wymagania na stanowiska pracowników Biura LGD odstąpi się od wymagań dodatkowych w zamian za pozyskanie oświadczenia o uzupełnieniu we własnym zakresie wymaganej wiedzy i doświadczenia. Mniejsze wymagania mogą być stosowane dopiero w dodatkowym naborze, po bezskutecznym pierwszym naborze.

1.5.7. Opis warunków technicznych i lokalowych Biura LGD

Biuro Stowarzyszenia „Dolina Noteci” znajduje się w Chodzieży przy ulicy Noteckiej 28, w budynku Urzędu Gminy w Chodzieży. Biuro ma powierzchnię ok. 12 m². W budynku znajduje się sala na w której mogą odbywać się posiedzenia Zarządu i Rady LGD. Biuro wyposażone jest w meble, biurka, szafki, komputer, urządzenie wielofunkcyjne pozwalające drukować, skanować i kopiować, telefon. Na zewnętrznej ścianie znajduje się tablica ogłoszeniowa, na której można wywieszać informacje o działalności Stowarzyszenia, czy inne ważne informacje dotyczące Stowarzyszenia lub wdrażanej LSR. Biuro ma dobrą lokalizację, powszechnie dostępna sala może być wykorzystana na obrady Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, na szkolenia, warsztaty, spotkania animacyjne itp..

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Jak wynika z załącznika nr 11 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR członkowie Rady – organu decyzyjnego LGD posiadają stosowne kwalifikacje do roli jaką mają do odegrania w przypisanym im podziale praw i obowiązków strukturze stowarzyszenia. Siedem osób ma doświadczenie w przygotowaniu i realizacji projektów współfinansowanych środkami unijnymi. Sześć osób spośród wyżej wymienionych ukończyło specjalistyczne kursy w tym zakresie. Cztery osoby mają kwalifikacje z zakresu ochrony środowiska i rolnictwa, które będą przydatne przy ocenie operacji, szczególnie z działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”.. Część osób potrafi porozumieć się w jednym z roboczych języków UE, ale tylko jedna potrafi udokumentować to zaświadczeniem o ukończeniu kursu. Zmiany osobowe w składzie Rady nie pociągają za sobą zasadniczych zmian w kwalifikacjach i doświadczeniu Rady jako całości.

1.7. Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji

LGD realizowała projekty w ramach Pilotażowego Programu LEADER+. Były to m. in.:

- Gala Produktów Regionalnych i Tradycyjnych 2007,
- Targi Lokalnej Przedsiębiorczości w Margoninie, Szamocinie, Ujściu i gminie wiejskiej Chodzież,
- Wyjazd studyjny do Francji, Niemiec i Szwecji,
- Wyjazd studyjny do Wielkiej Brytanii,
- Rajd Rowerowy o Puchar Prezesa LGD,

- Opracowanie materiałów i tablic informacyjnych o ścieżkach rowerowych,
- Konferencja „Wsparcie Obszarów Wiejskich”.

Pięć gmin na pięć będących członkami LGD realizowało projekty na obszarach wiejskich w ramach SAPARD-u i PAOW. Łącznie zrealizowały ponad 30 projektów. Większość dotyczyła budowy dróg i ulic, kanalizacji, wodociągów oraz oczyszczalni ścieków. Ale także budowy wysypisk śmieci, obiektów sportowych itp.

Nadto gminy zrealizowały:

a)w ramach ZPORR; 3 gminy zrealizowały 4 projekty:

- „Budowa drogi” i „Hali sportowo-środowiskowej” w Budzynie,
- „Budowa ul. Ogrodowej” w Ujściu,
- „Budowa drogi gminnej Zbyszewice-Klaudia” – gmina Margonin.

b)w ramach SPO; „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – 3 gminy zrealizowały 5 projektów:

- „Zagospodarowanie centrum i modernizacja świetlicy w Wyszynach” – gmina Budzyń,
- „Remont Domu Kultury w Kruszewie” i „Remont świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi Ujskiej”
- „Przebudowa ścieżki turystyczno-krajoznawczej w Pietronkach” i „Remont GOK w Ratajach” – gmina Chodzież.

c)kilka innych projektów np.: „Pierwsza praca”

Projekty realizowały też inne, poza gminami, podmioty społeczne i gospodarcze.

Szczegółowy wykaz zrealizowanych projektów znajduje się w załącznikach nr 17 i 11 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR, a dokumenty potwierdzające realizację projektów są w posiadaniu Biura LGD.

Rozdział 2

Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

Zasięg terytorialny wdrażania LSR związany jest ze szczególnym i specyficznym położeniem: po części wewnątrz, a po części na południowym skraju Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej, środkiem której płynie Noteć otoczona dolinnymi łąkami o bogatej szacie roślinnej.

Da się w obszarze zidentyfikować wyróżniające go cechy: przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe, z którymi identyfikują się mieszkańcy, i które decydują o lokalnej tożsamości oraz

więzach łączących ludzi i poszczególne miejscowości. Określa to z góry specyfikę i spójność obszaru nie tylko przestrzenno-geograficzną, ale też społeczno-kulturową, utrwaloną historycznie. W dalszej części tego rozdziału przedstawimy wszystkie uwarunkowania w kontekście uzasadnienia specyfiki i spójności.

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD „Dolina Noteci”

Nazwa gminy	Powiat	Rodzaj gminy	Pow. (km ²)	Liczba ludności 31.XII.06r
Budzyń	chodzieski	wiejska	207,60	8 336
Gm. Wiej. Chodzież	chodzieski	wiejska	212,74	5 405
Margonin	chodzieski	miejsko-wiejska	122,00	6 354
Szamocin	chodzieski	miejsko-wiejska	125,46	7 325
Ujście	pilski	miejsko-wiejska	126, 90	8 064
Razem:			794,70	35 484

Źródło: Bank Danych Regionalnych. Ludność wg miejsca stałego zameldowania

Żadna z gmin nie jest członkiem innej LGD, ubiegającej się o wybór do realizacji LSR.

Gminy wchodzące w skład obszaru wdrażania LSR położone są w północnej części woj. wielkopolskiego, w dwóch powiatach: chodzieskim oraz pilskim i zajmują powierzchnię prawie 794,7 km². Od północy obszar graniczy z gminami Piła, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie (wszystkie położone w powiecie pilskim). Od południa z gminami Wągrowiec (pow. wągrowiecki) i Rogoźno (pow. obornicki). Od wschodu z gminą Wyrzysk (pow. pilski) i Gołańcz (pow. wągrowiecki). Zachodnią granicę dzieli zaś z gminą Trzcianka (pow. czarnkowsko-trzcianecki) i gminą Ryczywół (pow. obornicki).

Wszystkie gminy wchodzące w skład obszaru wdrażania LSR leżą w jednym obrysie, przez co zapewniona jest jego spójność przestrzenna (terytorialna).

2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne i przyrodnicze

Wyróżniające, specyficzne i wpływające na spójność obszaru uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze to:

- 1) Położenie w dolinie Noteci i na jej południowych obrzeżach.
- 2) Rozgałęziona sieć wód powierzchniowych z Notecią i jej dorzeczem oraz licznymi jeziorami.
- 3) Zróżnicowane i atrakcyjne krajobrazy.

Dolina Noteci jest pozostałością naturalnego krajobrazu, jednym z największych obszarów torfowobagiennych w Europie, korytarzem ekologicznym, szlakiem wędrówek ptaków, miejscem występowania unikalnej, chronionej flory i miejscem życia 240 gatunków ptaków błotno-wodnych (m.in. kulik wielki, derkacz, żuraw, czapla siwa, bocian czarny i biały, bąk, remiz, rybitwy, perkozy, gęsi i kaczki), chronionych gadów i płazów (żaby, ropuchy, kumaki, jaszczurki, padalce i zaskrońce), ssaków (daniele, łosie, wydry, bobry). Te względy zadecydowały o tym, że została ona zakwalifikowana do europejskiej sieci Natura 2000

pod nazwą „Dolina Noteci” i „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego”. Tereny objęte siecią Natura 2000 obejmują w obszarze objętym LSR około 140 km² tj. 18% powierzchni.

Dolina Noteci to nie tylko unikalne tereny przyrodnicze, to także wzorowa symbioza natury, zabytków kultury i szeroko rozumianej antropogenicznej działalności prowadzonej tu przez wieki, nie zmieniającej zasadniczo charakteru doliny, ale owocującej wspaniałymi krajobrazami. Najważniejszą rolę w procesie przekształceń krajobrazu miało oczywiście rolnictwo, potem osadnictwo. Dziś doszła urbanizacja, zwłaszcza w strefach podmiejskich i uprzemysłowienie. Przemysł oparty głównie o miejscowe zasoby (drewno, minerały) nie jest uciążliwy dla środowiska, a wręcz przeciwnie – pospołu z zabytkami kultury – wzbogaca krajobraz. Dlatego też dolina Noteci, rozporządzeniem Wojewody Piłskiego, potwierdzanym później przez Wojewodę Wielkopolskiego, zaliczona została w skład sieci obszarów chronionego krajobrazu, jako „OChK-Dolina Noteci”. Obszar ten obejmuje 68.840 ha, z tego 1/3 położona jest w obszarze objętym LSR, zajmując w nim około 28% powierzchni.

Zalety doliny Noteci skłoniły władze województwa wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i lubuskiego do ubiegania się o to, aby wpisać tę dolinę do Krajowego Rejestru Zabytków, a następnie na listę dziedzictwa światowego UNESCO.

Obszar wdrażania LSR, to jednak nie tylko dolina Noteci, choć odgrywa w nim kluczową rolę. To także obszary pozostałe. Są one zdominowane przez krajobraz rolniczy, miejscami rolniczo – leśny (szczególnie w gminie wiejskiej Chodzież), bądź rolniczo – przemysłowy (miejscowości Budzyń i Ujście oraz w części gmina wiejska Chodzież). Krajobraz urozmaicają morenowe wzniesienia, z których najwyższym jest Gontyniec 191,5 m n.p.m..

Udział użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów wynosi nieco ponad 58% (w woj. wielkopolskim 63,5%, w kraju 58%) z tego łąki stanowią 1/3 (w województwie i w kraju około 1/6). Są to głównie łąki nadnoteckie.

Użytki rolne mają mniejszą niż przeciętna w kraju i w województwie jakość i przydatność rolniczą. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi w obszarze objętym LSR 57,7 pkt., podczas gdy w kraju 66,6, a w województwie 63,4 pkt. W lokalnych kryteriach wyboru operacji z działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” zamierzamy preferować do działalności pozarolniczej gospodarstwa o najsłabszych glebach, z których trudno osiągać godziwy dochód rolniczy.

Gmina	UR	w tym UZ	wsk. j.r.p.p.
Budzyń	12 240	2 654	57,4
Chodzież	9 116	4 110	59,1
Margonin	9 028	488	59,3
Szamocin	8 476	4 700	59,2
Ujście	7 796	3 355	60,5
RAZEM	46 656	15 307	57,7
% powierzchni ogólnej:	58,71%	19,26% (1/3 UR)	

Źródło danych: informacje z gmin, a wsk. j.r.p.p. wg IUNG

Struktura agrocenoz polnych jest na większości terytorium charakterystyczna dla gospodarstw rodzinnych, które na obszarze wsparcia dominują. Są to gospodarstwa mające po 15 ha, z polami od 0,5 – 2

ha. Nie brakuje jednak pól większych użytkowanych przez dzierżawców lub właścicieli ziemskich, gospodarujących na majątkach po byłych PGR.

Krajobrazy rolnicze i mieszane, urozmaicają dodatkowo liczne wzniesienia moren czołowych, a także pomniki przyrody i głazy narzutowe. Z pomników przyrody na szczególną uwagę zasługuje Aleja Lipowa w Margoninie, założona w 1765 roku, mająca długość ok. 2 km, licząca 299 lip o obwodzie do 6,2 m. Jest to zabytek unikalny na skalę europejską. Inne pomniki przyrody to modrzewie, buki o obwodzie 7 m, dąb (6,5 m) w Nietuszkowie oraz rezerwat w Wiktorowie.

Na uwagę zasługują też liczne **parki przy- i podworskie**. Są one pamiątkami narodowymi; łącząc w sobie walory przyrody, historii i sztuki ogrodniczej bądź architektonicznej. Najbardziej znane parki znajdują się w: Pietronkach, Próchnowie, Strzelcach, Kruszewie, Mirosławiu, Jabłonowie, Oleśnicy, Nietuszkowie, Ratajach, a także w innych miejscowościach obszaru. Niektóre z nich, te przypałacowe, opisano bliżej w podrozdziale 2.3.

W Ofelii, 3 km na południe od Margonina, znajduje się **głaz narzutowy** „Kamienna Karczma”, o obwodzie 13 m i wysokości 2,5 m. Z głazem tym wiąże się legenda, dotycząca św. Wojciecha i kościoła w Margoninie. Drugi „Zakłeta Karoca” mieści się w Atanazynie koło Szamocina. Głazy te i otaczające je legendy opisano dalej. **Lesistość** obszaru wynosząca ponad 34% jest większa od przeciętnej w województwie i w kraju, gdzie odpowiednie wielkości to 26% i 29%. Największą lesistością charakteryzuje się gmina Chodzież, najmniejszą – gmina Szamocin. Fitocenozy leśne występują głównie poza doliną Noteci. Przewagę mają w nich drzewa liściaste (na wzgórzach moreny czołowej) bądź sosnowe (na sandrach).

Pod wodami znajduje się 1,9% powierzchni ogółem obszaru (w Polsce 1,2%). Najwięcej wód znajduje się w gminach Margonin i Chodzież. Warunki wodne obszaru mają szczególne znaczenie dla jego charakteru przyrodniczego. Rozmieszczenie wód decyduje o występowaniu zbiorowisk roślinnych, produktywności siedlisk i atrakcyjności krajobrazu.

Największe i najatrakcyjniejsze krajoznawczo jeziora to: Karczewnik i Jezioro Miejskie w Chodzieży, jezioro Strzeleckie, Margonińskie, Próchnowskie, Zbyszewickie, Laskowskie.

Najważniejszą rzeką obszaru jest Notec. Ma ona w jego granicach małe spadki (0,1 – 0,4%) stąd nazywana jest Notecią Leniwą. Dorzecze Noteci obejmuje takie rzeki, jak Gwda, Bolemka, Borka, Margoninka, Lipina, Flinta, Dymnica, Struga, Sokołowska.

Pod względem klimatycznym, teren wdrażania LSR należy do tzw. Dzielnicy nadnoteckiej. Dzielnica ta stanowi obszar przejściowy między chłodną i deszczową dzielnicą pomorską, a bardziej suchą i cieplejszą dzielnicą środkową. Ścierają się tutaj elementy klimatu atlantyckiego kontynentalnego. Stosunkowo często wieją silne wiatry, głównie z kierunku zachodniego. Takie właśnie warunki mikroklimatyczne pozwalają na uprawianie lotniarstwa, a należy dodać, że istnieją tu dogodne warunki startowe oraz tradycja tego sportu (Międzynarodowe Mistrzostwa Polski – 1987 r. – Szamocin). Charakterystyczne są mgły i obfite rosy, występujące późnym latem i jesienią. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200 – 215 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się w ciągu 35 – 50 dni rocznie, dni z przymrozkami jest ok. 10, a mroźnych 30 – 35 rocznie. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca ok. +20°C, najzimniejszego stycznia ok. -1,5°C. Opady wahają się w granicach 500 – 600 mm rocznie.

Rozkład opadów jest niekorzystny dla rolnictwa, gdyż większość z nich przypada na miesiące letnie, a za mało na wiosenne. Najwięcej opadów ma lipiec ok. 70 mm, najmniej luty ok. 35 mm.

W obszarze wsparcia LGD mamy do czynienia ze zdrowym, nieskażonym środowiskiem,

jedynie Noteć okresowo prowadzi wody nieco gorszej jakości, zanieczyszczone przez przemysł zlokalizowany poza obszarem LGD, ale ten stan zmienia się na korzyść. Jakość wód nie ma jednak wpływu na rozwój na tej rzece żeglugi. Również dobrym stanem charakteryzuje się powietrze, co jest związane z niewystępowaniem tu uciążliwego przemysłu, emitującego zanieczyszczenia. Jedynie przy drodze krajowej nr 11, prowadzącej przez gminy Budzyń, Gminę Wiejską Chodzież i Ujście, stan zanieczyszczenia spalinami i hałas komunikacyjny psując nieco te korzystne parametry środowiska. Nie pogarsza to jednak jakości środowiska do tego stopnia, by nie można go uznać za jakościowo dobre, zdrowe, czyste i atrakcyjne krajobrazowo – zachęca ono wręcz do korzystania z niego. Daje podstawy do rozwijania turystyki, pobytowego wypoczynku i rekreacji. Umożliwia bezpieczne życie mieszkającej tu ludności.

2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Obszar działania LGD „Dolina Noteci”, jak wspomniano w podrozdziale 2.2, to unikalna symbioza natury i kultury. Materialnymi dobrami tej kultury i dziedzictwem przeszłości są układy urbanistyczne bądź ruralistyczne niektórych miejscowości, pałace i dwory oraz towarzyszące im parki, zabytki sakralne i inne dobra kultury. Niematerialnym dziedzictwem przeszłości są natomiast wartości historyczne: legendy, tradycje, specyficzne umiejętności, charakterystyczne dla mikro oraz makroregionów.

W niniejszym podrozdziale opisano zarówno materialne, jak i niematerialne zasoby obszaru mające wpływ bądź to na jego krajobraz, bądź mające związek z duchowym dziedzictwem oraz wartościami lokalnej społeczności. Ograniczona do 20 stron formuła opisu uwarunkowań sprawia, że zostaną wyeksponowane niektóre tylko dobra materialne i niematerialne. A są one dość bogate, bo długa jest historia tej ziemi.

Ślady osadnictwa sięgają późnego neolitu (4 tys. lat p.n.e.). Było ono wynikiem warunków naturalnych. Liczne jeziora i bagna sprzyjały rybołówstwu i chroniły przed wrogami. Gleby dostarczały budulca do wyrobu naczyń, a lasy – drewna i zwierzyny. Najstarszymi widocznymi śladami

osadnictwa są grodziska: Margonin 1 (Stare Sułanowo) i Margonin 2 z fosą i wałem otwartym na jezioro Margonińskie. Do tego typu zabytków należy też grodzisko w Ujściu.

Z młodszego dziedzictwa przeszłości, o charakterze antropogenicznym na uwagę zasługują układy urbanistyczne / ruralistyczne niektórych miejscowości.

Należą do nich np.:

–prostokątny plac w Ujściu, będący jednocześnie skrzyżowaniem ważnych w przeszłości i obecnie dróg,

–szerokouliczny Szamocin przygotowywany, w czasie lokacji miasta i krótko po niej, na wielki ośrodek miejski. Nadzieje na to zawiodły, a ulice zostały i są dziś obsadzone wieloma rzędami lip, kasztanowców, klonów i dębów.

–wydłużony rynek w Budzynie z ciekawą zabudową mieszkalną i sakralną, przypominający swoją dawną przeszłość miejską (dziś wiejską),

–ulicówka wiejska w Lipiej Górze, z budynkami o konstrukcji szachulcowej z końca XVIII w. oraz podobne w charakterze pobliskie wsie Nowy Dwór, Nowe Próchnowo i Heliodorowo,

–zabudowana domami szczytowymi tkaczy z XVIII w. ulica Wojska Polskiego i Kościuszki w Chodzieży, miasta nie wchodzącego w skład obszaru objętego LSR ze względu na wielkość, ale mającego kluczową rolę w turystyce krajoznawczej tego obszaru, jako siedziby powiatu i gminy wiejskiej Chodzież, obejmującego zasięgiem 4 gminy na 5 wchodzących w skład obszaru (Ujście leży w powiecie pilskim).

Spośród wielu innych, niektóre miejscowości, pałace, dwory i parki zasługują na wyróżnienie, bądź to z powodu ich walorów krajobrazowych, bądź atrakcyjności turystyczno – krajoznawczej.

Są to:

1. Margonin, z letniskowym ośrodkiem nad jeziorem, zabytkowym kościołem św. Wojciecha, ładnym ryneczkiem, pięknym eklektycznym pałacem w Margonińskiej Wsi i mieszczącą się w nim Izbą Pamięci autora hymnu polskiego – Józefa Wybickiego, związanego z tym miastem przez małżeństwo z krewną Skórzewskich, właścicieli Margonina. Tu też znajduje się zabytkowa Aleja Lipowa z 1765 roku i skrzyżowana z nią druga, nieco młodsza, a w pobliżu – głąz narzutowy „Kamienna Karczma”.
2. Ujście, położone u ujścia rzeki Gwdy do Noteci, z portem rzeczny, z zabytkowym Starym Rynkiem, zabytkowym kościołem i Kalwarią Ujską, Winną Górą i tarasem widokowym na okolicę.
3. Budzyń – dawne miasto królewskie, ze wspomnianymi wcześniej walorami urbanistycznymi, dobrym zapleczem noclegowym i gastronomicznym, prężną wytwórczością przemysłową.
4. Szamocin – jedno z najmłodszych miast (lokacja w XVIII w.) z walorami urbanistycznymi i zawiedzionymi nadziejami na wielki rozwój, o czym napisano wcześniej, a także bogatymi tradycjami tkackimi (produkcja chust wełnianych na rynek polski i amerykański). Tu też zastosowano do młynarstwa i tartacznictwa pierwsze maszyny parowe w Wielkopolsce (i jedne z pierwszych w Polsce). Z miasta rozpościera się widok na szeroką (6 km), płaską Dolinę Noteci i wysokie wzgórza po drugiej, północnej stronie rzeki. W pobliżu miasta znajduje się grupa niewielkich jezior „Cygańskie Doły”, a w niedalekim Atanazyńcu leży głąz z czerwonego granitu „Zaklęta karczma”.
5. Oleśnica k. Chodzieży, wymieniona w 1383 roku w kronice Janka z Czarnkowa, z pałacem i dworem (dawniejsza oficyna) oraz parkiem z okazami starych lip, kasztanowców, modrzewi, platanów i buków. Obok, w sąsiedniej Trojance, dziś rybakówce, wytapiano w XVI w. żelazo z rud darniowych, a nieco dalej w Papierni, wytwarzano papier (XVIII w.). Dziś mieści się tu leśnictwo sąsiadujące z dorodnymi lasami, pomnikami przyrody, jeziorami i stawami.
6. Próchnowo, jedna z najstarszych miejscowości obszaru LGD, sięgająca początkiem 1272 roku, z pałacem Skórzewskich i parkiem dworskim oraz jesionem „Bliźniak” (6 m obwodu), płaczącymi bukami, aleją kasztanowców, a także zabudowaniami folwarcznymi z kamienia o stylizowanych, neogotyckich formach.
7. Rataje, dawniejsza wieś służebna grodu chodzieskiego. Wymieniona w annałach już w 1403 r.. Dziś miejsce dostępu do plaż chodzieskiego jeziora miejskiego.
8. Strzelce – wieś znana od 1388 r., z renesansowym pałacem z 1844 r., z przyległą wieżą połączoną z pałacem galerią. W pobliżu rezerwat „Wiktorowo” o bogatej roślinności, w tym brzozy niskiej.

9. Kruszewo, wzmiankowane w 1311 r., była własność szlachecka, z eklektycznym kościołem i pałacem z 1880 r., z elementami neorenesansowymi i 5-cio hektarowym parkiem o starym i różnorodnym drzewostanie.

10. Jabłonowo z neoklasycystycznym pałacem i parkiem o bogatym drzewostanie (m.in. modrzewie, wierzby, świerki srebrzyste, lipy, platan). Z parku do lasu prowadzi gęsta aleja bukowa (627 buki) czyniąc wrażenie wysokiego tunelu. Obok parku eklektyczne zabudowania folwarczne.

11. Nietuszkowo z XIX-wiecznym zespołem pałacowo – parkowym.

Historyczne wzmianki o omawianych terenach pochodzą z XI-wiecznej kroniki Galla Anonima. Wymienił on Ujście mające związek z przeprawami przez Notec Boleśława Krzywoustego, prowadzącego wojny z pogańskimi Pomorzanami, którzy niepokoili najazdami Polskę (Wielkopolskę). Piśmienne wzmianki o Budzynie, Chodzieży, Margoninie i Szamocinie są późniejsze (pochodzą z XIV i XV wieku). Z tych czasów wzięły się też lokalne legendy. Jedną z nich związana jest z głazem „Kamienna Karczma”. Głaz ten postawili zbójcy na drodze orszaku św. Wojciecha podróżującego z Margonina do Gniezna. Rycerz Ofelia, wielki siłacz, wziął ten wielotonowy głaz i cisnął go tam, gdzie znajduje się obecnie. Inna mówi, że stała tam karczma, która za występne zachowanie gości została zamieniona w kamień. W Atanazynie leży głaz „Zakłeta Karoca” albo „Diabelski Wóz” z czerwonego granitu. Według podania, to wóz czarnoksiężnika Twardowskiego, który za bluźnierstwo został zamieniony wraz z czarnoksiężnikiem w kamień. Inna z legend mówi, że jest to karoca jednej z właścicielek miejscowych dóbr, która za zły stosunek do poddanych została ukarana piorunem i razem z karocą skamieniała.

W kolejnych wiekach następował powolny, ale systematyczny rozwój terytorium objętego LSR, nieco żywszy w czasie osadnictwa olęderskiego i zaboru pruskiego. Przyniósł on niewolę ludziom, ale zaowocował inwestycjami: hutą szkła w Ujściu, zakładami ceramiki w Chodzieży, budową linii kolejowej Piła – Czarnków (przez Ujście), regulacją biegu Noteci, melioracją łąk nadnoteckich, budową portu rzecznego i śluzy w Nowym (dziś zabytek techniki). Ziemie te wróciły do Polski w 1920 r., z wyjątkiem północnej części gminy Ujście.

Podczas zaborów, choć nie było Polski, kwitła polskość. Prężnie rozwijały się na wsiach Kółka Rolnicze (KR). Pierwsze powstało w pobliskim Czeszewie w 1867 roku, założone przez miejscowego Właściciela Karola Libelta, filozofa, działacza społeczno – politycznego i publicystę. Jego idee, wsparte osobowością, zaowocowały powstaniem Kółek Rolniczych w obszarze wdrażania LSR. Niektóre z nich szybko dorobiły się sztandarów (KR w Jaktorowie, Margoninie, Szamocinie). W 1913 r. w Żoniu, gmina Margonin, zorganizowano Koło Włościanek. Organizacje Kółkowe i Włościańskie zrzeszały ziemian i chłopów i były szkołą solidaryzmu społecznego, wychowania patriotycznego, obywatelskiego i religijnego. Stawiały na współdziałanie ponad różnice klasowe i kulturowe, na oświatę, kulturę i postęp techniczny. Wartości te przetrwały na obszarze wsparcia LGD do dziś. Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) wzorujące się na swych prekursorkach – Kołach Włościanek – kultywują tradycję i obrzędy, tańczą, śpiewają, wyszywają, plotą wieńce dożynkowe, gotują i krzewią te elementy kultury ludowej, które bez ich działalności dawno by wymarły. Duży udział w podtrzymywaniu działalności zrzeszonych w nim KR i KGW, ma Regionalny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych z siedzibą w Chodzieży.

Ważną rolę w podtrzymywaniu tradycji wiejskich pełnią gminne domy kultury, prowadzące wieloraką działalność, w tym organizatorską dla imprez ludycznych, wyszywania, koronkarstwa i wiele innych. Ich baza materialna i społecznikowskie zaangażowanie personelu jest gwarancją, że tak będzie nadal. Niezmienna od lat popularnością cieszą się szamocińskie targi i jarmarki końskie, sięgające połowy XIX wieku.

2.4. Ocena społeczno – gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego oraz poziom aktywności społecznej

1/ Uwagi ogólne dotyczące potencjału obszaru

Obszary wiejskie objęte LSR należą do III typu obszarów, tzw. obszarów pośrednich, o zróżnicowanej strukturze i wyższym niż przeciętnie w województwie udziale zatrudnienia w przemyśle i budownictwie w stosunku do ogółu zatrudnionych. Obszary pośrednie charakteryzują się niektórymi wskaźnikami gorszymi niż przeciętne w województwie, ale lepszymi niż pozostałe tereny północnej wielkopolski, zaliczone do terenów peryferyjnych (V typ obszarów).

A oto najważniejsze z tych wskaźników:

Lp.	Wskaźniki	Obszar objęty LSR (III typ obszarów wiejskich)	Pozostałe obszary Płn. Wlkp. (V typ obszarów wiejskich)	Obszary wiejskie całej Wlkp. (bez Poznania i większych miast)
1.	Pracujący w przemyśle i budownictwie w %	34,6	32,4	31,5
2.	Saldo migracji na 1.000 ludności	0,67	- 2,12	0,5
3.	Liczba podmiotów gosp. na 100 mieszkańców obszarów wiejskich	7,34	6,63	6,68
4.	Miejsca noclegowe na 1 km ²	2,41	0,85	1,3
5.	Ludność na 1 km ²	70,4	62,5	86
6.	Drogi w km na 100 km ²	58,1	31,7	62,4
7.	Wartość syntetycznego miernika infrastruktury technicznej	0,433	0,308	0,465
8.	Wartość syntetycznego miernika infrastruktury wiejskiej (technicznej i społecznej)	0,431	0,390	0,443
9.	Wartość syntetycznego miernika jakości życia	0,235	0,141	0,305

Źródło: obowiązująca Strategia Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Wielkopolsce.

Ze wskaźników tych można wnosić, iż obszar objęty LSR:

–Jest dość atrakcyjny dla ludności, o czym świadczy dodatnie saldo migracji, wysoka liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców obszarów wiejskich i dość wysoki wskaźnik syntetycznego miernika infrastruktury wiejskiej

–Ma zadatki na rozwój turystyki, bo rozwinięta jest sieć hoteli, noclegowni i innych usług o czym świadczy wysoka liczba miejsc noclegowych i duża liczba podmiotów gospodarczych, a wśród nich duży udział świadczących usługi.

Wniosek: Działania LGD i realizowanych w ramach LSR operacji winny polegać głównie na uzupełnianiu zastanego stanu zagospodarowania obszaru i wspieraniu operacji komplementarnych do już zrealizowanych zadań / projektów / operacji. Wniosek ten zostanie uwzględniony w kryteriach lokalnych wyboru operacji.

2/ Potencjał demograficzny

Liczba ludności obszaru na koniec 2006 roku wynosiła 35.484 osób.

Wielkość populacji nie ulega zasadniczej zmianie w przeciągu wielolecia. Odnotowywane było bądź to zerowe saldo migracji bądź dodatnie (patrz tabela 3), z tendencją do coraz bardziej dodatniego w miarę upływu kolejnych lat.

Zwraca uwagę wysoki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wynosi on w obszarze 24,1% ludności ogółem, podczas gdy średnio w Wielkopolsce 21,1%. Odmienny jest też stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym (młodzież + emeryci) do ludności w wieku produkcyjnym, wynoszący 56% (w Wielkopolsce 54,4%). Przy mniejszym udziale emerytów w obszarze (11,89% wobec 14,13% w Wielkopolsce) jest to zjawisko korzystne (duży potencjał produkcyjny ludności), co dobrze rokuje na przyszłość. Lokalne kryteria wyboru operacji uwzględnią ten stan rzeczy i przewidywać będą preferencje dla operacji podejmowanych przez ludność w młodym wieku lub sprzyjających aspiracjom młodzieży.

A oto wykaz poszczególnych grup wiekowych w obszarze:

Gmina / obszar	Ogółem	Ludność w wieku		
		przedprodukcyjnym (poniżej 17 lat)	produkcyjnym (17-59 lat kobiety, 17-64 lat mężczyźni)	poprodukcyjnym
Budzyń	8 239	2 021	5 317	901
Gm. wiejska Chodzież	5 379	1 277	3 483	619
Margonin	6 358	1 543	4 087	728
Szamocin	7 320	1 854	4 575	891
Ujście	8 015	1 824	5 132	1 059
Razem obszar	35 311	8 519	22 594	4 198
Wielkopolska ogółem	3 378 502	712 880	2 188 191	477 431

Źródło: Bank Danych Regionalnych, 31 grudzień 2006 r.. Ludność według miejsc zamieszkania.

Bezrobocie wynosiło pod koniec 2006 roku 2.433 osoby, co dawało stopę bezrobocia 10,1% (w województwie wielkopolskim 11,8%). Pod koniec czerwca 2008 roku bezrobotnych było 1.513 osób (stopa

bezrobocia 6,3%). Bezrobocie zmniejszyło się w przeciągu tego okresu we wszystkich grupach (ze względu na płeć, wiek, długotrwałość pozostawania bez pracy) choć najbardziej wśród mężczyzn. Wzrosła też w tym czasie liczba wolnych ofert pracy z 21 na 32. Bezrobocie nie jest już obecnie największym problemem obszaru. (Źródło danych: Biuletyny Informacyjne WUP w Poznaniu).

3/ Potencjał gospodarczy

Ślady działalności ludzkiej, w tym przede wszystkim gospodarczej sięgają w obszarze objętym LSR 4 tys. lat wstecz, kiedy krótkotrwale zasiedlano, przenosząc się z miejsca na miejsce, krawędzie pradoliny Noteci. Tysiąc lat później, w neolicie zaczęto uprawiać rolę i hodować zwierzęta. Ślady tego trwałego osadnictwa są w Laskowie, Strzelcach i Ujściu. W VII w. p.n.e. nastąpiła epoka żelaza i wtedy gospodarka nabrała szybszego tempa (wytop żelaza z rud darniowych). Ślady osadnictwa z tego okresu znajdują się w Oleśnicy, Nowej Wsi Ujskiej, Podaninie i Mirosławiu.

W średniowieczu, obok rolnictwa, szczególnie silnie rozwinęło się rzemiosło i kupiectwo, zwłaszcza w miastach. Rzemiosło zorganizowane było w 6 cechach: sukienniczym, garncarskim, piekarskim, piwowarskim, krawieckim i szewskim. W późniejszych wiekach (XVIII-XIX) krąg ten się poszerzył o cechy bednarzy, rzeźników, kowali, rymarzy, stolarzy. Oprócz zrzeszanych w cechach istnieli także rzemieślnicy niezrzeszeni. Byli to m.in. garbarze, kaflarze, szklarze, ślusarze, cieśle, kamieniarze, kapelusznicy, murarze, balwierze. Dziś w obszarze objętym LSR, działa jeden cech – „Cech Rzemiosł Różnych” zrzeszający 97 zakładów rzemieślniczych, spośród których dominujący udział mają jednostki usługowe.

Duży wpływ na rozwój gospodarczy obszaru objętego LSR miał stan komunikacji. Przez obszar wiódł trakt poznański do Piły i dalej do Bałtyku. Pobudowano tu tor kolejowy Poznań – Chodzież – Piła.

Terytorium objęte LSR należało i należy obecnie do bardzo aktywnych gospodarczo. Świadczy o tym dynamiczny rozwój manufaktur w XVIII-XIX wieku, a później rozwój przemysłu i usług. Tu też zainstalowano pierwsze maszyny parowe w Wielkopolsce (Szamocin). W obszarze obecnie działa prężnie Chodzieski Klub Gospodarczy, organizujący Chodzieskie Targi Promocyjne, w których uczestniczą przedsiębiorcy z całego obszaru LGD. Liczne są wytwórnie Ceramiki (samodzielne lub satelitarne wobec Chodzieskiej „Porcelany”). Rozwinął się przemysł szklarski (Huta w Ujściu), meblarski („Europol”), turystyczno – rekreacyjny, metalowy, akumulatorowy. Szczególnie dynamiczny wzrost przedsiębiorczości notowany jest w paśmie intensywnego rozwoju gospodarczego, wzdłuż drogi K-11 (gm. Ujście, Chodzież i Budzyń). Łącznie w obszarze objętym działalnością LGD jest 1.858 podmiotów gospodarczych rejestrowanych w urzędach gmin (w gm. wiejskiej Chodzież 300, w gminach Budzyń – 500, Margonin – 330, Szamocin – 350, Ujście – 328) i ponad 750 rejestrowanych w KRS. Łącznie na 1.000 mieszkańców obszaru przypadają 74 podmioty przy średniej wojewódzkiej dla obszarów wiejskich 68 i dla całej Wielkopolski (wraz z dużymi miastami) – 102.

Rolnictwo stanowiące drugi ważny sektor gospodarczy terytorium objętego LSR ma nie tylko gorszą jakość przestrzeni produkcyjnej o czym napisaliśmy w podrozdziale 2.3., ale także niski i gorszy od średniego wojewódzkiego, wskaźnik intensywności organizacji produkcji rolniczej. Wynosi on 279,68 wobec 325,35 w województwie. Dominujący wpływ na ten stan rzeczy ma niska obsada zwierząt (bydło 32,26 szt./100 km wobec 43,21 szt./100 km w województwie i trzoda 210,65 szt./100 km wobec 219,62

szt./100 km). Relatywnie wysoka jest jednak towarowość tej produkcji, niewiele odbiegająca od średniej wojewódzkiej (odpowiednie wskaźniki 53,53 i 59,85%). Gospodarstwa, których jest ponad 2.000 mają obszar użytków rolnych wynoszący 12 – 15 ha (niekiedy 100 i więcej ha) w przypadku gospodarstw rodzinnych i kilkaset ha w przypadku przedsiębiorstw rolnych (te ostatnie dysponują około 10% powierzchni użytków rolnych ogółem).

4/ Poziom aktywności społecznej

Na wsi prężnie działają organizacje rolnicze. W Chodzieży ma siedzibę Regionalny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, obejmujący liczne Kółka Rolnicze i Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru wdrażania LSR. Inspiruje on liczne wydarzenia społeczne, kulturalne, obyczajowe.

Wysoki poziom aktywności społecznej przejawia się też w bogato rozwiniętym życiu kulturalnym obszaru. Działają liczne kółka zainteresowań i różnych form spędzania wolnego czasu, Towarzystwo Śpiewu im. I.J. Paderewskiego w Szamocinie, Ośrodek Edukacyjny „Stacja Szamocin”, dęta orkiestry OSP, Zespół Folklorystyczny – Regionalny „Próchnowianki”, Kapela Podwórkowa „Kombinatorzy” w Budzynie, że wymienimy tylko niektóre, liczne kółka zainteresowań przy Ujskim Domu Kultury. Liczne organizacje społeczne zajmują się bezpieczeństwem i ochroną p. poż. (OSP) oraz sportem (Ludowe Zespoły Sportowe i Uczniowskie Kluby Sportowe). „Leśnik” Margonin i „Sokół” Szamocin rywalizują w rozgrywkach ligowych Wielkopolski (IV liga), „Kłos” Budzyń, „Korona” Stróżewo i „Iskra” Wyszyny w A – klasie. Działają też Bractwa Strzeleckie – Budzyń, Margonin, Szamocin itd., Koła Pszczelarzy, Gołębi Poczтовых i inne. W przeciągu minionych lat ludność wykazywała się wysoką aktywnością na rzecz poprawy standardu życia własnego środowiska. Dzięki udziałowi mieszkańców wsi, świadczących pracę i usługi, jednostki samorządu społecznego wybudowały wiele km sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, dróg itp.. W lokalnych kryteriach wyboru małych projektów chcemy podtrzymać tę tradycję preferując dopuszczalny w przepisach udział wolontariatu w ich realizacji. Zamierzamy też docenić członkostwo w LGD i pracę na rzecz rozwoju obszaru preferując to członkostwo w lokalnych kryteriach wyboru operacji.

2.5. Specyfika obszaru (i sposób jej wykorzystania)

Podrozdział obejmuje syntetyczne zestawienie najważniejszych cech obszaru, zidentyfikowanych w trakcie diagnozy. A oto one:

1. Jeden z najbardziej urokliwych obszarów Wielkopolski, o znakomitych warunkach wodnych i innych walorach przyrodniczo – kulturowych, żyjących z sobą w symbiozie i harmonii, stanowiących o predyspozycji obszaru do rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji. W lokalnych kryteriach wyboru operacji zamierzamy preferować rozwój turystyki i rekreacji.
2. Większość obszaru położona jest w dolinie Noteci lub na jej obrzeżach i objęta różnego rodzaju formami ochrony prawnej (Natura 2000, OChK), a obszar jest predestynowany do zakwalifikowania się jako zabytek dziedzictwa światowego, na liście UNESCO, co daje ogromne szanse promocji tego mezoregionu.
3. Obecne formy ochrony przyrody i spodziewane przyszłe formy tej ochrony podporządkowują sobie gospodarkę wymuszając na niej racjonalne dysponowanie występującymi zasobami i zrównoważony rozwój gospodarczy. Rozwój, który bierze pod uwagę, owszem, bieżące potrzeby konsumpcyjne ludności, ale także zapewnia warunki do życia i rozwoju przyszłym pokoleniom. Takie podejście nie przeszkadza w obecnym rozwoju gospodarki, czego dowodem jest prężny sektor

przemysłowo – usługowy w miejscowościach położonych w obszarze, a zwłaszcza w paśmie przyspieszonego rozwoju, tj. wzdłuż drogi krajowej nr 11. Rozwój tego sektora dokonuje się z poszanowaniem praw i dóbr przyrody oraz kultury. Nie występują też przeszkody w rozwoju rolnictwa, zwłaszcza zintegrowanego (półnaturalnego z pewnym ograniczeniem chemii i przemysłowych technologii produkcji) oraz ekologicznego, uzupełnianego agro – ekoturystyką. Należy więc sądzić, że przyszły stan ochrony prawnej (zabytek UNESCO) i dalszy rozwój zrównoważony będą szansą obszaru, a nie hamulcem na drodze do jego lepszej przyszłości.

4. Obszar obfituje w liczne zabytki. M.in. neogotycki pałac w Margoninie i Jabłonowie, Spichlerz zbożowy w Szamocinie, Kościół Św. Marcina w Żoniu, Św. Anny w Jaktorowie, wiatrak Paltrak w Budzynie, Kalwaria Ujska – że wymienimy tylko niektóre, odsyłając czytelników do pozostałych – opisanych w podrozdziale 2.3..

5. Bogato rozwinięte jest życie kulturalne obszaru. Oprócz opisanych wcześniej jego form na uwagę zasługują większe imprezy o zasięgu ponadlokalnym (preferujemy je punktacją w lokalnych kryteriach). W Budzynie odbywa się cykliczny, ponadregionalny przegląd p.n. Inwentaryzacja Młodych Talentów Estrady „Piramida” (przewija się przez niego około 300 wykonawców). W Szamocinie mają miejsce Dni Muzyki – Stacja Szamocin.

6. Szeroko dostępna jest sieć usług hotelarskich i gastronomicznych. Obejmuje ona m.in. hotel „Habenda” i motel Tomex-c w Budzynie, Ośrodek Leśny k/Margonina, Ośrodek Jeździecki w Sypniewie, Ośrodek letni „Amsterdam”; restauracja „Italiana” i motel „U Koziołka” w Szamocinie, „Przystań” w Laskowie, kompleks hotelowo – restauracyjny „Nestor” w Podaninie z międzynarodowym punktem obsługi podróżnych, gospodarstwa agroturystyczne w Bukowcu, Klotyldzinie i Szamocinie oraz wiele innych obiektów, nie licząc bogatej bazy hotelowo – gastronomicznej miasta Chodzież – stolicy powiatu i siedziby gminy wiejskiej Chodzież (preferujemy w kryteriach lokalnych operacje komplementarne do istniejącego stanu zagospodarowania, dając im w ten sposób pierwszeństwo przed operacjami innymi).

7. Kulturowane są wiekowe tradycje i obyczaje podtrzymywane przez działalność KGW i Gminnych Domów Kultury oraz przez organizowanie targów i jarmarków (np. końskich w Szamocinie). Uprawiana też jest na szeroką skalę inna działalność społecznikowska, którą będziemy preferować w lokalnych kryteriach wyboru operacji w ramach „Małych projektów”.

Specyfika obszaru zostanie wykorzystana w sposób następujący:

- wraz z wnioskami z analizy SWOT posłuży do sformułowania kierunków rozwoju, wizji, celów i przedsięwzięć;
- zarówno kierunki rozwoju, wizja, cele jak i przedsięwzięcia uwzględniać będą specyficzne cechy obszaru;
- w ramach przedsięwzięć preferowane będą operacje mające ścisły związek ze specyficznymi cechami obszaru;
- lokalne kryteria wyboru operacji będą adekwatne do specyfiki obszaru i analizy SWOT.

Rozdział 3

Analiza SWOT i wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

3.1. Uwagi ogólne

Analiza SWOT jest najskuteczniejszym narzędziem porządkowania informacji o terenie, jednostce organizacyjnej lub przedsiębiorstwie. Narzędziem oceny zdarzeń i zjawisk oraz identyfikacji atutów (silnych stron i szans) i braków (słabych stron i zagrożeń), w tym przypadku obszaru objętego LSR, realizowaną przez LGD. Analiza SWOT łączy diagnozę, czyli rozpoznanie obszaru, ze strategią jego rozwoju, z wybraniem najbardziej adekwatnych do jego specyfiki elementów strategicznych: modelu strategii, wizji obszaru, celów i przedsięwzięć.

Analizę SWOT sporządzono w następujący sposób:

- w oparciu o diagnozę zasobów i uwarunkowań opisanych w rozdziale 2 niniejszej LSR metodą ekspercką zidentyfikowano potencjały (mocne strony i szanse) i bariery (słabe strony i zagrożenia);
- równocześnie, wskutek konsultacji z mieszkańcami obszaru i członkami LGD, pozyskano społeczną ocenę potencjałów i barier występujących w obszarze;
- z syntezy oceny eksperckiej i społecznej wyłonił się zestaw tych potencjałów i barier, które prezentujemy poniżej.

3.2. Zestawienie czynników rozwoju – sytuacja na progu realizacji LSR

Czynniki wewnętrzne	<p>Silne strony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeden z najbardziej urokliwych i malowniczych obszarów Wielkopolski (dużo jezior, zabytków przyrody i architektury, dolina Noteci, zdrowe środowisko); 2. Korzystne położenie wobec miast (Poznania, Piły, Chodzieży) i szlaków komunikacyjnych (droga krajowa nr 11, sieć kolejowa, droga wodna E-70 /Notec/); 3. Dużo firm o wysokiej mobilności i aktywności (MŚP); 4. Rozwinięta sieć hotelowo-gastronomiczna; 5. Spójność historyczna i kulturowa obszaru; 6. Bogate życie kulturalne, w tym kultywujące stare tradycje, zwyczaje i obrzędowość, wysoki poziom tożsamości lokalnej; 7. Niezła infrastruktura sportowo-rekreacyjna i turystyczna; 8. Duża aktywność inwestycyjna j.s.t. w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, sanitarnej i turystyczno-rekreacyjnej; 9. Duża aktywność mieszkańców i utrwalony etos pracy; 10. Liczne więzi z partnerami z UE; 11. Duże zasoby ziemi rolniczej i wydajne – jak na słabe gleby – gospodarstwa rolne; 12. Duża atrakcyjność inwestycyjna dla przedsiębiorców części obszaru, zwłaszcza wzdłuż drogi K-11. 	<p>Słabe strony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska w porównaniu z miastami jakość życia; 2. Nienajlepsza jakość dróg lokalnych i sieci energetycznej; 3. Niedokształcona zdolność j.s.t. i społeczności wiejskiej do zintegrowanych działań wielosektorowych, zwłaszcza na obszarze wykraczającym poza własne terytorium i środowisko społeczno-gospodarcze; 4. Brak pieniędzy i płynności finansowej w przedsiębiorstwach, gospodarstwach rolnych i organizacjach pozarządowych; 5. Brak markowego produktu lokalnego; 6. Zagrożenia części obszaru powodzią (przy Noteci); 7. Niedostateczny rozwój instytucji obsługi biznesu; 8. Niewykorzystane w pełni walory przyrodnicze i kulturowe.
----------------------------	---	--

Czynniki zewnętrzne	<p>Okazje (SZANSE):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Otwarcie rynków unijnych; 2. Dostępność środków finansowych UE szansą na rozwój; 3. Zapotrzebowanie miast na zdrową, polską żywność; 4. Moda na wieś w miastach (możliwość rozwoju agro- i eko-turystyki, krótkopobytowego, weekendowego spędzania czasu na wsi itd.); 5. „Leader” szansą na współdziałanie różnych podmiotów i konsolidację obszaru; 6. Możliwość zakwalifikowania doliny Noteci do dziedzictwa światowego UNESCO – szansą na promocję obszaru; 7. Utrwalona zewnętrzna opinia o gospodarności i rzetelności firm i ludzi obszaru. 	<p>Zagrożenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Marginalizacja obszarów wiejskich przez koncentrację środków finansowych i usług w dużych miastach (zapowiadana metropolizacja); 2. Wyjazdy młodych, wykształconych ludzi do dużych miast i krajów zachodnich; 3. Zaniedbania w utrzymaniu żeglowności Noteci przez państwowego zarządcę wód zagrożeniem dla rozwoju transportu i turystyki statkami rzecznyymi; 4. Osłabianie lokalnej tożsamości wskutek przyswajania przez wieś obcych wzorców (zwłaszcza zachodnich i miejskich) wraz z ewentualną patologią życia społecznego.
	Czynniki pozytywne	Czynniki negatywne

3.3. Wnioski z analizy SWOT i sposób ich wykorzystania

Po zidentyfikowaniu i sklasyfikowaniu wszystkich czynników pozytywnych i negatywnych w obszarze LGD i w otoczeniu wybrano model strategicznego rozwoju polegający na określeniu takich jego kierunków, które wykorzystując najlepsze okazje (szanse) pozwalają użyć atutów (silnych stron), aby rozwój ten przyspieszyć i przeciwstawić się słabym stronom i zagrożeniom. Są to kierunki nastawione na:

1. turystykę, szczególnie krótkopobytową, weekendową, rekreacyjno – sportową itp. dla wykorzystania walorów przyrodniczo – kulturowych i turystyczno – krajoznawczych obszaru. Aby walory te w pełni udostępnić turystom i miejscowym rekreantom, niezbędna jest rozbudowa zastanej infrastruktury turystycznej, około turystycznej i rekreacyjnej, która by ją uzupełniała. Potrzebne jest także wzmacnianie innej działalności społeczno – gospodarczej służącej dalszemu rozwojowi obszaru i potrzebom jego mieszkańców;

2. stwarzanie coraz lepszych warunków do poprawy jakości życia mieszkańców; warunków, które uatrakcyjnią wieś i służyć będą zarówno mieszkańcom jak i turystom.

Wybrany model strategicznego rozwoju jest spójny z opisem obszaru i adekwatny zarówno do jego specyfiki, jak i przeprowadzonej analizy SWOT. Pozwala wykorzystać atuty obszaru i szanse dla jego dalszego rozwoju, a tym samym stopniowo redukować występujące w nim słabości i zagrożenia.

Specyfika obszaru oraz analiza SWOT i wybrany model strategicznego rozwoju dały podstawę do sformułowania przyszłościowej wizji, celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć i lokalnych kryteriów wyboru operacji. Wizję tą oraz cele i przedsięwzięcia zaprezentowano w rozdziale 4, a kryteria w rozdziale 9.

Rozdział 4

Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje

Cele każdej strategii, bądź projektów (operacji) to nic innego, jak postulowane zmiany, oczekiwane w związku z realizacją tych strategii czy projektów. Cele strategii realizowane są przez projekty, bądź programy, będące grupami projektów. Te grupy projektów (operacji) nazywamy w LSR przedsięwzięciami. Zależność pomiędzy celami, przedsięwzięciami i operacjami jest następująca.

Najbardziej dalekosiężny cel to **wizja**. Wizję rozszerzają i konkretyzują **cele ogólne**, które wykraczają poza natychmiastowe i bezpośrednie efekty programów (przedsięwzięć) bądź projektów (operacji).

Cele ogólne są osiąmane poprzez realizację **celów szczegółowych**. Te ostatnie zaś – poprzez realizację **przedsięwzięć bądź operacji**. Najbardziej uszczegółowionym elementem LSR jest **projekt**

(operacja). Projekt to seria skoordynowanych prac (czynności) z własnymi celami, budżetem i czasem realizacji, zmierzająca do osiągnięcia zakładanego wyniku.

4.1. Wizja rozwoju obszaru objętego LSR

Wizja jest pochodną specyfiki obszaru i analizy SWOT oraz oczekiwań i nadziei społecznych mieszkańców obszaru zebranych podczas prac nad LSR. Sformułowano ją następująco:

„Obszar silny gospodarczo i społecznie, przyjazny i otwarty na ludzi, aspirujący do trwałego i zrównoważonego rozwoju w oparciu o walory turystyczno – rekreacyjne oraz zasoby społeczne i gospodarcze, a przez to poprawiający jakość życia mieszkańców”.

Aby ta wizja mogła się, choć w liczącej się części, spełnić to LGD wypełnić musi przyjętą na siebie misję, wdrożyć LSR i osiągnąć wyznaczone w niej cele, realizując planowane przedsięwzięcia i operacje oraz aktywizując w tym kierunku lokalną społeczność.

4.2. Cele

Cele są rozszerzeniem wizji rozwoju obszaru. Wywodzą się – podobnie jak wizja – ze specyfiki obszaru, analizy SWOT i oczekiwań społecznych. Są więc adekwatne do nich. Są też adekwatne do celów nadrzędnych, wyznaczonych dla PROW i dla osi 4 tego Programu. Spójność celów ze specyfiką obszaru opisano szerzej w rozdziale 6. W LSR ustalono dwa cele ogólne i 4 szczegółowe.

Cel ogólny nr 1. „Rozszerzanie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i ochrony zasobów”

Osiągnięcie tego celu, poprzez realizację wyprowadzonych z niego celów szczegółowych 1.1., 1.2. (patrz podrozdział 4.3.), ma doprowadzić do uzupełnienia i wzmocnienia już istniejącego zaplecza infrastrukturalno – materialnego całej gospodarki, w tym turystyki jako jej specyficznego sektora oraz zapewnić aby gospodarka ta rozwijała się z poszanowaniem szeroko rozumianych zasobów: przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych i społecznych. Zrównoważony bowiem rozwój wsi i rolnictwa to prowadzenie podstawowej produkcji rolnej w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i krajobrazu oraz tworzenie warunków dla różnorodnej działalności ekonomicznej, rozwoju funkcji społecznych i kulturalnych.

Cel ogólny nr 2. „Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego harmonijnego rozwoju lokalnej społeczności”

Cel ten sformułowano – podobnie jak cel ogólny nr 1 – w oparciu o konsultacje społeczne, przeprowadzone w miesiącu wrześniu 2008 roku, które wykazały potrzebę stałego dążenia do wyrównywania nadal niższego niż w miastach poziomu życia na wsi. Postulowano więc powiększanie i modernizację istniejącej bazy materialnej kultury, sportu, rekreacji i innej (cel szczegółowy 2.1.) stanowiącej

podstawę do poprawiania jakości życia. Wskazywano także na potrzebę zwiększenia oferty działań przyczyniających się do podnoszenia aktywności i integracji społecznej (cel szczegółowy 2.2.).

Cele są mierzalne wskaźnikami: oddziaływania (cele ogólne) i rezultatu (cele szczegółowe), a jedne i drugie osiąmane poprzez realizację przedsięwzięć – które mierzy się wskaźnikami produktu (patrz dalej- matryce logiczne), ale także wskaźnikami oddziaływania na cały region i jego obszary wiejskie, na co wskazano w rozdziale 16. Są też osiąmane w czasie. W miarę jak realizowane będą operacje (i uzyskiwane ich wskaźniki), osiąmane będą stopniowo – w sposób pośredni- cele szczegółowe. Cele ogólne osiąmane będą w miarę realizowania celów szczegółowych i całej Strategii, a ich ostateczny efekt widoczny będzie po zakończeniu realizacji całej LSR (patrz rozdział 16)

4.3. Zestawienie celów i przedsięwzięć służących ich realizacji

Wizja	Obszar silny gospodarczo i społecznie, przyjazny i otwarty na ludzi, aspirujący do trwałego i zrównoważonego rozwoju w oparciu o walory turystyczne i zasoby społeczno – gospodarcze, a przez to poprawiający jakość życia mieszkańców.			
Cele ogólne	1. Rozszerzanie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i ochrony zasobów		2. Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego harmonijnego rozwoju lokalnej społeczności	
Cele szczegółowe	1.1. Rozbudowywanie infrastruktury turystycznej	1.2. Wspieranie przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej i społecznej na potrzeby turystyki i mieszkańców	2.1. Rozwój infrastruktury społeczno – kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	2.2. Wzrost aktywności i integracji społeczności lokalnej
				
Przedsięwzięcia	I. Najpierw turystyka		II. Atrakcyjne wsie	

Uwaga: strzałki wskazują do osiągnięcia których celów planowane przedsięwzięcia się przyczynią.

4.4. Opis przedsięwzięć służących realizacji celów

Leader jest inicjatywą Wspólnoty Europejskiej, polegającą na wsparciu dla projektów rozwoju obszarów wiejskich, a w szczególności wsparciu dla lokalnych przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia – jak wspomniano wcześniej – to nadrzędne wobec projektów ich wzajemne powiązania w określone grupy, niejako w programy, w obszary wsparcia finansowego, realizujące szersze zamierzenia niż pojedyncze projekty. Przedsięwzięcie musi dać mierzalne efekty. Mierzalność wyrażona jest przy pomocy wskaźników produktu, a następnie rezultatu i oddziaływania. W niniejszej LSR przewidziano jedynie dwa przedsięwzięcia. Jest to następstwo takich oto powodów. Po pierwsze – dość zgodnych poglądów mieszkańców co do zakresu tych przedsięwzięć, dających się pomieścić w zaledwie dwóch przedsięwzięciach (turystyka i towarzysząca jej przyjazna środowisku gospodarka i uatrakcyjnianie wsi na potrzeby mieszkańców oraz turystów). Po drugie – szczupłości środków finansowych jakie znajdują się w dyspozycji LGD. Ta szczupłość środków (zaledwie ponad 4 miliony na działanie 4.13. „Wdrażanie LSR”) skłania do skoncentrowania ich na jak najmniejszej ilości przedsięwzięć, aby uzyskać maksymalne z nich efekty.

LGD brać będzie pod uwagę i ocenę wszystkie zgłaszane projekty / operacje, jeśli ich zakres będzie zgodny z zakresem przewidzianym w odnośnych przepisach i przyczyniać się będzie do realizacji przedsięwzięć i celów LSR. Szczególnie pożądane jednak będą te z nich, które objęte są rekomendacjami i preferencjami LGD opisanymi poniżej.

Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania obrazują efekty wdrażania przedsięwzięć, choć – jak wspomniano wcześniej (podrozdział 4.2.) i dalej (rozdział 16) służą też pośrednio do pomiaru stopnia osiągnięcia celów. Wskaźniki produktu odnoszą się do działalności i są mierzone materialnym efektem przedsięwzięcia, określonymi wielkościami. Wskaźniki rezultatu obrazują bezpośrednie i natychmiastowe efekty wywołane dostarczonym produktem u beneficjenta i w otoczeniu (bezpośredni efekt wynikający z produktu).

Wskaźniki oddziaływania reprezentują długofalowe konsekwencje zrealizowanych produktów, w sferze wykraczającej poza efekty u bezpośrednich beneficjentów i mogą dotyczyć innych podmiotów bądź obszarów, które odniosły korzyści lub straty.

Przedsięwzięcie I

Najpierw turystyka

Uzasadnienie i ogólna charakterystyka przedsięwzięcia

Walory przyrodnicze i kulturowe obszaru, opisane w rozdziale 2 niniejszej Strategii są uznawane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego za jedne z najbardziej urokliwych. Obszar ma znakomite warunki wodne, krajobrazowe i inne. Natura wraz z zabytkami kultury oraz działalnością gospodarczą żyją tu w zgodnej symbiozie i harmonii. Dominującymi składnikami obszaru są: objęta ochroną prawną (Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu) dolina Noteci, kilka rezerwatów przyrody i jezior, unikalna aleja lipowa, masyw Gontyńca oraz kilka pałaców i parków podworskich. Dolina

Noteci będzie zgłoszona niebawem do rejestru zabytków dziedzictwa światowego UNESCO, co dodatkowo wypromuje obszar.

Rozwinięta jest w obszarze infrastruktura turystyczna: hotelarstwo, gastronomia, wzbogacona infrastrukturą miasta Chodzieży, nie należące do obszaru. Jest w obszarze wiele ścieżek rowerowych, zagospodarowanych plaż przyjeziornych itp.. Nic więc dziwnego, że obszar jest, z roku na rok, coraz liczniej odwiedzany przez turystów, czy to weekendowych czy zatrzymujących się na dłużej. Wszystko to razem sprawia, że zachodzi potrzeba rozbudowy infrastruktury turystycznej i para turystycznej (uzupełniającej, usługowej, kulturalnej itp.).

Przedsięwzięcie ma na celu wzbogacić ofertę turystyczną i zapewnić godziwe warunki przybywającym do obszaru na odpoczynek ludziom, ale też służyć mieszkańcom.

W ramach przedsięwzięcia realizowanych będzie szereg operacji z udziałem podmiotów: publicznych, społecznych i gospodarczych. Zapewni to komplementarność przedsięwzięcia i przysporzy satysfakcji turystom i rekreantom korzystającym z jego rezultatów.

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- celów ogólnych: 1 – „Rozszerzanie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i ochrony zasobów”
- celów szczegółowych: 1.1. – „Rozbudowywanie infrastruktury turystycznej”
- 1.2. – „Wspieranie przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej i społecznej na potrzeby turystyki i mieszkańców

Grupy docelowe beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- przedsiębiorcy i rolnicy zainteresowani operacjami związanymi z realizacją przedsięwzięcia,
- organizacje pozarządowe,
- osoby fizyczne i prawne nie wymienione wyżej, a zainteresowane operacjami dla realizacji przedsięwzięcia oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność do czynności prawnych.

Lista rekomendowanych i preferowanych działań i operacji

a) Realizowanych w ramach działania 413 PROW- „Wdrażanie LSR”

- budowa, przebudowa lub remont połączony z modernizacją infrastruktury w tym tzw. małej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych i sportowych (m.in. szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, wodnych, boisk sportowych, placów zabaw i miejsc rekreacji, punktów widokowych, pól biwakowych, wypożyczalni sprzętu turystycznego itp.),
- tworzenie bądź modernizacja Punktów Informacji Turystycznej i bazy informacji turystycznej,
- zachowanie i promowanie cennego dziedzictwa przyrodniczo- kulturowego i historycznego, jego oznakowanie, rewitalizowanie, kultywowanie tradycji itd.,
- rozwój i promocja działalności w gospodarstwach rolnych (pozarolniczej) i w mikroprzedsiębiorstwach, a w szczególności polegającej na wytwórczości lub świadczeniu usług turystycznych bądź innych zaspokajających potrzeby- zarówno turystów jak i mieszkańców,
- inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych o lokalne zasoby,
- rozwijanie aktywności społeczności lokalnej i podnoszenie jakości życia na obszarze objętym LSR.

b) Realizowanych w ramach działania 431 PROW- „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”

- informowanie o LGD i obszarze realizacji LSR, w tym charakterze przedsięwzięcia, promowanie obszaru i przedsięwzięcia, organizowanie wydarzeń o charakterze promocyjnym itd.,
- organizowanie szkoleń dla lokalnych liderów i osób biorących udział we wdrażaniu LSR, w tym przedsięwzięcia,
- udzielanie pomocy potencjalnym beneficjentom w przygotowaniu projektów i wniosków o wsparcie finansowe,
- zapewnienie bieżącego funkcjonowania i utrzymania LGD dla sprawnej realizacji LSR, w tym przedsięwzięcia.

c) Realizowanych w ramach działania 421 PROW „Wdrażanie projektów współpracy”

Przewiduje się realizację wspólnego z inną LGD projektu turystycznego pod nazwą „ Zielone szlaki dorzecza środkowej Noteci”. Projekt jest dopiero w przygotowaniu.

Przedsięwzięcie II

Atrakcyjne wsie

Uzasadnienie i ogólna charakterystyka przedsięwzięcia

Obszar oprócz atrakcyjnych walorów przyrodniczo – kulturowych ma także dobrze rozwiniętą gospodarkę, szczególnie prowadzoną przez małe i średnie przedsiębiorstwa, a także rozwiniętą działalność przemysłową i usługową, niekolizyjną z walorami przyrodniczo – kulturowymi obszaru. Rolnictwo wprawdzie nie należy do najbardziej wydajnych w Wielkopolsce, co wiąże się z nienajlepszymi glebami, ale jest dobrze zorganizowane. Zagrody są uporządkowane, a ludność zaangażowana w życie społeczne i kulturalne.

Wszystko to razem wtapia się w krajobraz, czyniąc go bogatszym. Występuje jednak potrzeba dalszego uatrakcyjnienia tego krajobrazu przede wszystkim na potrzeby mieszkańców, ale też turystów. Ciężko pracujący ludzie chcą mieć zapewnione warunki dla godziwego spędzania czasu poza pracą zawodową. Chcą korzystać z uroków krajobrazowych swego otoczenia, ale także mieć dostęp do kultury. Korzystać z urządzeń zapewniających im relaks i wypoczynek. Korzystać z ładnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej i z infrastruktury społeczno – kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej. Ta materialna baza dodatkowo urozmaici wsie obszaru, poprawi ich obecny, i tak już nienajgorszy, wizerunek. Uatrakcyjni wsie i życie ich mieszkańców. Umożliwi dalszy rozwój kultury, sportu i wypoczynku.

W ten sposób przedsięwzięcie stanie się uzupełniające dla działalności prowadzonych w obszarze przez ludność i komplementarne do poczynań władz samorządowych, czyniących wiele na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturalnego obszaru. W realizacji przedsięwzięcia uczestniczyć będą wszystkie sektory: publiczny, gospodarczy i społeczny, zapewniając zintegrowane działanie.

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celów:

- ogólnego 2: „Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego harmonijnego rozwoju lokalnej społeczności”
- szczegółowych: 2.1. – „Rozwój infrastruktury społeczno – kulturalnej i rekreacyjno – sportowej”
- 2.2. – „Wzrostu aktywności i integracji lokalnej społeczności”

Grupy docelowe beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- przedsiębiorcy i rolnicy podejmujący lub prowadzący działalność pozarolniczą,
- organizacje pozarządowe,

-osoby fizyczne i prawne nie wymienione wyżej, zainteresowane realizacją operacji na rzecz realizacji przedsięwzięcia oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność do czynności prawnych.

Lista rekomendowanych i preferowanych działań i operacji

a) Realizowanych w ramach działania 413 PROW „Wdrażanie LSR”

- budowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją lub wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno – kulturalne, rekreacyjne i sportowe (domy kultury, świetlice, obiekty edukacji historycznej, place zabaw, miejsca rekreacji i wypoczynku, inne)
- kształtowanie i zagospodarowanie obszaru przestrzeni publicznej.
- zwiększanie aktywności i dochodów mieszkańców poprzez promowanie, tworzenie lub rozszerzenie działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych i usługowo- wytwórczej w mikroprzedsiębiorstwach – dla poprawienia poziomu i jakości życia prowadzących tą działalność oraz społeczności wiejskiej,
- promowanie, zachowanie, odtwarzanie, zabezpieczanie lub oznakowanie cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego, przyrodniczego, kulturowego i historycznego,
- promocja i rozwój lokalnej aktywności, w tym promocja lokalnej twórczości z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa,
- organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym.

b) Realizowanych w ramach działania 431 PROW „ Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”

- informowanie o LGD i obszarze realizacji LSR, w tym charakterze przedsięwzięcia, promowanie obszaru i przedsięwzięcia, organizowanie wydarzeń o charakterze promocyjnym, kulturalnym itd.,
- organizowanie szkoleń dla lokalnych liderów i osób biorących udział we wdrażaniu LSR, w tym przedsięwzięcia,
- udzielanie pomocy potencjalnym beneficjentom w przygotowaniu projektów i wniosków o wsparcie finansowe,
- zapewnienie bieżącego funkcjonowania i utrzymania LGD dla sprawnej realizacji LSR, w tym przedsięwzięcia.

Matryce logiczne dla przedsięwzięć LSR

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia I „Najpierw turystyka”

L.p.	Cele, które mają być osiągnięte. Produkty przedsięwzięcia i wkład w jego realizację	Wskaźniki osiągnięć	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko- zagrożenia niezależne od LGD
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Cel ogólny 1. Rozszerzanie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i ochrony <u>zasobów</u> .	Wskaźniki oddziaływania - wzrost do końca 2015 r. o 10% w porównaniu z 2008r. liczby turystów ponownie przybywających na obszar wdrażania LSR. W 2008r. liczba turystów wynosiła 22 osoby	- Punkty informacji turystycznej , - badania ankietowe LGD. – dane statystyczne publikowane przez GUS.	Nie będzie miał miejsca ogólny spadek poziomu życia i dochodów ludności w kraju/ regionie.
2.	Cel szczegółowy 1.1 Rozbudowywanie infrastruktury turystycznej	Wskaźniki rezultatu - liczba osób korzystających z wybudowanych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej (10 000 osób rocznie od 2014 r.)	- Punkty informacji turystycznej, - informacje jst lub innych zarządców infrastruktury	
3.	Cel szczegółowy 1.2 Wspieranie przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej i społecznej na potrzeby turystyki i mieszkańców.	- ilość uruchomionych lub rozszerzonych działalności społeczno - gospodarczych przez rolników, przedsiębiorców i organizacje pozarządowe (6 do końca 2014r.)	- ewidencja działalności gospodarczej z gmin, KRS, informacje od beneficjentów	Potencjalni beneficjenci będą zainteresowani uruchamianiem/ rozszerzaniem działalności i składane będą wnioski o pomoc.
		- liczba osób pozyskujących wiedzę o celach i przedsięwzięciach LSR o zasobach obszaru objętego LSR za pośrednictwem stron internetowych, ulotek, wydarzeń promocyjnych dot. działalności gospodarczej bądź społecznej prowadzonej w oparciu o zasoby obszaru - 8800 do końca 2014 r.	- informacje organizatorów wydarzeń promocyjnych wydawców ulotek i publikacji itd.	
4.	Wybudowane, wyremontowane wraz z modernizacją lub wyposażone obiekty infrastruktury (dużej i małej) turystycznej i paraturystycznej	Wskaźniki produktu - liczba obiektów o których mowa w kolumnie 2 – 8 do końca 2014r.	- informacje beneficjentów, jst, Biura LGD, Instytucji Wdrażających	

5.	Produkty turystyczno – rekreacyjne i kulturowe dostępne turystom w obszarze działania LGD	- liczba imprez rekreacyjnych, kulturalnych i innych organizowanych z myślą o turystach (10 do końca 2014r.)	- informacje organizatorów (beneficjentów), jst, Punktów informacyjno-turystycznych, Instytucji Wdrażających	
6.	Nabywanie umiejętności i aktywizacja na rzecz realizacji przedsięwzięcia	- liczba stron internetowych (1- LGD i 5 gmin)	- Biuro LGD, - Gminy (członkowie LGD)	
		- liczba wydarzeń promocyjnych dotyczących zasobów obszaru i prowadzonej na nim działalności społeczno- gospodarczej (3 do 30.VI.2015r.)	- dane z Biura LGD, - informacje jst	
		- liczba wydanych ulotek, materiałów informacyjnych (33 400 do końca 2014r.)	- informacje wydawców, - dane Biura LGD	
7.	Dostarczenie pracy i usług przez Biuro LGD na rzecz organów LGD i potencjalnych beneficjentów pomocy w zakresie dotyczącym realizacji przedsięwzięcia	- liczba godzin doradztwa w zakresie przygotowania wniosków o pomoc finansową (28 do końca 2014r.)	- dane Biura	
		- liczba godzin pracy Biura LGD i usług w ilości zaspakajającej oczekiwania i potrzeby organów LGD i potencjalnych realizatorów przedsięwzięcia (wnioskodawców) – (5.600 do 30.VI.2015r.)	- dane Biura LGD, - opinie organów LGD	
	Nakłady finansowe i rzeczowe (roboty, dostawy i usługi) oraz inne czynności wykonywane przez beneficjentów pomocy finansowej i LGD w ramach operacji przyczyniających się do realizacji przedsięwzięcia.	Wskaźniki wkładu - wartość całkowita wkładu w okresie wdrażania LSR wynosi 4 121 759 zł, wartość środków kwalifikowanych 3 618 597 zł, w tym do refundacji 2 679 042 zł, z czego na działanie 413 przypada 2 099 790 zł	- dane Biura LGD, - dane Instytucji Wdrażających (S.W, ARiMR)	Zakłada się napływ do LGD wystarczającej ilości wniosków o pomoc finansową na realizację przedsięwzięcia
				Warunki początkowe wstępne

				<p>(pre- conditions), jakie muszą być spełnione przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia.</p> <p>Przedsięwzięcie ma wstępne warunki do realizacji albowiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zostaną na jego realizację zapewnione środki w ramach Osi 4 PROW, - zasoby obszaru LGD opisane w diagnozie predestynują obszar do rozwoju turystyki, - dotychczasowy stan infrastruktury turystycznej w obszarze oceniamy jako dość dobry, stanowi dostateczną podstawę do jej uzupełnienia poprzez realizację przedsięwzięcia przewidzianego w LSR, - głosy potencjalnych beneficjentów pomocy na dalszy rozwój turystyki i odbiorców usług turystycznych w trakcie konsultacji LSR wskazywały, że będą chęci do jego realizacji (składania wniosków o pomoc)
--	--	--	--	--

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia II „Atrakcyjne wsie”

L.p.	Cele, które mają być osiągnięte. Produkty (efekty) przedsięwzięcia i wkład w jego realizację	Wskaźniki osiągnięć	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko- zagrożenia niezależne od LGD
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Cel ogólny 2. Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego <u>harmonijnego</u> rozwoju lokalnej społeczności	<p>Wskaźniki oddziaływania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Migracja na obszarze do czerwca 2015r. - saldo dodatnie w porównaniu z rokiem 2008. Wg danych statystycznych na rok 2008 odnotowano ujemne saldo migracji (-8 osób) - Stopień zadowolenia lokalnej społeczności z życia w obszarze LSR wyrażony w większości ankiet-badania na podstawie ankiet (260 szt.), które przeprowadzone zostaną do końca 2014r. 	<ul style="list-style-type: none"> - dane statystyczne (BDR), GUS - badanie ankietowe LGD 	<p>Nie nastąpi pogorszenie nastrojów społecznych powodowanych kryzysem w skali makro lub lokalnym.</p> <p>j.w</p>
2.	Cel szczegółowy 2.1 Rozwój infrastruktury społeczno- kulturalnej i rekreacyjno- sportowej	<p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z nowopowstałej, zmodernizowanej/wyremontowanej lub wyposażonej infrastruktury wymienionej w kolumnie 2 (6650 osób rocznie począwszy od 2014r.) 	<ul style="list-style-type: none"> - informacje właścicieli (zarządców) infrastruktury, beneficjentów i organizatorów imprez 	j.w.
3.	Cel szczegółowy 2.2 Wzrost aktywności i integracji społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z warsztatów lub spotkań aktywizacyjnych, z imprez integracyjnych, szkoleń itp. (500 do końca 2014r.) 	<ul style="list-style-type: none"> - informacje organizatorów, - informacje jst 	Spółeczność lokalna wykaże zainteresowanie ofertami
4.	Wybudowanie/ zmodernizowanie/ wyremontowanie lub wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej (boiska, świetlice, place zabaw itd.)	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów o których mowa w kol. 2 – 10 do końca 2014r. 	<ul style="list-style-type: none"> - informacje właścicieli obiektów, beneficjentów - informacje Instytucji Wdrażających 	Nie nastąpi pogorszenie zdolności inwestycyjnych wnioskodawców.
5.	Ukształtowane lub upiękzone	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość miejscowości w których podjęto rewitalizację 	<ul style="list-style-type: none"> - informacje jst (gmin) 	

	przestrzenie bądź ich fragmenty na obszarach wiejskich (publiczne i prywatne)	bądź kształtowanie przestrzeni publicznych (5 do końca 2014r.) - Ilość zagród wiejskich poddanych estetyzacji/upiększeniu –100 do końca 2014r.	będących członkami LGD, beneficjentów - informacje sołtysów i gmin, dane Biura LGD	Jeśli nie wygaśnie obecne zainteresowanie estetyzacja wsi ze strony lokalnej społeczności
6.	Wydarzenia edukacyjne, sportowe, kulturalne i integracyjne, organizowane głównie z myślą o mieszkańcach obszaru LSR.	- Liczba imprez zorganizowanych przez beneficjentów (10 do końca 2014r.)	- informacje organizatorów (beneficjentów)	
7.	Nabywanie umiejętności i aktywizacja na rzecz realizacji przedsięwzięcia	- Liczba spotkań animacyjnych (4 do 30.VI.2015r.)	- dane Biura LGD	
		- Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjno-kulturalno- integracyjnych (2 do 30.VI.2015r.)	- dane Biura LGD	
		- Liczba godzin doradztwa dotyczącego przygotowania wniosków o pomoc finansową związanych z realizacją przedsięwzięcia (28 do końca 2014r.)	- dane Biura LGD	
8.	Dostarczenie pracy i usług przez Biuro LGD na rzecz organów LGD i potencjalnych beneficjentów pomocy w zakresie dotyczącym realizacji przedsięwzięcia	- Liczba godzin pracy Biura LGD i usług w ilości zaspakajającej potrzeby i oczekiwania organów LGD i potencjalnych realizatorów przedsięwzięcia (wnioskodawców) – (5.600 do 30.VI. 2015r.)	- dane z Biura LGD, - opinie organów LGD	
	Nakłady zasobów finansowych i rzeczowych (roboty, dostawy i usługi) oraz innych czynności wykonywanych przez beneficjentów pomocy finansowej i LGD w ramach operacji przyczyniających się do	Wskaźniki wkładu - wartość całkowita wkładu w okresie wdrażania LSR wynosi 4 015 307 zł, wartość środków kwalifikowanych 3 512145 zł, w tym część refundowana 2 572 590 zł, z czego na działanie 413 przypada 2 016 354 zł	- dane Biura LGD, - dane Instytucji Wdrażających (S.W., ARiMR)	Zakłada się napływ do LGD w trakcie naborów wystarczających ilości wniosków na realizację przedsięwzięcia.

	realizacji przedsięwzięcia.			
				<p>Warunki wstępne jakie muszą być spełnione przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia:</p> <p>1) zostaną na jego realizację zapewnione środki finansowe w ramach Osi 4 PROW,</p> <p>2) będą chętni do jego realizacji (konsultacje nad LSR wskazywały, że znajdują się wnioskodawcy zamierzający ubiegać się o pomoc finansową na realizację operacji służących przedsięwzięciu,</p> <p>3) Istnieją potencjalne zasoby ludzkie skłonne do uatrakcyjnienia wsi także w ramach prac społecznych</p>

Rozdział 5

Misja Lokalnej Grupy Działania

Misją LGD „Dolina Noteci” jest działanie na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego obszarów wiejskich, w szczególności poprzez zbudowanie, a potem wdrożenie LSR i osiągnięcie jej celów ogólnych dla urzeczywistnienia oczekiwań społecznych wyrażonych w wizji obszaru objętego Strategią; aktywizowanie w tym kierunku lokalnej społeczności i wskazywanie sposobów najlepszego wykorzystania zasobów, a także udzielanie pomocy w pozyskiwaniu środków finansowego wsparcia tego rozwoju oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie LSR odbywać się będzie zgodnie z procedurami opisanymi w rozdziale 9 i w sposób opisany w rozdziale 12.

Rozdział 6

Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Wszystkie cele, zarówno ogólne, jak i szczegółowe są zgodne ze specyfiką obszaru.

Cel ogólny nr 1 „Rozszerzenie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki i ochrony zasobów w tym zasobów dziedzictwa” nakierowany jest na wykorzystanie wszystkich walorów obszaru opisanych w rozdziale 2, a więc walorów przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych, do dalszego rozwoju turystyczno – rekreacyjnego i gospodarczego, z jednoczesnym poszanowaniem (ochroną) dziedzictwa. Dziedzictwa przyrodniczego, szczególnie chronionego przepisami prawnymi (Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu), dziedzictwa kulturowego (kultury materialnej i duchowej), dziedzictwa gospodarczego i społecznego, które jest zapisem dziejów minionych pokoleń w zakresie wytwórczości i umiejętności ludzkich, w tym produkcyjnych.

Cele szczegółowe o nr: 1.1, 1.2 (patrz zestawienie celów w podrozdziale 4.3.) są nastawione na realizację celu ogólnego nr 1 poprzez rozbudowę: infrastruktury turystycznej (cel 1.1.), działalności gospodarczej z uwzględnieniem turystyki (cel 1.2.), wspieranie działalności ekologicznej i lokalnej wytwórczości, o małej presji ekologicznej na wysoce chronione środowisko, z wykorzystaniem już zdobytych w tym zakresie umiejętności i doświadczeń.

W analogiczny sposób zapewniona jest spójność specyfiki obszaru z celem ogólnym nr 2 - „Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego harmonijnego rozwoju lokalnej społeczności”. Specyfiką obszaru jest wysoce rozwinięte życie społeczne i kulturalne. Poziom życia na obszarach wiejskich jest jednak nadal znacznie niższy niż w miastach, toteż wymaga systematycznej poprawy i zapewnienia w ten sposób harmonijnego rozwoju wiejskich społeczności oraz zaspokojenia aspiracji każdego członka tej społeczności.

Cel szczegółowy 2.1. (patrz podrozdział 4.3.) ma doprowadzić do umocnienia bazy materialnej kultury, sportu, rekreacji itd., a cel szczegółowy 2.1. wzbogacić ofertę imprez z tymi (i pokrewnymi) dziedzinami związanych (cel szczegółowy 2.2.), dla zaspokojenia ludzkich potrzeb i aspiracji.

Cechy specyficzne obszaru są jednocześnie jego mocnymi stronami. Strony te miały, pospołu ze specyficznymi cechami obszaru, swój udział przy formułowaniu celów. Cele są więc adekwatne do specyfiki obszaru i analizy SWOT.

Zgodność (adekwatność) ze specyfiką obszaru i celami LSR wykazują też przedsięwzięcia. Nawiązują one do tej specyfiki. Bądź to do:

- a) walorów turystyczno – rekreacyjnych i krajobrazowych (np. Przedsięwzięcie I),
- b) walorów społeczno – kulturowych (np. Przedsięwzięcie II).

Przedsięwzięcia przyczyniają się do osiągnięcia jednego z celów ogólnych. Schemat zestawiający cele i przedsięwzięcia zamieszczony w podrozdziale 4.3., przy pomocy strzałek, wskazuje – które przedsięwzięcia przyczyniają się do osiągnięcia poszczególnych celów.

Jesteśmy przekonani, że wykazaliśmy i uzasadniliśmy w tym rozdziale w sposób wystarczający nie tylko spójność (brak sprzeczności) celów i przedsięwzięć ze specyfiką obszaru, ale wręcz ich zgodność (adekwatność) z tą specyfiką. Wykazaliśmy też – posiłkując się odesłaniem do podrozdziału 4.3. – że przedsięwzięcia wpływają na osiągnięcie celów LSR.

Rozdział 7

Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w LSR

W niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju zintegrowane działania przejawiają się w kilku płaszczyznach i na różnych szczeblach uogólnienia.

Po pierwsze: zachowano zgodność celów, przedsięwzięć i operacji z planami zagospodarowania przestrzennego i strategiami rozwoju jednostek samorządu terytorialnego obejmujących obszar wdrażania LSR. Zgodność tą i komplementarność wykazano w rozdziale 14. Tu zwrócimy jedynie uwagę na to, iż gminy – zgodnie ze swoimi strategiami i planami operacyjnymi – realizują większe zadania inwestycyjne służące turystyce i paraturystyce (np. infrastrukturę komunikacyjną i techniczną, infrastrukturę ochrony środowiska itp.), zaś LSR przewiduje szereg operacji dotyczących tzw. małej infrastruktury turystycznej, komplementarnej do tamtej, dużej. Uwzględniono to w kryteriach lokalnych, stwarzając preferencje dla tej komplementarności.

Po drugie: dokonano powiązania celów i przedsięwzięć pomiędzy sobą oraz powiązania ich ze specyfiką obszaru i wnioskami z analizy SWOT. Opisano to w rozdziale 3, 4 i 6.

Po trzecie wreszcie – przewidziano w LSR przedsięwzięcia, które:

a.) realizowane są pospołu przez jednostki różnych sektorów. Np. każde przedsięwzięcie będzie realizowane przez podmioty z 3 lub co najmniej 2 sektorów; wynika to wprost z opisu tych przedsięwzięć w pod. rozdz. 4.4. i wymienionych w nim grup potencjalnych wnioskodawców (beneficjentów), a także z wykazu działań PROW, umożliwiających realizację tego przedsięwzięcia. Wiadomo bowiem, że jeżeli przewidziano działanie „Odnowa i rozwój wsi” – to wnioskodawcą będzie gmina lub jej jednostka organizacyjna, albo organizacja pożytku publicznego, jeżeli dodatkowo wymieniono „Różnicowanie działalności” – to rolnik lub jego domownik, jeżeli „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – to przedsiębiorca lub kandydat na przedsiębiorcę itd.. Można więc z zestawu działań PROW przypisanych przedsięwzięciu wykazać - wielosektorowość realizatorów tego przedsięwzięcia.

b.) wykorzystują różne zasoby lokalne, głównie społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i kulturowe.

Obydwa przedsięwzięcia realizowane m.in. w Dolinie Noteci, a polegające na szerszym udostępnianiu jej walorów turystom i mieszkańcom opierają się jednocześnie na walorach przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i kulturowych. Dolina Noteci jest bowiem miejscem, gdzie te walory wzajemnie się przeplatają i żyją z sobą w zgodnej symbiozie.

Są to – jak sądzimy – wystarczające przykłady uzasadniające zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR. Wykazaliśmy bowiem, że przedsięwzięcia realizowane są przez różne sektory i podmioty i opierają się na waloryzacji i wykorzystaniu wszystkich zasobów obszaru.

Rozdział 8

Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Przedstawiamy poniżej kilka przykładów wskazujących na innowacyjne podejście w LSR, do rozwiązywania lokalnych problemów, w tym przez formułowanie i realizację przedsięwzięć.

1. Innowacyjnym pomysłem jest samo powołanie LGD.

Partnerstwo, które bądź to poprzez wdrażanie LSR w ramach działania 4.13. PROW, bądź to poprzez realizację projektów współpracy, stara się doprowadzić do zgodnego, zintegrowanego działania podmiotów z

różnych sektorów na rzecz wykorzystania lokalnych zasobów, jakimi są w obszarze głównie walory przyrodniczo – kulturowe, kwalifikujące się do wykorzystania w turystyce i rekreacji.

2.Partnerstwo jest dla obszaru, podobnie jak dla całej Polski, nowym pomysłem. Wykształcił się bowiem u nas system branżowego, sektorowego i indywidualistycznego myślenia o sprawach i działaniach. Zaczęło zaś brakować troski o dobro wspólne. Działalność LGD zmierzać będzie do przywrócenia równowagi między jednym a drugim.

3.Wspólna realizacja LSR, wdrażanie jej celów i przedsięwzięć umacnia wiarę lokalnej społeczności, że od niej wiele zależy i że ma ona wpływ na obszar, nie tylko poprzez wybory władz samorządu terytorialnego, ale także poprzez wstąpienie do LGD i współkreowanie rozwoju tego obszaru, uwzględniającego jego specyficzne cechy. Umacnia to obywatelskie poczucie odpowiedzialności za kraj, dość skutecznie osłabiane konkurencyjnością między ludźmi i „wyścigiem szczurów”.

4.Nowatorski charakter miało formułowanie przedsięwzięć. Dokonano tego drogą konsultacji społecznych na 5 warsztatach odbytych w obszarze, z łącznym udziałem 107 osób, w miesiącu wrześniu 2008 r. Upodmiotowiło to społeczność wiejską i nadało przedsięwzięciom cechy pełnej rzeczywistości.

5.Przedsięwzięcia, mając charakter wielosektorowy, ułatwią nawiązanie bliższych więzi międzyludzkich i przyczynią się do wzrostu poszanowania wśród lokalnej społeczności dobra wspólnego. Wszystko to ma w naszej rzeczywistości cechy innowacyjności.

6.Przedsięwzięcia mają charakter dość ogólny. Pozostawia to szerokie pole do rozstrzygnięć Rady dotyczących wyboru w ich ramach operacji. Zarówno wybór przez reprezentację lokalnej społeczności (Radę), jak i sposób realizacji LSR poprzez wspólne, wielosektorowe działanie ma charakter innowacyjny w obszarze przewidzianym do wsparcia w ramach podejścia LEADER.

7.Nowatorskie w LSR jest przewidziane w wizji i celu ogólnym 1, uwzględniającym ochronę zasobów i dziedzictwa, propagowanie i upowszechnianie zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Rozwój ten powinien mieć charakter powszechny, ale szczególnie pożądanym jest w obszarze objętym LSR. Większość tego obszaru jest pod różnymi formami ochrony prawnej (Natura 2000, OChK, zabytki itd.) i należało podporządkować tej ochronie przedsięwzięcia i działania społeczeństwa, rolników i przedsiębiorców. Żadne z przedsięwzięć nie wchodzi w kolizję z tą prawną ochroną, a wręcz przeciwnie, wszystkie są tej ochronie podporządkowane. W naszej codziennej rzeczywistości, uwzględniającej dotąd tylko doraźne korzyści społeczno – gospodarcze, podejście zrównoważonego rozwoju, biorące pod uwagę zachowanie i ochronę zasobów i dziedzictwa jest innowacyjnym. LGD zamierza też drogą informacji, szkoleń, upowszechniania dobrych przykładów, jak i dobór stosownych kryteriów wyboru operacji, wdrożyć całą lokalną społeczność do poszanowania zasad ochrony przyrody i całego dziedzictwa. W ten sposób LGD dążyć będzie do zrównoważonego wykorzystania zasobów: gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych.

8.Innowacyjny charakter będzie też miało informowanie społeczności lokalnej o działaniach LGD, wdrażanej LSR, jej celach i przedsięwzięciach przy pomocy całej gamy środków przekazu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych środków audiowizualnych i Internetu. Nie pominie się przy tym sposobów tradycyjnej komunikacji społecznej, aby z informacją docierać także do starszych grup społecznych, w mniejszym stopniu umiejących korzystać z nowoczesnych form przekazu.

9.Istnieje prawdopodobieństwo zastosowania wymienionych rozwiązań innowacyjnych na innych terenach.

Rozdział 9

Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

9.1. Ustalenie z Samorządem Województwa terminów naboru wniosków za pośrednictwem LGD

Zarząd LGD składa do Samorządu Województwa wnioski o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznania pomocy na realizację projektów. Wniosek do S.W. LGD składa w takim terminie, aby 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty znalazł się on w Samorządzie Wojewódzkim, a dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o tym naborze – w terminie 24 dni. Planowany harmonogram naboru wniosków przez LGD znajduje się w rozdziale 10. Dla nowych naborów wniosków należy każdorazowo publikować informacje o danych statystycznych niezbędnych do oceny wniosków jak również załączyć do protokołu posiedzenia informacje o danych statystycznych na podstawie, których będzie miała miejsce ocena operacji. Przed każdym spotkaniem Rady dotyczącym wyboru operacji musi zostać przygotowane spotkanie szkoleniowe w celu omówienia zmian dotyczących procedury jak również przypomnienia sposobu oceny. Spotkanie może odbyć się najpóźniej w dzień wyboru operacji. LGD na swojej stronie internetowej i na tablicy ogłoszeń w jej siedzibie – niezależnie od ogłoszeń dokonanych przez S.W. – informuje o ogłoszonym naborze wniosków na operacje realizowane za pośrednictwem LGD.

Potencjalni beneficjenci mogą się zwrócić do LGD o udzielenie pomocy w przygotowaniu wniosków o wsparcie finansowe (szersze informacje w tym zakresie znajdują się w rozdziale 12).

9.2. Procedura postępowania z wnioskami i z ich ocena

- 1) Wnioski składa się na formularzach dostarczanych przez Instytucję Wdrażającą wraz z wersją elektroniczną.
- 2) Wnioskodawcy składają wnioski do Biura LGD, które dokonuje ich oglądu pod kątem nazwy operacji, rodzaju działania, doboru właściwego druku wniosku itp., a potem je rejestruje i potwierdza na kopii ich przyjęcie z datą i godziną oraz podpisem przyjmującego i pieczętą LGD.
- 3) Zarząd LGD kieruje wnioski do Rady ds. oceny i wyboru operacji.
- 4) Rada, w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin naboru wniosków na swym posiedzeniu, zwołanym i procedującym wg zasad określonych w Regulaminie organizacyjnym (regulamin w załączniku do wniosku o wybór LGD), rozpatruje wnioski które zostały złożone w terminie i miejscu wskazanym w ogłoszeniu o naborze, których zakres tematyczny jest zgodny z zakresem określonym w informacji o naborze, o ile został on w niej wskazany, po czym ocenia ich zgodność z celami i przedsięwzięciami przewidzianymi w LSR, a następnie – po stwierdzeniu tej zgodności – ocenia przewidziane we wnioskach operacje na podstawie lokalnych kryteriów wyboru. (Karty oceny zgodności z LSR i Karty oceny wg. spełnienia lokalnych kryteriów wyboru projektów – w załącznikach).

Wyboru operacji dokonuje się do wysokości limitu środków wskazanego w informacji o naborze, a jeżeli jest to nabór dokonywany po raz ostatni – do 120% tego limitu.

5) Niezwłocznie po dokonaniu oceny, ale w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków, LGD sporządza listę ocenionych projektów (operacji), ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru i przekazuje ją wnioskodawcom, po czym informuje każdego wnioskodawcę na piśmie o zgodności lub niezgodności operacji z LSR, wskazując przyczynę niezgodności, o liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenianych operacji oraz o możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny. Wnioskodawca może złożyć do Zarządu Stowarzyszenia, w formie pisemnej do siedziby biura, odwołanie od rozstrzygnięć Rady w terminie 7 dni od dnia opublikowania na stronie internetowej Stowarzyszenia listy ocenionych operacji. Po upływie terminu, w którym wnioskodawcy mogli składać odwołania, Zarząd zwołuje posiedzenie Rady w celu rozpatrzenia złożonych odwołań. Podczas posiedzenia Rada dokonuje ponownej oceny zgodności operacji z LSR i oceny pod względem spełniania kryteriów wyboru. Decyzje Rady podjęte w trybie rozpatrzenia odwołania są ostateczne. O decyzjach podjętych w wyniku rozpatrzenia odwołań LGD niezwłocznie informuje wnioskodawców, którzy złożyli odwołania, w terminie dwóch dni od otrzymania dokumentacji od Rady.

6) W przypadku odwołania wnioskodawcy od wyników oceny dokonanej przez Radę, pracownik LGD rejestruje odwołanie. Zarząd przy pomocy Biura, jeśli zajdzie taka potrzeba, przeprowadza postępowanie wyjaśniające i przekazuje odwołanie wraz z opinią Radzie. Odwołanie może złożyć każdy wnioskodawca niezadowolony z rozstrzygnięć Rady. Rada ma obowiązek rozpatrzyć odwołanie w terminie 7 dni od powzięcia przez wnioskodawcę wiadomości o rozstrzygnięciach Rady dotyczących jego wniosku.

W wyniku rozpatrzenia odwołania przez Radę podjęte mogą być w szczególności następujące decyzje:

- oddalenie odwołania i podtrzymanie poprzedniego rozstrzygnięcia, albo
- uznanie odwołania za zasadne i ponowne rozpatrzenie wniosku odwołującego się oraz skorygowanie wcześniej ustalonej listy oceny operacji, jeśli zajdzie taka potrzeba.

LGD powiadamia odwołującego się wnioskodawcę o wynikach rozpatrzenia jego odwołania publikując decyzję na stronie internetowej, jak również pisemnie pod adres wskazany we wniosku o przyznanie pomocy.

Procedury wyłączenia członka Rady na okoliczność podejrzenia o stronniczość przy rozpatrywaniu odwołań od rozstrzygnięć Rady opisano w rozdziale 1.5.4 LSR.

7) W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty / operacje, LGD – uwzględniając wyniki odwołań od rozstrzygnięć Rady – sporządza listy:

- projektów / operacji, które zostały wybrane (w ramach limitu dostępnych środków) ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach spełnienia lokalnych kryteriów wyboru,
- projektów / operacji, które nie zostały wybrane.

Lista projektów wybranych, sporządzona w przypadku gdy nabór dokonywany był po raz ostatni musi zawierać wskazanie projektów mieszczących się w ramach limitu, a lista projektów niewybranych dodatkowe wskazanie projektów / operacji:

- a) które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
  - zgodne z LSR
  - niezgodne z LSR;
- b) które nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o naborze wniosków;
- c) których zakres tematyczny nie jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o naborze wniosków, w przypadku gdy informacja ta zawierała wskazanie tego zakresu.

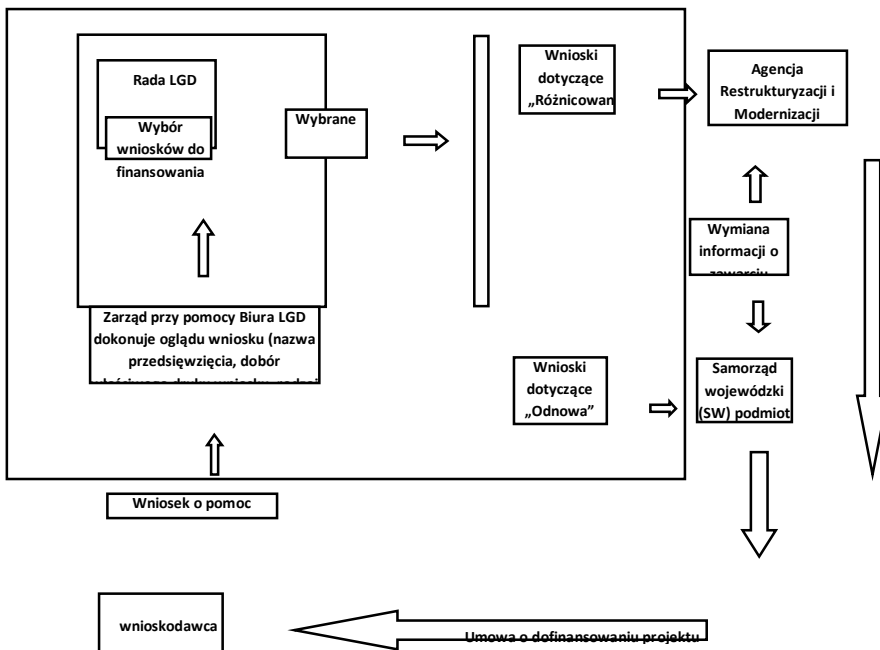
Listy, o których mowa LGD, w tymże terminie 45 dni, przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu (Samorządowi Wojewódzkiemu lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zależności od działania, którego dotyczą) wraz z uchwałami organu decyzyjnego LGD (Rady) w sprawie wyboru projektów i ustalenia list oraz z wszystkimi złożonymi wnioskami o udzielenie pomocy

finansowej. Listy te – w dniu przekazania ich jednemu z podmiotów wdrażających, o których mowa wyżej – LGD publikuje na swojej stronie internetowej, po czym – zachowując tenże 45 dniowy termin – przekazuje wnioskodawcom, informując ich jednocześnie o wybraniu lub niewybraniu projektu, wskazując przyczyny niewybrania, liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektu pod względem spełnienia kryteriów wyboru lub miejscu na liście projektów wybranych, a jeżeli nabór wniosków dokonywany był po raz ostatni – również informacje, czy projekt mieści się w ramach limitu dostępnych środków.

Przebieg postępowania z wnioskami i ich obieg

Schemat nr 1.

9.3. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR i zasady głosowania przy ocenie

Oceny zgodności operacji z LSR dokonuje na zasadzie wyłączności Rada (ciało decyzyjne). Procedury oceny zgodności operacji z LSR będą polegały na udzieleniu przez członków Rady odpowiedzi na zadane, w dostarczonych im formularzach, 3 pytania:

1. Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu ogólnego LSR (i którego) ?
2. Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej 1 celu szczegółowego LSR (i którego) ?
3. Czy operacja jest zgodna choć z jednym z planowanych w LSR przedsięwzięć (i z którym) ?

Brak pozytywnych odpowiedzi na którekolwiek z w.w. pytań, w opinii bezwzględnej większości głosujących (50% + 1), przy obecności na posiedzeniu co najmniej połowy składu Rady, a wśród głosujących co najmniej połowy przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego, dyskwalifikuje

wniosek. Nie podlega on wówczas dalszemu procedowaniu. Jeżeli wniosek uzyskał pozytywną opinię, co do zgodności z LSR jest on rozpatrywany dalej. Dokonuje się wtedy wyboru operacji do finansowania według lokalnych kryteriów wyboru, w myśl procedur opisanych z podrozdziale 9.4.. Formularz karty oceny zgodności operacji z LSR, wraz z instrukcją wypełniania znajduje się w załączniku do LSR.

Procedurę wyłączenia członka Rady na okoliczność gdy zachodzi wątpliwość co do bezstronności opisano w podrozdziale 1.5.4 LSR.

9.4. Lokalne kryteria wyboru operacji do pomocy finansowej wg. spełnienia lokalnych kryteriów i zasady głosowania przy tym wyborze

Wyboru operacji do pomocy finansowej dokonuje wyłącznie Rada, w oparciu o lokalne kryteria. Kryteria muszą być albo adekwatne do specyfiki obszaru i analizy SWOT albo mierzalne, albo i mierzalne, i adekwatne lub część z nich – mierzalna, a część – adekwatna. Dokonując wyboru tych kryteriów LGD starało się, żeby spełniały one wyżej wymienione wymogi, a równocześnie odpowiadały oczekiwaniom społecznym, które po części zidentyfikowano podczas konsultacji z ludnością obszaru i członkami LGD wczesną jesienią 2008 roku, a potem w konsultacji z członkami zarządu. Kryteria te ustalono dla poszczególnych działań wyodrębniając je dla „Odnowy i rozwoju wsi”, „Różnicowania ...”, „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw” oraz dla „małych projektów”. Zróżnicowanie kryteriów wynika ze specyfiki każdego z tych działań. Przy ustalaniu kryteriów LGD wzięła pod uwagę przede wszystkim wnioski z diagnozy i specyfiki obszaru oraz z analizy SWOT.

Trzy kryteria są wspólne dla wszystkich 4 działań PROW realizowanych poprzez LGD:

- członkostwo w LGD,
- komplementarność operacji do projektów / zadań / operacji zrealizowanych wcześniej w obszarze działania LGD lub znajdujących się w trakcie realizacji,
- zakres operacji i jego zasadność dla realizacji celów i rezultatów projektu oraz zgodność z zakresem rekomendowanym i preferowanym w LSR przez LGD.

Pierwsze kryterium uzasadnia się następująco:

Istotą stowarzyszeń (a LGD to przecież stowarzyszenie) jest udzielanie pomocy i rekomendowanie swoich członków. Stąd kryterium preferujące członkostwo w LGD. Nie ogranicza to dostępności do pomocy finansowej ogółu potencjalnych beneficjentów.

Po pierwsze – jest to tylko jedno z kryteriów.

Po drugie – każda osoba, fizyczna i prawna, może zostać członkiem LGD i współdziałać z nią na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Pogląd LGD w tej sprawie podzielała ponad połowa (52%) ankietowanych uczestników spotkań konsultacyjno – warsztatowych przeprowadzonych wczesną jesienią 2008 roku.

Preferowane punktami, w lokalnych kryteriach, operacje komplementarne z innymi już zrealizowanymi, mają zapewnić spójność planowanych projektów / operacji z już zrealizowanymi (przez różne podmioty) projektami o pokrewnej lub uzupełniającej funkcji. Zwiększy to końcowy efekt Lidera

(efekt mnożnikowy, synergistyczny), co nie jest bez znaczenia przy szczupłości budżetu LSR i w ogólnospołecznym rachunku ekonomicznym.

Trzecie wspólne kryterium wymusza dostosowanie zakresu rzeczowego operacji do jej celów i rezultatów oraz premiuje beneficjentów, którzy zamierzają realizować ten zakres rzeczowy operacji, który jest preferowany przez LGD jako szczególnie pożądanym i w najwyższym stopniu przyczyniający się do realizacji LSR i zaplanowanych w niej przedsięwzięć. Paragraf 6 ust. 3 Rozporządzenia MRiRW z dnia 19.08.2010 r. wskazuje na potrzebę umieszczenia w LSR kryteriów uzasadniających realizację poszczególnych operacji w powiązaniu z ich celami i rezultatami. Włączono w to kryterium - jak wskazano wyżej - także premiowanie zgodności zakresu rzeczowego operacji z zakresem rekomendowanym i preferowanym przez LGD w rozdz. 4.4 LSR. Jak wskazuje bowiem praktyka dotychczasowych naborów, wnioski obejmują szerokie spektrum pomysłów i wydatków ujętych na liście kosztów kwalifikowanych i zgodnych z zakresem rzeczowym dla działań osi 4 PROW i mieszczących się w przepisach dla tych działań, które zdaniem wnioskodawców, a potem nawet Rady LGD, mogą przyczynić się do realizacji celów i przedsięwzięć LSR. Jednak w kryteriach wyboru premiujemy- i chcemy tę zasadę wzmocnić dodatkowo - te z projektów, które obejmują zakres rzeczowy szczególnie pożądanym przez LGD dla realizacji przedsięwzięć i osiągnięcia celów LSR. W aktualizacji LSR (styczeń 2011) wprowadzamy w miejsce dotychczasowego wspólnego kryterium dotyczącego zróżnicowania kwot na realizację operacji lub różnicowania wkładu własnego (obecnie dotyczy to tylko niektórych działań osi 4 PROW) nowe kryterium wspólne dla wszystkich działań PROW realizowanych w ramach działania 413 :”Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. Zastąpi ono podobne, dotychczasowe pojedyncze kryteria „Odnowy i rozwoju wsi” oraz „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw” (kryterium nr 5 na dotychczasowych kartach oceny operacji wg. lokalnych kryteriów wyboru obydwu wymienionych działań) i rozciągnie te preferencje na pozostałe dwa działania „Różnicowanie..” i „Małe projekty”.

W operacjach gospodarczych („Różnicowanie ...” i „Mikro”), oprócz ww. kryteriów, przewidziano m.in. kryterium wieku (poniżej 40 lat), aby ułatwić młodym ludziom podejmowanie lub poszerzanie działalności. Nadto przewidziano kryteria preferujące:

- chęć pokonania trudności gospodarowania w obszarach prawnie chronionych lub poszukiwania alternatywnych dochodów w gospodarstwach o słabej jakości gleb rolniczych (więcej punktów za niższy wskaźnik bonitacji gleb w gospodarstwie rolnika lub położenie gospodarstwa w obszarze prawnie chronionym),
- wzrost zatrudnienia (Mikroprzedsiębiorstwa).

W operacjach dotyczących „Odnowy i rozwoju wsi” i „małych projektów” poza kryteriami wspólnymi wyeksponowano i wypremiowano m.in. operacje:

- planowane z myślą o wykorzystaniu efektów operacji przez większą liczbę ludności (np. 2 gmin albo powyżej 2 wsi w jednej gminie lub wieś o większej liczbie ludności),
- lokalizowane w gminach o większym udziale ludzi młodych, w wieku przedprodukcyjnym, aby stworzyć im większe szanse na godziwe spędzanie czasu, na rozbudzenie zainteresowań, ograniczenie wałęsania się bez celu, a w końcu – aby zatrzymać ich na stałe na wsi,
- związane z miejscem zamieszkania/ siedziby wnioskodawcy na obszarze objętym LSR (dotyczy tylko małych projektów).

Wszystkie kryteria i przypisana im ilość punktów znajdują się na „Kartach oceny operacji według lokalnych kryteriów” stanowiących załącznik do LSR. Łączna liczba przyznanych punktów w ramach ustalonych lokalnych kryteriów, zdecyduje o kolejności umieszczenia wniosku / operacji na listach projektów wybranych i niewybranych. Rada, jak wspomniano wcześniej, głosuje nad każdym wnioskiem i odrębnie nad listą projektów wybranych i niewybranych. Punkty liczone są jako średnia z ich przyznania przez głosujących członków Rady przy niezbędnej liczbie jej członków wymienionych w pkt 9.3. i wyłączeniu osób powiązanych z wnioskodawcami. W przypadku równej ilości uzyskanych punktów o wyborze decyduje Przewodniczący, który bierze pod uwagę wcześniejszą datę i godzinę wpływu wniosku. Procedura wyłączenia członka Rady z oceny i wyboru operacji w przypadku gdy zachodzi podejrzenie o stronnictwo została opisana w podrozdziale 1.5.4. nin. LSR.

Lokalne kryteria wyboru operacji, podobnie jak kryteria oceny ich zgodności z LSR, będą podawane do publicznej wiadomości w ogłoszeniach o naborze wniosków. Przewodniczący Rady może zapraszać / dopuścić na posiedzenia Rady osoby, których dotyczą sprawy przewidziane w porządku obrad oraz obserwatorów spośród członków komisji rewizyjnej LGD, Izby Rolniczej, korporacji przedsiębiorców itd..

W taki sposób zapewniona zostanie jawność i przejrzystość procedur oceny zgodności operacji z LSR oraz ich wyboru do pomocy finansowej.

9.5. Minimalne kryteria wyboru operacji

Jako minimalne kryteria wyboru operacji przyjmuje się zasadę, iż musi ona otrzymać w ramach spełnienia lokalnych kryteriów wyboru przewidzianych dla poszczególnych działań Osi 4 ponad 40% punktów. W przypadku gdy kryterium jest alternatywne, albo mierzone przedziałem cyfr- do wyliczeń bierze się pod uwagę mniejsze cyfry. Minimalne ilości punktów podano przy kartach oceny wg lokalnych kryteriów wyboru.

9.6. Zmiany kryteriów oceny zgodności operacji z LSR i lokalnych kryteriów ich wyboru

Zmiany kryteriów wyboru będą mogły nastąpić w wyniku:

- analizy wniosków nasuwających się z praktyki wdrażania LSR i zgłaszanych postulatów przez ludność;
- zaistnienia nowych, nieprzewidzianych okoliczności;
- innych ważnych przyczyn.

Każdorazowa zmiana (aktualizacja) musi być poprzedzona analizą i oceną, zwłaszcza oceną dokonywaną okresowo (patrz rozdział 13 „Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej”) w wyniku konsultacji społecznych, jak to przewidziano w rozdziale 11 i 12. Zmiany kryteriów dokonuje Walne Zgromadzenie LGD na wniosek Zarządu lub Rady. Z wnioskiem może też wystąpić Komisja Rewizyjna lub grupa 10 członków LGD. Przed podjęciem decyzji należy zasięgnąć opinii miejscowych (powiatowych) organów samorządu rolniczego (Izby Rolniczej).

9.7. Zakres odpowiedzialności i podział zadań w procesie oceny, ustalania i zmian kryteriów oceny i wyboru operacji

Rolę poszczególnych organów LGD, zakres odpowiedzialności w procesie określania kryteriów, procedur i ich zmian oraz rolę tych organów w procesie oceny i wyboru operacji można syntetycznie ująć następująco:

Walne Zebranie Członków: uchwała LSR, procedury i regulaminy poszczególnych organów, w tym Rady, kryteria oceny zgodności operacji z LSR, a także lokalne kryteria wyboru tych operacji. Analizuje też propozycje zmian procedur i kryteriów, podejmuje decyzje o ich uchwaleniu lub odrzuceniu.

Zarząd (przy udziale Biura): wnioskuje do Samorządu Województwa o ustalenie terminu naboru wniosków o pomoc finansową, pomaga przygotować te wnioski, propaguje nabór, przyjmuje i rejestruje wnioski, przedkłada je Radzie, przygotowuje dla Rady karty: oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji w oparciu o lokalne kryteria. Protokołuje posiedzenia Rady, informuje wnioskodawców o rozstrzygnięciach Rady dot. wyboru operacji, wysyła listy rankingowe do Instytucji Wdrażającej, przyjmuje i rejestruje odwołania wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady, prowadzi – na potrzeby Rady – postępowanie wyjaśniające i przygotowuje Radzie stosowną opinię co do zasadności odwołań. Przygotowuje – po konsultacji społecznej, w myśl zasad określonych w podrozdziale 9.5. i 12.2. – propozycje zmiany kryteriów oceny zgodności z LSR i kryteriów wyboru operacji. Przechowuje przez 5 lat od dokonania ostatniej płatności akta. Prezes Zarządu uczestniczy w obradach Rady dla zapewnienia jej pomocy organizacyjno – prawnej, udzielenia informacji itp..

Rada (ciało decyzyjne): Rozpatruje wnioski o pomoc finansową, oceniając operacje pod względem zgodności z celami LSR i przedsięwzięciami. Następnie ocenia a potem wybiera operacje do wsparcia finansowego, posługując się lokalnymi kryteriami wyboru i uchwała listę operacji wybranych według ilości zdobytych punktów i operacji niewybranych. Rozpatruje odwołania od swoich rozstrzygnięć dotyczących oceny operacji. Może też zgłaszać – kierując się zdobytym doświadczeniem – propozycje zmian procedur i kryteriów oceny zgodności operacji z LSR oraz kryteriów wyboru tych operacji. Przewodniczący Rady podpisuje listę rankingową.

Komisja Rewizyjna. Sprawuje kontrolę nad wszystkimi działaniami i czynnościami LGD, w tym nad czynnościami Rady. Dla zapewnienia tej kontroli Komisja zapoznaje się z protokołami z posiedzeń Rady, przestrzeganiem procedur itp.. Kontroluje też pracę zarządu w zakresie procedur przyjmowania i rejestrowania wniosków i odwołań od rozstrzygnięć Rady, postępowania wyjaśniającego dot. odwołań, udzielania pomocy przy sporządzaniu wniosków o pomoc finansową itp.. Wnioski z tych kontroli Komisja przedkłada Walnemu Zgromadzeniu Członków i podaje je do wiadomości Przewodniczącemu Rady i Zarządowi LGD.

9.8. Całościowy schemat struktury i realizacji procedur związanych z naborem i oceną wniosków przez LGD oraz odpowiedzialności jej organów za poszczególne etapy

Schemat nr 2.

Lp.	Organ odpowiedzialny	Termin, czas trwania (dni)	Czynność
1	2	3	4
1.	Zarząd	Min. 60 dni przed rozpoczęciem naboru	Opracowanie informacji o możliwości składania wniosków do LGD
2.	Zarząd w porozumieniu z Urzędem Marszałkowskim (UM)	Min. 44 dni przed rozpoczęciem biegu terminu składania wniosków o pomoc finansową wniosek LGD o podanie do publicznej wiadomości informacji o naborze, znajduje się w Urzędzie Marszałkowskim	Wyznaczenie terminów naboru projektów uzgodnionych pomiędzy LGD i Urzędem Marszałkowskim
3.	Zarząd	Min. 44 dni przed rozpoczęciem naboru	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dot. naboru
4.	Samorząd Wojewódzki	Min. 14 dni przed rozpoczęciem naboru	Ogłoszenie terminu naborów przez UM
5.	Zarząd	Od 14 do 30 dni. Termin rozpoczyna bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o składaniu wniosków	Nabór wniosków przez LGD
6.	Zarząd	Do 2 dni po zakończeniu naboru projektów	Ustalenie terminu posiedzenia Rady w porozumieniu z jej Przewodniczącym
7.	Rada	Do 21 dni od zakończenia naboru projektów	Ocena projektów przez Radę LGD (ustalenie listy ocenianych projektów)
8.	Zarząd	Do 21 od zakończenia naboru projektów	Zawiadomienie wnioskodawców o wynikach oceny oraz o możliwościach złożenia odwołania
9a.	Zarząd	Do 7 dni od zawiadomienia wnioskodawców, ale nie dłużej niż 33 dni od upływu terminu składania wniosków	Przyjmowanie odwołań
9b.	Zarząd	Do 35 dni od upływu terminu składania wniosków	Przekazanie odwołań Radzie
9c.	Rada	Do 40 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków	Ewentualne kolejne posiedzenie Rady w celu rozpatrzenia odwołań, jeśli takie wpłyną do LGD
10.	Zarząd	Do 45 dni od upływu terminu składania wniosków	Sporządzenie listy projektów wybranych oraz listy projektów niewybranych
11.	Zarząd	Do 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków	Przekazanie listy projektów wraz z dokumentacją do instytucji wdrożeniowych (UM lub ARiMR) oraz publikacja na stronie internetowej LGD
12.	Zarząd	Do 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków	Przekazanie informacji o wybraniu lub niewybraniu projektu do wnioskodawców

Rozdział 10

Budżet dla każdego roku realizacji LSR

10.1. Uwagi ogólne dotyczące budżetu

Budżet LGD – jakkolwiek jednolity – mieści w sobie dwie grupy środków finansowych.

Grupa pierwsza obejmuje fundusze, które znajdują się wprawdzie w dyspozycji Lokalnej Grupy Działania, ale nie są one przez nią wydatkowane na własną działalność. Przewidziane są bowiem dla beneficjentów realizujących projekty z osi 3 lub inne, nie wchodzące w zakres osi 3, ale realizujące cele tej osi – czyli tzw. małe projekty. Środki tej grupy będą przez Radę LGD dysponowane dla beneficjentów na projekty (operacje), zgodne z LSR i wyłaniane według obowiązujących zasad i kryteriów wyboru, w ramach działania 4.1. PROW – „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.

Druga grupa środków budżetowych znajdująca się w dyspozycji LGD może być wydatkowana na własną działalność. Działalność ta obejmuje „Wdrażanie projektów współpracy (działanie 4.2. PROW) i „Funkcjonowanie LGD” (działanie 4.3. PROW).

LGD otrzyma w latach 2007 – 2013, jako wkład EFROW (refundowalny), łącznie na 1 mieszkańca obszarów wiejskich objętych LSR 148 zł, z możliwością ich dysponowania na beneficjentów i wydatkowania na własną działalność do 2015 roku. Z tym, że rozdysponowanie środków przewidzianych na wdrażanie LSR zakończone zostanie w **2014 roku**, podobnie na „projekty współpracy” do końca 2014r., zaś na „Funkcjonowanie LGD” do 30.VI.2015 roku.

Przewiduje się następujący podział tych funduszy:

- ✓ Działanie 4.1./413 PROW – „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” około 78% wszystkich środków tj. 116 zł / mieszkańca
- ✓ Działanie 4.2./421 PROW – „Wdrażanie projektów współpracy” około 2% środków, tj. 3 zł / mieszkańca
- ✓ Działanie 4.3./431 PROW – „Funkcjonowanie LGD” około 20% środków, w tym koszty bieżące 15%, tj. 29 zł / mieszkańca

RAZEM 100%, tj. 148 zł / mieszkańca

W ramach „wdrażania LSR” (działanie 4.1./413 PROW), po konsultacjach społecznych przeprowadzonych w obszarze wdrażania LSR wczesną jesienią 2008 roku, środki refundowalne rozdysponowano następująco:

na odnowę i rozwój wsi	niedługo ponad	60% puli środków finansowych
na małe projekty prawie		- 25% puli środków finansowych
na różnicowanie działalności		- 6% puli środków finansowych
na mikroprzedsiębiorstwa		- 9% puli środków finansowych

Uznano, że specyfika obszaru i związane z nią cele nastawione na rozwój infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej i uzupełniającej oraz społeczno – kulturalnej i sportowej wymagają takiego właśnie skierowania środków. Odnowa wsi i małe projekty gwarantują bowiem rozbudowanie tej infrastruktury i uatrakcyjnienie obszaru na potrzeby turystów, a pośrednio także mieszkańców. Pierwszym zapewni to wyższy komfort pobytu, drugim poprawi jakość życia. Działalność gospodarcza, wspomagana poprzez PROW („Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”) jest podrzędna w stosunku do „Odnowy” i „małych projektów”. Dlatego przeznaczono na nią łącznie tylko 15% budżetu przewidzianego na wdrażanie LSR. Tak rozplanowany budżet jest adekwatny do podstawowych celów LSR i planowanych przedsięwzięć. W trakcie aktualizacji LSR dokonano także aktualizacji budżetu. Połowę z planowanych pierwotnie środków na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” tj. 206.000 zł przeniesiono na „Małe projekty”, z powodu niewykorzystania tej kwoty w 2010 r. W naborze z roku 2012 na „Różnicowanie...” wykorzystano kwotę 100 tys zł, pozostałą kwotę 6.000 tys zł przeniesiono na „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Jednakże ze względu na brak środków w ARiMR wielu rolników zaczęło pytać o możliwości pozyskania środków dlatego postanowiono przenieść w 2014r końcówki, które nie wykorzystano z działania Odnowa wsi i Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw na Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej (około 70 tys.). Działanie Odnowa wsi pod względem konkursów zakończono w 2013r, w wymienionym działaniu nastąpiło praktycznie stu procentowe wykorzystanie pierwotnie zakładanych środków. Przez wszystkie nabory dużym zainteresowaniem cieszyły się „Małe Projekty”. Po naborze z roku 2013 pozostałe środki czyli około 30 tysięcy ponownie włączono do konkursu w roku 2014.

Budżet zachowuje zasadę proporcjonalności między kosztami utrzymania LGD (15% wszystkich rozdysponowanych i wydatkowanych środków). Koszty bieżące w poszczególnych latach uwzględniają jedynie wzrost utrzymania LGD związany ze spodziewaną inflacją. Zachowano też proporcje między wydatkami na przygotowanie projektu współpracy na (0,5 zł/mieszkańca) i na realizację projektu współpracy (2,5 zł/mieszkańca).

W kosztach całkowitych uwzględniono koszty niekwalifikowane, na które składa się m.in. podatek VAT. Podatek ten ma różne stawki – inne za towary, inne za usługi. Występuje też podmiotowe zróżnicowanie VAT u poszczególnych beneficjentów. Przyjęto więc wypośrodkowaną wielkość tego podatku w kosztach.

Szacuje się, że rozdysponowanie środków refundowanych będzie następujące:

Cele ogólne	Przedsięwzięcia
Cel 1: 2 679 042,00 zł w tym w ramach działania 4.1./413 2 099 790 zł	Przedsięwzięcie I: 2 679 042 w tym w ramach działania 4.1./413 2 099 790 zł
Cel 2: 2 572 590,00 zł w tym w ramach działania 4.1./413 2 016 354 zł	Przedsięwzięcie II: 2 572 590,00 zł w tym w ramach działania 4.1./413 2 016 354 zł

W budżecie przewidziano w ramach działania 4.1./413 PROW po cztery konkursy:

- na „Odnowę i rozwój wsi”, na dywersyfikację gospodarki wiejskiej (na „Mikroprzedsiębiorstwa...” i „Różnicowanie...”), oraz pięć konkursów na Małe projekty.

Budżet nie przewiduje wydatków na operacje i przedsięwzięcia realizowane z innych niż PROW programów dostępnych w obszarze działania LGD. Środki na nie będą pozyskiwane doraźnie i rozliczane odrębnie w sposób jak to opisano w rozdziale 15 niniejszej LSR.

Z budżetem, ma ścisły związek harmonogram realizacji przedsięwzięć, choć należy na niego patrzeć inaczej niż na budżet. W tabeli budżetu rozdysponowano środki na poszczególne lata zgodnie z planowanym terminem ich zakontraktowania w wyniku rozstrzygnięć konkursu na wnioski. (Terminarz naboru wniosków w rozbiciu na półrocza przedstawia harmonogram A). W harmonogramie zaś realizacji przedsięwzięć (harmonogram B) przewidziano faktyczny czas realizacji działań i przedsięwzięć, a w ich ramach operacji. Czas ten obejmuje realizację przedsięwzięć, a przedsięwzięcia łączą w sobie operacje z różnych działań PROW i sektorów. [Nabór wniosków na te działania \(a pośrednio na sektory\) dokonywany jest w odmiennych latach \(np. na „Odnowę” i „Mikro”, w latach 2010-2013, natomiast na: „Różnicowanie...” i na „Małe Projekty” –w latach 2010-2014\).](#) To powoduje, że przedsięwzięcia w harmonogramie mają długi czas realizacji. Zaczyna się on bowiem w momencie podpisania pierwszej umowy na operację z działania, które rozpoczyna realizację przedsięwzięcia, a kończy się ze złożeniem końcowego wniosku o płatność ostatniej operacji realizującej przedsięwzięcie. Obowiązuje tu bowiem analogiczna zasada jak w przypadku pojedynczego projektu / operacji.

10.2. Tabelaryczne zestawienie budżetu LSR dla każdego roku jego realizacji

Rok	Kategoria kosztu / wydatku	Działania osi 4 Leader											RAZEM Oś 4
		4.1/413					4.21			4.31			
		Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					Wdrażanie projektów współpracy			Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31		
2009	całkowite	0	0	0	0	0	0	0	0	120 000	40 000	160 000	160 000
	kwalfikowane	0	0	0	0	0	0	0	0	120 000	40 000	160 000	160 000
	do refundacji	0	0	0	0	0	0	0	0	120 000	40 000	160 000	160 000
2010	całkowite	0	0	1 339 556,10	224 145,51	1 563 701,61	0	0	0	120 000	40 000	160 000	1 723 701,61
	kwalfikowane	0	0	1 089 070,00	182 232,13	1 271 302,13	0	0	0	120 000	40 000	160 000	1 431 302,13
	do refundacji	0	0	871 256,00	145 785,71	1 017 041,71	0	0	0	120 000	40 000	160 000	1 177 041,71
2011	całkowite	246 000	589 108,50	747 508,98	341 683,87	1 924 301,35	0	0	0	122 000	40 000	162 000	2 086 301,35
	kwalfikowane	200 000	478 950,00	607 730,88	277 791,77	1 564 472,65	0	0	0	122 000	40 000	162 000	1 726 472,65
	do refundacji	100 000	239 475,00	486 184,71	222 233,42	1 047 893,13	0	0	0	122 000	40 000	162 000	1 209 893,13
2012	całkowite	246 000	245 633,46	1 153 458,63	511 580,35	2 156 672,44	0	0	0	122 000	40 000	162 000	2 318 672,44
	kwalfikowane	200 000	199 702,00	937 771,25	415 918,98	1 753 392,23	0	0	0	122 000	40 000	162 000	1 915 392,23
	do refundacji	100 000	99 851,00	750 217,00	332 735,18	1 282 803,18	0	0	0	122 000	40 000	162 000	1 444 803,18
2013	całkowite	0	69 497,46	564 689,92	407 741,22	1 041 928,60	0	0	0	124 000	30 000	154 000	1 195 928,60
	kwalfikowane	0	56 502,00	459 097,50	331 496,92	847 096,42	0	0	0	124 000	30 000	154 000	1 001 096,42
	refundacji	0	28 251,00	367 278,00	265 197,53	660 726,53	0	0	0	124 000	30 000	154 000	814 726,53

2014	całkowite	185 698,74	0,00	0,00	49 495,45	235 194,19	0,00	106 452,00	106 452,00	124 000,00	26 292,00	150 292,00	491 938,19
	kwalifikowane	150 974,58	0,00	0,00	40 240,20	191 214,78	0,00	106 452,00	106 452,00	124 000,00	26 292,00	150 292,00	447 958,78
	do refundacji	75 487,29	0,00	0,00	32 192,16	107 679,45	0,00	106 452,00	106 452,00	124 000,00	26 292,00	150 292,00	364 423,45
2015	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55 744,00	25 000,00	80 744,00	80 744,00
	kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55 744,00	25 000,00	80 744,00	80 744,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55 744,00	25 000,00	80 744,00	80 744,00
2009	całkowite	677 698,74	904 239,42	3 805 213,63	1 534 646,40	6 921 798,19	0,00	106 452,00	106 452,00	787 744,00	241 292,00	1 029 036,00	8 057 286,19
—	kwalifikowane	550 974,58	735 154,00	3 093 669,63	1 247 680,00	5 627 478,21	0,00	106 452,00	106 452,00	787 744,00	241 292,00	1 029 036,00	6 762 966,21
2015	do refundacji	275 487,29	367 577,00	2 474 935,71	998 144,	4 116 144,00	0,00	106 452,00	106 452,00	787 744,00	241 292,00	1 029 036,00	5 251 632,00

10.3. Harmonogramy: terminów naborów wniosków za pośrednictwem LGD (harmonogram A) oraz realizacji działań i przedsięwzięć (harmonogram B)

Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

L.p.	Wyszczególnienie		Rok realizacji																
			Data	2009				2010				2011		2012		2013		2014	
			Półrocza	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	I	II	I	II	I	II
1.	Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działania:	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej						x					x						x
2.		Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw						x					x				x		
3.		Odnowa i rozwój wsi					x						x				x		
4.		Małe projekty					x						x				x		x

Rozdział 11

Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

LSR jest następczym dokumentem po Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW), realizowanej w latach 2004 – 2006 (+2). Jakkolwiek LSR jest dokumentem nowym i odmiennym od tamtej Strategii, to jest jej kontynuacją w tym sensie, że korzysta w części z wypracowanych wtedy wniosków z diagnozy obszaru oraz kierunków rozwoju, które są aktualne na dziś i lata następne. Zidentyfikowano też w LSR mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia dla niego korzystając po części z tamtej analizy SWOT. ZSROW zawierała w sobie wyniki prac warsztatowych zakończonych w 2005 roku (było w sumie 18 warsztatów). Aktywne w nich uczestnictwo różnych środowisk, mieszkańców obszaru objętego działalnością LGD i powstały dorobek, nie może zostać zmarnowany. Stanowi bowiem podglebie do obecnych i dalszych prac planistycznych. Podchodząc do opracowania nowej strategii – Lokalnej Strategii Rozwoju – wykorzystaliśmy tamten dorobek, zgodnie z zasadą ciągłości planowania i rozwoju. Chcemy też wykorzystać doświadczenia z wdrażania ZSROW. Dlatego też prowadząc w 2008 roku kolejne konsultacje społeczne i warsztaty oraz wypracowując założenia, cele i przedsięwzięcia do realizacji w ramach LSR, czerpaliśmy nie tylko z zapisów ZSROW, ale i zdobytych przez LGD w jej wdrażaniu doświadczeń. Wzbogaciliśmy treści LSR o nowe idee, pomysły i propozycje, zgłaszane nam podczas prowadzonych warsztatów. Tak więc LSR jest owocem wieloetapowego procesu planowania, który rozpoczął się w 2005 roku i trwał jeszcze w 2008 roku. LSR odpowiada wymogom rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru LGD do realizacji LSR w ramach PROW na lata 2007 – 2013 (Dz. U. nr 103, poz. 659). Nie twierdzimy, że proces planowania zakończył się w 2008 roku. Osiągnął on jedynie taki stan, który umożliwił zamknięcie budowy LSR, ale nie można wykluczyć, a trzeba nawet to przewidzieć, że LSR wymagała będzie – jak każdy wieloletni dokument planistyczny – dalszych prac poprzez okresową aktualizację. O aktualizacji LSR piszemy w rozdziale 12.

Wracając do konsultacji w 2008 roku, związanych z procesem przygotowywania LSR to informujemy, iż przeprowadziliśmy ich 5, w każdej gminie po jednej. Miały one charakter warsztatów, a wzięło w nich udział 107 osób z wszystkich sektorów, branż i zawodów oraz środowisk społecznych i obywatelskich. Pozyskano na nich informacje, niektóre poprzez ankietyzowanie uczestników, niezbędne do uzupełnienia analizy SWOT, określenia celów i przedsięwzięć oraz realizowanych w ich ramach operacji. Drogą ankietyzacji dokonano sondażu opinii odnośnie kryteriów oceny zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru tych operacji do finansowania. Listy obecności na warsztatach i ankiety znajdują się w siedzibie LGD. Tam też mieści się punkt informacyjny i konsultacyjny.

W latach następnych w trakcie realizacji LSR dokonywać się będzie informowania mieszkańców o czynnościach LGD w zakresie wdrażania Strategii drogą internetową, przy pomocy lokalnych mediów i w kontaktach bezpośrednich oraz oczekiwać uwag i propozycji co do ułomności i potrzeby ewentualnej zmiany (aktualizacji) tego dokumentu. Przewidziano też obowiązek konsultacji zmian LSR z powiatowymi komisjami Wielkopolskiej Izby Rolniczej z terenu wdrażania Strategii, organizacjami przedsiębiorców i pracodawców lub alternatywnie z kilkoma przedsiębiorstwami, a także z kilkoma organizacjami pozarządowymi (patrz rozdział 12). W ten sposób nie zostanie pominięta w konsultacjach żadna licząca się grupa zawodowa i społeczna.

Zamierza się również przeprowadzać okazyjne ankietyzowanie społeczności. Przewidziano to we wskaźnikach oddziaływania niektórych przedsięwzięć, a pośrednio celów szczegółowych (patrz rozdział 4), m.in. po to by móc wyciągać wnioski do aktualizacji obecnej LSR, a także we wskaźnikach oddziaływania

LSR na region i obszary wiejskie, aby wyniki wykorzystać w planowaniu na lata 2014 – 2020 (patrz rozdział 16).

Rozdział 12

Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

W rozdziale tym opisano sposób urzeczywistniania (implementacji) Lokalnej Strategii Rozwoju przez Lokalną Grupę Działania.

LGD będzie realizować, wprowadzać w życie swoją Strategię poprzez:

- 1) Wdrażanie LSR w ramach działania 4.1. / 413 PROW
- 2) Realizację projektów współpracy (działanie 4.2. / 421 PROW)
- 3) Realizację działania „Funkcjonowanie LGD” (działanie 4.3. / 431 PROW).

12.1. Sposób wdrażania LSR (w ramach działania 4.1./413)

Dla działania wymienionego w punkcie 1) LGD, jako organizacja, nie jest beneficjentem. Jest ono bowiem skierowane do ludności obszarów wiejskich objętych LSR. Działanie przewiduje operacje w zakresie objętym osią 3 PROW (Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Odnowa i rozwój wsi), a także operacje, które nie kwalifikują się do przyznania pomocy w ramach osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia jej celów (tzw. Małe projekty). Działania osi 3 i małe projekty będą wdrażane na zasadach określonych w PROW i przepisach wykonawczych dla osi 4. Będzie to polegało głównie na tym, iż:

- miejscem składania wniosków przez podmioty (beneficjentów) z obszaru objętego działalnością LGD będzie LGD,
- LGD oceniać będzie zgodność wniosków z LSR, celami i przedsięwzięciami tej strategii oraz lokalnymi kryteriami wyboru,
- LGD dokonywać będzie wyboru najlepszych operacji do finansowania z puli przyznanych do jej dyspozycji funduszy. Procedury wyboru operacji z działań osi 4 opisano w rozdziale 9.

Wdrażanie LSR przez LGD w zakresie działań objętych osią 4 będzie polegało w szczególności na:

- rozpowszechnianiu założeń, celów i przedsięwzięć przewidzianych w przyjętej przez LGD i zatwierdzonej przez samorząd wojewódzki Lokalnej Strategii Rozwoju;
- upowszechnianiu informacji;

- a/ o warunkach i zasadach udzielania pomocy finansowej na realizację projektów (kto może ubiegać się o pomoc, jakie są graniczne kwoty wsparcia, czy wymagany jest wkład własny i w jakiej wysokości itd.),
- b/ o kryteriach wyboru tych projektów oraz sposobie i terminach naboru wniosków o pomoc;
- udostępnianiu niezbędnej dokumentacji dla potencjalnych wnioskodawców;
  - zachęcaniu do czynnego włączania się mieszkańców i podmiotów różnych sektorów obszaru objętego LSR do realizacji tej Strategii m.in. poprzez składanie wniosków;
  - doradztwie w zakresie przygotowania wniosku o przyznanie pomocy na realizację operacji objętych zakresem działania 413;
  - obsługiwaniu wnioskodawców, po uprzednim udzieleniu im doradztwa, w ten sposób, iż LGD będzie:
    - a/ przyjmować i rejestrować wnioski,
    - b/ sprawdzać ich kompletności, zastosowanie obowiązującego druku wniosku,
    - c/ dokonywać oceny zgodności z LSR i wyboru projektów (wniosków) do finansowania z puli przyznaných środków na realizację działania 413,
    - d/ informować wnioskodawców o zakwalifikowaniu, bądź nie zakwalifikowaniu ich wniosków o pomoc finansową i pouczać o przysługującym trybie odwołań,
    - e/ przyjmować i rozpatrywać odwołania od rozstrzygnięć Rady,
    - f/ kierować pozytywnie rozpatrzone i zakwalifikowane wnioski wraz z listą rankingową do S.W. (Odnowa wsi, małe projekty) bądź ARiMR (Różnicowanie działalności i Mikroprzedsiębiorstwa...) celem nadania im dalszego biegu i procedowania.
    - g/ systematycznie monitorować proces wdrażania LSR.

Jeśli chodzi o sposób informowania mieszkańców obszaru i przyjezdnych o wdrażaniu LSR, działalności LGD, walorach obszaru, organizowanych w nim imprezach itd., to wykorzystano w tym celu wszystkie dostępne środki i sposoby, a w szczególności: strony internetowe LGD, lokalną prasę i własny biuletyn informacyjny LGD, wydawany cyklicznie i bezpłatnie dystrybuowany w obszarze działania LGD, a także systematyczne zamieszczanie aktualnych informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD.

Wykorzysta się też – za zgodą beneficjenta – najlepsze zrealizowane projekty / operacje i upowszechni w obszarze. Jak bowiem wiadomo – słowa uczą, ale przykłady pociągają.

Rozpowszechnianie informacji będzie też obowiązkiem członków LGD i Zarządu. Inspirującą rolę w kreowaniu nowych projektów będą miały osobiste spotkania członków gremiów kierowniczych LGD z ludnością oraz prowadzone przez LGD szkolenia i działania aktywizujące ludność obszaru.

Dla zachowania zasady przewidującej dostęp do pomocy finansowej osób fizycznych i prawnych z różnych sektorów LGD aktywizować będzie szczególnie te grupy osób i podmiotów, które wykazywać będą najmniejsze zainteresowanie korzystaniem ze środków wsparcia, a o których wiadomo, że drzemią w nich uśpione lub nieuświadomione pokłady inicjatyw i pomysłów. Są to m.in. rolnicy, strażacy, kobiety wiejskie i młodzież. Trzy ostatnie grupy – skupione w organizacjach pozarządowych – napotykać będą najprawdopodobniej na barierę braku środków na wkład własny. LGD uświadomi im, iż mogą realizować małe projekty, z udziałem własnego wkładu rzeczowego (wolontariatu), co znacznie ograniczy wymagany wkład pieniężny. Stworzy też preferencje w kryteriach dla operacji realizowanych z udziałem wolontariatu. W podobny, doradczy lub inspirujący sposób LGD pozyskiwać będzie innych beneficjentów, wychodząc do nich z indywidualnie adresowaną pomocą doradczą. W zależności od sytuacji stosowane będą inne sposoby niż podane przykładowo powyżej. Wymusi je życie, a LGD nie zabraknie pomysłów by potrzebom i oczekiwaniom sprostać.

Na każdym etapie wdrażania LSR obowiązywać będzie monitorowanie poczynań LGD i ich jawność polegająca nie tylko na szerokim informowaniu społeczeństwa o tych poczynaniach, ale także wyciąganie wniosków do pracy LGD na podstawie zgłoszonych, zasadnych uwag i informowaniu o tym społeczeństwa. Monitoring będzie tak prowadzony, aby uzyskać odpowiedzi na pytania:

- a/ czy realizacja strategii przebiega zgodnie z założeniami,
- b/ czy osiągane są cele i rezultaty wyrażone we wskaźnikach opisanych w rozdziale 4,
- c/ jak przebiega wydatkowanie środków finansowych, przeznaczonych na poszczególne działania, przedsięwzięcia i operacje, w tym na operacje związane z funkcjonowaniem LGD,
- d/ czy zastosowane procedury wdrażania LSR i funkcjonowania LGD są odpowiednie i zapewniają skuteczność wdrażania LSR i sprawność działania LGD, czy sposoby promocji trafiają do wszystkich adresatów,
- e/ jakie zmiany zachodzą w uwarunkowaniach obszaru i jaki to może mieć wpływ na realizację LSR, jej celów i przedsięwzięć,
- f/ kontrolowanie innych zjawisk, które ujawnią się w czasie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD.

LGD będzie prowadziła monitoring poprzez:

- kontrolę realizacji operacji i ich końcowych efektów,
- analizę dokumentów i sprawozdań beneficjentów,
- wywiady i sondaże społeczne oraz analizę informacji podawanych przez lokalne media,
- inne niezbędne formy pozyskiwania wiarygodnych informacji.

Wyniki monitoringu będą przedstawiane odpowiednim organom LGD w postaci pisemnych raportów oraz na spotkaniach poświęconych przeglądowi postępu prac i osiągniętych rezultatów. W oparciu o nie poszczególne organy LGD dokonywać będą oceny (ewaluacji) wdrażania LSR i funkcjonowania LGD zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale 13. Udostępniane będą też wyniki monitoringu Samorządowi Wojewódzkiemu na jego żądanie.

12.2. Realizowanie innych działań niż 4.1./413 przewidzianych w LSR

Podrozdział ten odnosi się do działań innych niż działanie 4.1./413 PROW. Omawia on zatem realizację przez LGD działań: 4.2./421 „Wdrażanie projektów współpracy”, 4.3./431 „Funkcjonowanie LGD” a także działań spoza PROW, które LGD ma zamiar podjąć w niedalekiej przyszłości. Dla wszystkich tych działań i operacji LGD – jako organizacja – będzie beneficjentem.

Realizacja działania 4.3./431 przychodzić będzie w sukurs innym czynnościom podejmowanym przez LGD, na rzecz wdrażania operacji osi 3 i małych projektów, tj. w sukurs działaniu 4.1./413 PROW. Działanie 4.3. jest bowiem dla działania 4.1./413 wysoce komplementarne.

Przewiduje ono bowiem i będzie przez LGD zastosowane w praktyce:

- informowanie o obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz o prowadzeniu działalności LGD, w tym działalności promocyjnej i doradczej na rzecz wdrażania LSR (i działania 4.1./413) m.in. we własnym, cyklicznym, bezpłatnie udostępnianym mieszkańcom obszaru biuletynie informacyjnym LGD,
- szkolenie pracowników LGD, członków zarządu oraz organu decyzyjnego (Rady), co zwiększy ich wiedzę i podniesie skuteczność wdrażania LSR (i działania 4.1./413),
- aktywizowanie społeczności lokalnej, także – a nawet głównie – na rzecz realizacji LSR (i działania 4.1./413),
- badanie obszaru, w tym ankietyzację ludności, co pozwoli na dostosowanie czynności i działań LGD do bieżącej sytuacji i usprawniania wdrażania LSR,
- inne prace i czynności.

W ramach działania 4.3./431 pomoc finansowa wykorzystywana będzie przez LGD także na funkcjonowanie LGD: pokrywanie kosztów bieżącej działalności LGD, Rady, Zarządu, Biura, wynagrodzeń, opłat itp. oraz na pokrycie innych wydatków mieszczących się w kosztach kwalifikowalnych operacji określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.V.2008 roku (Dz.U. nr 103).

Realizacja działania 4.2./421 „Wdrażanie projektu (-ów) współpracy”.

LGD przewiduje współpracę z innymi LGD. Zaplanowało w tym celu budżet (patrz rozdział 10). Na etapie budowy LSR nie ustalono ani nazwy, ani zakresu współpracy. Pozostawiono to do rozstrzygnięcia w okresie po zakwalifikowaniu przez Samorząd Wojewódzki LGD do wdrażania LSR. Z pewnością wdrażany będzie co najmniej 1 projekt współpracy, zgodny i spójny z celami, przedsięwzięciami, przewidzianymi w LSR.

Stowarzyszenie Dolina Noteci wraz z innymi Lokalnymi Grupami Działania zrealizuje projekt współpracy promujący turystyczne walory obszaru. Realizację projektu przewiduje się na rok 2014.

Realizacja działań nie wywodzących się z PROW.

LGD przewiduje, iż poza działaniami wywodzącymi się z PROW będzie realizować, w miarę możliwości, na obszarze swego działania projekty finansowane z programów operacyjnych finansowanych np. z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) bądź Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Prawdopodobnie bardziej dostępny będzie dla LGD EFS – P.O. „Kapitał ludzki”, a zwłaszcza priorytety:

- VI - Rynek pracy otwarty dla wszystkich
- VII - Promocja integracji społecznej

- VIII - Regionalne kadry gospodarki
- IX - Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Z niektórymi działaniami wywodzącymi się z tych priorytetów wiąże nadzieję LGD. Niektóre z nich nie wymagają wkładu własnego lub wymagają wkładu niewielkiego. Dostępne kwoty wynoszą 50 tys. złotych i mogą być uzupełnieniem budżetu dla realizacji niektórych celów LSR.

LGD, po środki tego Funduszu sięgać będzie ewentualnie, po uruchomieniu procesu realizacji LSR finansowanej z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) poprzez PROW. Wdrażanie LSR w zakresie działania 4.1./413 ma bowiem priorytet. Rozliczenie środków z EFS dokonywane byłoby na zasadzie rozdzielności z EFRROW. Opisano to w rozdziale 15.

12.3. Aktualizacja LSR

W praktyce występują różnice między założeniami a ich realizacją. Skoro nie da się ich uniknąć to powinny co najmniej pozostawać pod kontrolą i podlegać ocenie. Tą kontrolę i ocenę zapewniają działania i czynności przewidziane w rozdziale 13 (Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej). W wyniku monitoringu i oceny (ewaluacji) zjawisk należy doprowadzić do zgodności założeń z realizacją. Bądź to poprzez wspomaganie realizacji (sposób najbardziej pożądanym), bądź to poprzez korektę założeń. Korekta taka to wymuszona okolicznościami konieczność. Występuje ona, niestety często, w złożonych projektach, do kategorii których należy także „Leader”. Wielopodmiotowość i wielobranżowość takich projektów powoduje, iż nie da się „na wejściu” przewidzieć wszystkich aspektów, trudności i komplikacji w ich realizacji. Niezbędna jest zatem korekta, czyli aktualizacja założeń. W tym przypadku Lokalnej Strategii Rozwoju. Aktualizacji nie podlegają: wizja obszaru, cele ogólne i misja LGD. Podlegają natomiast wszystkie inne elementy, w tym procedury, kryteria itp..

Aktualizacja LSR będzie dokonywana – jeśli nie wystarczą sposoby wspomaganie jej realizacji przez aktywizację ludzi i działań – w okresach przewidzianych w rozdziale 13, po ocenach okresowych. Dokonywać jej będzie Walne Zgromadzenie Członków na wniosek: Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, a jeżeli aktualizacja dotyczy celów szczegółowych, przedsięwzięć i podziału środków finansowych pomiędzy działaniami realizowanymi w ramach Działania 413 to wymagać ona będzie uprzedniej konsultacji społecznej polegającej na zasięgnięciu opinii miejscowo właściwej Rady Powiatowej Samorządu Rolniczego (Izby Rolniczej), organizacji przedsiębiorców (alternatywnie 2 – 3 przedsiębiorców) oraz 2 – 3 organizacji pozarządowych. Nadto W.Z.Cz. LGD rozpatrzy uwagi zgłoszone przez j.s.t. i przez mieszkańców obszaru, o które będą oni proszeni na stronie internetowej LGD, albo indagowani poprzez ankietyzację (prowadzoną w tej sprawie lub przy innej okazji). Taki tryb postępowania zapewni uwzględnienie opinii mieszkańców, przedstawicieli wszystkich sektorów i podmiotów społeczno – gospodarczych.

Aktualizacji dokona się również w przypadku rozszerzenia obszaru, np. przez przystąpienie do LGD kolejnej gminy, która nie była przedtem członkiem innej LGD. Wniosek do Samorządu Województwa o rozszerzenie obszaru składa się przed dniem rozpoczęcia naboru w ramach II konkursu na wybór LGD do realizacji LSR i nie później niż do 31 grudnia 2012 roku.

Każda zmiana LSR wymaga aneksowania umowy zawartej pomiędzy LGD a Samorządem Województwa.

Rozdział 13

Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Ewaluacja to ocena, oszacowanie realizacji programu lub projektu. W tym przypadku programem jest „Leader” i realizowana w jego ramach LSR. Programem, nieco mniej złożonym, jest przedsięwzięcie, traktowane jako grupa projektów / operacji. Ocenie – poza LSR – podlega też LGD odpowiedzialna za wdrażanie LSR. Ewaluacja jest szczególnie przydatna w odniesieniu do wieloletnich dokumentów planistycznych. W długim horyzoncie czasowym istnieje bowiem duże ryzyko popełnienia błędów planowania, zwłaszcza w dobie szybkich przemian społecznych i gospodarczych. Ewaluacja obniża stopień tego ryzyka, dając szansę na korygowanie i usprawnianie sposobów wdrażania planów strategicznych, bądź aktualizowanie założeń tych planów.

Podstawą ewaluacji będzie monitoring, tj. stałe kontrolowanie procesów wdrażania LSR opisanych w rozdziale 12.

Ocena obejmie wszystkie tematy, które były przedmiotem monitoringu. Nadto dokonujący ewaluacji (organy LGD) przeanalizują, zgodnie z zaleceniami UE, następujące aspekty programu LEADER (i LSR):

- czy cele i przedsięwzięcia są logicznie zaplanowane i spójne wewnątrz (przy ocenie ex ante),
- jakie problemy miały zostać rozwiązane dzięki realizacji celów strategii oraz poszczególnych projektów i przedsięwzięć (ocena ex post),
- jakie są koszty programu LEADER (LSR), tj. nakłady do osiągniętych rezultatów i czas realizacji (efektywność),
- czy dzięki realizacji przedsięwzięć i operacji osiągnięto zakładaną zmianę (skuteczność),
- skutki jakie wywiera program LEADER (i LSR) w szerszym środowisku oraz jego wkład w realizację ogólniejszych celów (oddziaływanie projektu opisano w rozdziale 16),
- prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany (korzyści) będą nadal kontynuowane (trwałość).

Pierwsza ocena (ex ante evaluation), przed realizacją programu i monitorowaniem zdarzeń nie będzie dokonywana, jak się to często praktykuje, przez zewnętrzną firmę. Prowadzone szerokie konsultacje społeczne przy opracowaniu najpierw ZSROW na lata 2004-2006, a potem LSR na lata 2007-2013, w sposób wystarczający oceniły założenia tych Strategii. Pozwoliły też na optymalny wybór celów i przedsięwzięć, w oparciu o dokonaną analizę istniejących uwarunkowań i zasobów znajdujących się na obszarze działania LGD.

Informacje z monitoringu, prowadzonego w czasie realizacji LSR, głównie przez etatowy personel LGD, będą udostępniane, wraz z wnioskami, Zarządowi LGD, który będzie je rozpatrywał i analizował na posiedzeniach zwoływanych w trybie i terminach statutowych. Będzie to tzw. ocena bieżąca (on-going evaluation).

Oceny okresowej (mid-term) dokonywało będzie – jeśli uzna to za konieczne – Walne Zgromadzenie na podstawie przedłożeń i wniosków Komisji Rewizyjnej bądź Zarządu. Pierwsza nastąpi nie później niż w I

kwartale 2010 roku, kolejne w 2011 r., 2012 r., 2013 r. i 2014 r.. Po każdej ocenie okresowej Komisja Rewizyjna i ewentualnie Walne Zgromadzenie rozważać będzie czy sposób wdrażania LSR jest prawidłowy oraz wskazywać, co udoskonalić, jakie środki przedsiębrać by wspomaganie wdrażania Strategii było skuteczniejsze, bądź jakich zmian (aktualizacji) w niej dokonać, aby zapewnić pełne wykorzystanie szansy jaką stwarza Partnerstwo i program „Leader”. Ewentualna zmiana celów szczegółowych i przedsięwzięć, bądź innych zapisów dokonanych w LSR następować będzie po konsultacjach ze społecznością lokalną – w myśl zasad i procedur omówionych w rozdziale 9 i 12.

Ostatnia ocena nastąpi po zakończeniu realizacji całego programu (ocena ex post), nie wcześniej jednak niż w 2015 roku. Jej celem będzie określenie głównych oddziaływań i długotrwałych skutków wdrażania „Leadera” i LSR. Miernikami zaś tej oceny będą wskaźniki oddziaływania, które opisano w rozdziale 4 i 16, a które mogą być pomocne do sformułowania wniosków, co do planowania działań w kolejnym programie „Leader”, przewidzianym do realizacji w latach 2014-2020.

Monitoringu dokonywać będzie biuro LGD, zaś oceny – organy jak niżej:

- 1) Zarząd – ocen bieżących związanych z zarządzaniem;
- 2) Komisja Rewizyjna – ocen okresowych, które przedkładać będzie Walnemu Zgromadzeniu wraz z wnioskami, gdy wymagać tego będzie sytuacja i konieczność;
- 3) Walne Zgromadzenie – ocen ex ante i ex post, a dodatkowo ocen okresowych, jeżeli uzna, że materiały i wnioski Komisji Rewizyjnej z tych ocen tego wymagają,
- 4) Samorząd Wojewódzki – każdych ocen w ramach nadzoru nad LGD i wdrażaną LSR.

Organy LGD dokonujące ewaluacji przedstawiają wyniki oceny w formie raportu, który będzie zawierać w szczególności:

- 1) wykaz przedsięwzięć i operacji zrealizowanych w danym okresie, z krótkim opisem i informacją finansową;
- 2) opis efektów z przedsięwzięć i operacji i porównanie ich z efektami zakładanymi;
- 3) analizę wpływu przedsięwzięć i operacji na realizację celów strategii i na obszar jej wdrażania;
- 4) ocenę jakości partnerstwa oraz sprawności funkcjonowania LGD;
- 5) wnioski z analiz, w tym dotyczące ewentualnych zmian w sposobie funkcjonowania LGD.

Wnioski z analiz będą wykorzystywane w bieżącej pracy LGD i jej organów oraz przy aktualizacji LSR. Raport ten i wnioski z analiz będą przechowywane w Biurze LGD.

Rozdział 14

Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

LSR wykazuje powiązania, spójność i komplementarność z wieloma dokumentami planistycznymi obowiązującymi z regionie, powiatach i w gminach.

Na pierwszym miejscu wykażemy związek LSR ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego (2005 r.), a kolejno z jej sektorową odmianą „Strategią rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Wielkopolsce”. Związek LSR ze Strategią rozwoju województwa wlkp. jest zauważalny przy porównaniu z celem generalnym tej Strategii, jej trzema celami strategicznymi (1, 2, 4) i siedmioma celami operacyjnymi (1.1., 1.3., 1.8., 2.1., 2.4., 4.6. i 4.7.).

Czytelny jest zwłaszcza związek LSR z celem 1.8. „Restrukturyzacja obszarów i sektorów o niewłaściwym potencjale rozwojowym”, którą zamierza się osiągnąć przez wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji obszarów wiejskich oraz celem 2.4. „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa”, co przewiduje się osiągnąć m.in. poprzez zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacyjnych w gospodarce regionu.

Kierunki działania zawarte w LSR wykazują też całkowitą zbieżność ze „Strategią rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Wielkopolsce”, a zwłaszcza z następującymi pozycjami programu rozwoju, zawartego w tej Strategii: 5.1. (zapewnienie mieszkańcom wsi możliwie najwyższego poziomu życia) i 5.2. (osiągnięcie możliwie najwyższego poziomu gospodarki wiejskiej). W pozycji 5.1.2. przewiduje się uruchomienie w Wielkopolsce programu zbliżonego do programu LEADER. Trafnie przewidziano tam cele, które LEADER i LSR obecnie realizują.

Strategie wojewódzkie realizowane są poprzez programy operacyjne i plany zagospodarowania przestrzennego. Dla LGD najważniejszym z nich jest Wojewódzki Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013 (WRPO). Celem głównym tego Programu jest wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia.

Cele szczegółowe to:

- poprawa warunków inwestowania;
- wzrost aktywności zawodowej Wielkopolan;
- wzrost udziału wiedzy i innowacji w gospodarce regionu.

W WRPO przewidziano dla Wielkopolski wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1.272.792.644 euro. Blisko pół miliarda euro przeznacza się z tego na infrastrukturę komunikacyjną, 174 mln euro na środowisko przyrodnicze, infrastrukturę kapitału ludzkiego, ponad 121 mln euro oraz na turystykę i środowisko kulturalne, ponad 61 mln euro, że wymienimy te najważniejsze priorytety WRPO, które mają związek z LSR. Stwarzają dla niej bowiem obudowę

programowo – inwestycyjną, umożliwiając LGD realizację mniejszych przedsięwzięć, komplementarnych do tych wielkich zadań.

Na uwagę zasługuje też zgodność z „Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego”, uchwalonego przez Sejmik w 2001 roku, a w szczególności zgodność z załącznikiem do tego planu p.n.: „Dolina Noteci – możliwości aktywizacji turystycznej i gospodarczej” stanowiącym integralną jego część. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest wprawdzie prawem powszechnie obowiązującym, ale jest wiążący dla gmin, przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Tak więc, można mieć pewność, że zgodność LSR z planem zagospodarowania przestrzennego województwa jest także (lub będzie, gdy gminy które miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie mają – a jest ich większość – będą je uchwalać) zgodnością z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego gmin, będących członkami LGD.

Obszar przewidziany do wdrażania LSR leży w granicach dwóch powiatów (chodzieskiego – 84% i pilskiego – 16% powierzchni obszaru). W dokumentach strategicznych tych powiatów przewidziano cele pokrewne bądź komplementarne do tych, które zamierzamy osiągnąć w LGD. I tak w „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu chodzieskiego na lata 2001 – 2010” w priorytecie „Przestrzeń” przewidziano cel p.n.: „Wykorzystać walory turystyczne powiatu”. W priorytecie „Infrastruktura” wyznaczono cel – „Stworzyć warunki do rozwoju szeroko rozumianej turystyki”. W priorytecie „Gospodarka” za cel pierwszorzędny uznano: „Podjęcie działań w kierunku rozwoju bazy sportowo – turystycznej”. W priorytecie „Ekologia” jeden z celów zakłada „Racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych”. Dla realizacji tych celów wyznaczono kierunki działań, jak:

- tworzenie warunków do rozwoju bazy turystycznej (inwestycje zabezpieczające rozwój usług, zbrojenie terenów, modernizacja dróg itd.);
- rozwój sportów wodnych, jeździectwa i myślistwa;
- budowę tras pieszych i rowerowych;
- promocję walorów geograficzno – turystycznych;
- ochronę zasobów przyrodniczych;
- aktywizację gospodarki itp.

Porównując cele, przedsięwzięcia i rekomendowane w ich ramach operacje planowane w LSR z wymienionymi celami i kierunkami działań powiatu (a podobne cele i kierunki jak powiat wyznaczyły sobie gminy) dochodzimy do konstatacji, iż LSR wpasowuje się w te dokumenty, staje się z nimi powiązana, a planowane zamierzenia LSR współgrają z zamierzeniami lokalnych samorządów, jakkolwiek możliwości finansowe LSR sytuują działania LGD jedynie jako komplementarne, co nie jest skądinąd wadą a zaletą. Działania LGD uzupełniają bowiem działania samorządów, a nie dublują ich.

Powiązania LSR i zbieżność celów LSR ze Strategią rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2001 – 2010 przejawiają się wprost w wizji tego powiatu. Wizji, która jest celem najdalej sięgającym w przyszłość, a więc wykraczającym poza 2010 rok, do którego Strategia obowiązuje, brzmi: „Powiat pilski – zielone płuca, centrum usług publicznych i rozwoju gospodarczego północnej Wielkopolski,

sprzyjający rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, nowoczesnemu rolnictwu i turystyce w oparciu o działania zachowujące atrakcyjne walory krajobrazowe”. Jeśli zestawić z tą wizją wizję, cele i przedsięwzięcia LSR to wszystkie one dążą do tego samego (porównaj cel ogólny 1 i 2 i cele szczegółowe 1.1., 1.2. i 2.2. LSR – podrozdział 4.3.).

Trzeba jeszcze raz zaznaczyć, że LSR nie dubluje działań Strategii wojewódzkiej, powiatowych i strategii gmin. Wynika to głównie z tego, iż strategię samorządów terytorialnych, obejmując szerokie spektrum spraw ważnych społecznie, koncentrują się głównie na budowie i rozwoju tzw. dużej infrastruktury: dróg, sieci wod.-kan., uzbrajaniu terenów inwestycyjnych, dużych inwestycjach turystycznych i sportowo – rekreacyjnych, dużych przedsięwzięciach pozainwestycyjnych itd.. Lokalna Strategia Rozwoju, realizując mniejsze projekty inwestycyjne i inne (tzw. „miękkie”), wpisuje się jedynie w te samorządowe strategię i plany, uzupełnia je i wzmacnia ich skutki, dając efekt synergii, który wykazuje się rachunkiem $2 + 2 = 4 + 1$.

Na uwagę zasługuje zbieżność celów i przedsięwzięć niniejszej LSR z Programem Rozwoju Produktu Turystycznego oraz Kreacji Marki Gmin Nadnoteckich, opracowanym przez Związek Miast i Gmin Nadnoteckich, a dotyczącym rozwoju turystyki w całej Dolinie Noteci w 3 województwach. Zakłada się w nim budowę tzw. dużej infrastruktury turystycznej, co znakomicie komponuje i uzupełnia się z LSR, zainteresowaną rozwojem raczej mniejszej infrastruktury turystycznej.

LSR przewiduje wspieranie zatrudnienia i aktywności społecznej, eksponując ten kierunek, zwłaszcza w przedsięwzięciu II. W tym zakresie LSR wchodzi w powiązanie z Programem Operacyjnym „Kapitał Ludzki”, a zwłaszcza z jego priorytetem VI – „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, priorytetem VIII – „Regionalne kadry gospodarki”, priorytetem IX – „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”.

Na koniec trzeba podkreślić, że LSR – będąca następczym dokumentem po Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, opracowanej wprawdzie na lata 2004 – 2006, ale gdzie wskazano też niektóre kierunki działań na lata wykraczające poza ten okres – czerpie z tych zapisów ZSRROW, które są nadal aktualne. W ten sposób LSR jest powiązana także z własnym dokumentem planistycznym LGD, dokumentem jakim jest ZSRROW.

Istnieje też związek LSR z planami krajowymi, np. NPR, Strategiczne Ramy Odniesienia itp., ale ich eksponowanie w przypadku dokumentu lokalnego, jakim jest LSR, jest zbyt daleko idące.

LGD chce spleść swoje cele, wyrażone w LSR z celami PO „KL” i dla dobra obszaru wdrażania LSR realizować projekty w ramach PO „KL”. Piszemy o tym w rozdziale 15.

Rozdział 15

Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji do realizacji przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

LGD zamierza wystąpić w roli beneficjenta innych niż PROW programów realizowanych na obszarze swego działania. W szczególności będzie to Program Operacyjny „Kapitał Ludzki” (PO „KL”) i jego trzy priorytety: VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich, VIII – Regionalne kadry gospodarki, IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. Wszystkie one są komplementarne do działań realizowanych w ramach Leadera i LSR. Wpisują się zwłaszcza w realizację celów nadrzędnych osi III PROW, czyli poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, a także w realizację celów i przedsięwzięć LSR. Wszystkie działania wynikające z w/w priorytetów mają bowiem na celu:

-albo wsparcie inicjatyw lokalnych na rzecz zatrudnienia, w tym w zawodach pozarolniczych, bądź integracji społecznej, zapobiegającej utrwalaniu się niskiego poziomu życia, marginalizacji społecznej na obszarach wiejskich;

-albo też pobudzenie aktywności społecznej na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich.

LGD planuje zrealizować w/w zadanie poprzez:

- pobudzanie aktywności środowisk lokalnych i ich zaangażowania w działania zapobiegające marginalizacji obszarów wiejskich,
- aktywizację zawodową mieszkańców, poprawę zdolności zatrudnienia,
- integrację społeczną mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwój usług społecznych,
- pobudzanie świadomości lokalnych środowisk i podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców,
- działalność informacyjną i promocyjną dot. korzyści ze szkoleń i wykształcenia, doradztwa itd.,
- współpracę i dialog wewnątrz partnerstwa, jakim jest LGD, na rzecz rozwoju zasobów ludzkich.

Wartość jednego projektu sięgać będzie kwoty 50 tys. zł, a wartość wszystkich projektów w okresie realizacji LSR może wynieść kilkaset tys. zł.

Dla zapobieżenia nakładaniu się finansowania operacji wewnątrz LGD, która – jako beneficjent – korzystać będzie zarówno ze środków finansowych PROW (działanie 4.2. i 4.3.), jak i funduszy PO „KL”, stosowana będzie rozdzielnosc budżetowa i administracyjna. Rozdzielnosc budżetowa polegać będzie na utworzeniu odrębnych kont lub subkont dla finansowania operacji realizowanych w ramach PROW i PO „KL” i odrębnego rozliczania się z instytucją finansującą (instytucją płatniczą).

Na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów będą umieszczane informacje o tym, ze środków jakiego programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów na dokumencie finansowym będzie zamieszczona informacja jaką część tego kosztu (w zł i w %) sfinansowały poszczególne programy i jakie jest tego uzasadnienie merytoryczne.

Rozdzielność administracyjna opierać się będzie o odrębną dokumentację poszczególnych działalności i odrębną sprawozdawczość.

W miarę możliwości wewnętrzne rozliczenia powierzy się dwom różnym pracownikom LGD (kierownikom programów), w tym osobom zatrudnionym ze środków przewidzianych na ten cel w programach i dwom członkom zarządu nadzorującym ich działalność. Zarząd zapewni też przepływ informacji między kierownikami programów np. poprzez systematyczne narady i konsultacje.

Kierownicy programów i ewentualnie inne osoby zatrudnione w LGD będą miały umowy ze wskazaniem obowiązków, zadań i czasu pracy na rzecz realizowania poszczególnych programów oraz określeniem kwot wynagrodzenia, jakie będą pochodzić z tych programów.

Każdy wniosek LGD o przyznanie pomocy, jeśli wystąpi prawdopodobieństwo nakładania się jej na pomoc z innego programu realizowanego wcześniej, będzie zawierał analizę ryzyka oraz propozycje mechanizmów, które zapobiegą nakładaniu się tej pomocy.

PO „KL” wymieniono na wstępie rozdziału, jako program, który będzie realizowany w szczególności, co nie znaczy, że będzie to program jedyny. W trakcie realizacji LSR wyłonią się zapewne inicjatywy sięgania po środki także z innych programów. Mechanizmy zapobiegające nakładaniu się pomocy będą analogiczne, jak opisane wyżej, a jeżeli w trakcie monitoringu i ewaluacji okażą się nie dość skuteczne – zostaną one zmienione, udoskonalone i wzbogacone.

Rozdział 16

Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Lokalna Strategia Rozwoju przewiduje działania o charakterze kompleksowym, wielosektorowym i komplementarnym do większych przedsięwzięć realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t.) i innych inwestorów. Za wiodące w tych działaniach uznaje się te, które prowadzą do rozwoju turystyki opartej o naturalne zasoby obszaru objętego opracowaniem oraz te, które rozwijają aktywność mieszkańców w innych dziedzinach, a przez to dywersyfikują wieś ekonomicznie i zapewniają godziwe dochody i wzrost poziomu życia. Turystyka, jak wiadomo, ma charakter interdyscyplinarny i przyczynia się nie tylko do rozbudowy podstawowej bazy turystycznej (hotelarstwo, gastronomia), ale także do rozwoju infrastruktury uzupełniającej (szlaki turystyczne, wodne, piesze, rowerowe, obiekty sportowe, ośrodki jeździeckie, kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu, informacje turystyczne itp.).

Nie bez wpływu pozostaje też turystyka na zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru LSR. Wymusi bowiem na j.s.t. wzrost nakładów na poprawę jakości dróg i ich zagospodarowanie dla obsługi podróżnych (parkingi, serwisy samochodowe, lepsze oznakowanie, bary przydrożne itp.). Spodziewany jest nadto wzrost zatrudnienia, związany z obsługą ruchu turystycznego, co zmniejszy bezrobocie jawne i ukryte na wsi.

Oferta turystyczna oparta o piękno krajobrazu i innych naturalnych zasobów, wzbogacana o powstające coraz to nowe obiekty infrastruktury turystycznej i paraturystycznej, które strategie samorządów terytorialnych i LSR proponują – sprawi, że turyści chętnie się tu zatrzymają na dłuższy pobyt. A skoro tak – to zostawią większe pieniądze. To zaś, poprawiając zasobność lokalnej społeczności, przyczyniać się będą do wzrostu jej zamożności, a to z kolei – do inwestowania i dalszego aktywizowania działalności społecznej i gospodarczej. Tak bowiem jak przyływ podnosi wszystkie łódzie, tak wzrost dochodów pobudza rozwój wszystkich sektorów gospodarki.

Wielki wpływ na rozwój całego regionu oraz obszaru objętego niniejszym opracowaniem będzie miało otrzymanie środków finansowych w ramach LEADERA z PROW i innych programów operacyjnych.

Środki te służące, z założenia, nie realizacji poszczególnych projektów, a realizacji całościowej, zintegrowanej Lokalnej Strategii Rozwoju, skupią się nie tylko na mobilizowaniu zasobów ludzkich i przyrodniczo – kulturowych, na promocji regionu i działaniach niematerialnych, ale przede wszystkim na realizacji inwestycji materialnych, komplementarnych do inwestycji realizowanych przez j.s.t. i innych inwestorów, a finansowanych z różnych źródeł (środków własnych inwestorów, środków samorządowych i biznesowych, środków unijnych itp.). Kompleksowość i komplementarność przedsięwzięć w stosunku do poczynań innych jednostek społeczno – gospodarczych funkcjonujących w obszarze działania LGD i w Wielkopolsce nie byłaby możliwa, gdyby nie zapewniono zgodności LSR z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, co szerzej opisano w rozdziale 14.

W konsekwencji wszystkich tych działań na obszarach wiejskich powstawać będzie nowa jakość:

- wieś przekształcać się będzie coraz bardziej z mono- w polifunkcyjną z dużym udziałem sektora turystycznego i szeroko pojętego sektora usług;
- wzrośnie aktywność społeczna;
- podnosić się będzie atrakcyjność wsi i jakość życia mieszkańców.

Wraz z innymi zadaniami strategiczno – planistycznymi dotyczącymi Wielkopolski, powiatów (chodzieskiego i pilskiego) i gmin, realizacja LSR przyczyniać się będzie nie tylko do generowania rozwoju obszaru, który obejmie swym zasięgiem, ale całej Wielkopolski.

Mierzalnymi wskaźnikami tego rozwoju w obszarze wdrażania LSR będą wskaźniki oddziaływania (wpływu) odnoszące się do roku bazowego, tj. ostatniego roku przed przystąpieniem do wdrażania LSR, czyli do 2008 r.. Wskaźniki te – w odniesieniu do przedsięwzięć, a pośrednio do celów – opisano w rozdziale 4.

Poniższe wskaźniki oddziaływania odnoszą się do konsekwencji całego programu (w tym przypadku podejścia Leader). Wykraczają poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów, choć mają z nimi związek, a oceniane są dopiero na koniec realizacji programu (2015 rok).

W odniesieniu do niniejszej LSR będą to następujące wskaźniki:

- wzrost jakości życia, jako konsekwencja realizacji projektów odnowy wsi, małych projektów, poprawy atrakcyjności wsi, ożywienia kulturalnego i turystycznego itp. (źródło informacji: badania ankietowe – ponad 50% ankiet od reprezentatywnej próby społecznej, potwierdzającej poprawę jakości życia);
- wzrost aktywności społecznej wyrażony ilością nowoutworzonych firm, bądź uruchamianych nowych kierunków działalności gospodarczej w dotychczasowych firmach lub w gospodarstwach rolnych zwłaszcza związanych z turystyką. Także wzrost liczby organizacji pozarządowych (dane z Urzędu Gmin, KRS). Zwiększona aktywność wyrażać się też może wzrostem uczestnictwa społeczności lokalnej w wyborach (dane z Komisji Wyborczych), zwiększeniem liczby członków organizacji pozarządowych bądź inicjatyw obywatelskich i prac społecznych. Wskaźnik wzrostu aktywności społecznej będzie można uznać za zrealizowany, jeżeli na większość z w/w kwestii odpowiedź będzie pozytywna;
- wzrost ilości miejsc pracy, bądź spadek bezrobocia – dane z Urzędu Pracy;
- wzrost cen gruntów i ilości inwestycji, jako miernik zwiększania atrakcyjności obszaru, ożywienia gospodarczego, w tym turystycznego (źródło informacji – dane z rynku nieruchomości i ze Starostwa /liczba wydanych pozwoleń budowlanych/).

Wskaźniki te, gdyby zostały zrealizowane, w ponad połowie, świadczyłyby o tym, że rozwój regionu miał miejsce. W czasie ostatecznej redakcji LSR jawią się jednak złe prognozy społeczno – gospodarcze, wywołane ogólnosiwiatowym kryzysem finansowym, co może zachwiać trafnością logicznych przewidywań. Liczymy się z taką ewentualnością i być może potrzebą weryfikacji wszystkich wskaźników w przyszłości.

Rozdział 17

Wykaz załączników LSR

Załącznik 1.	Lista członków Rady (organu decyzyjnego) z oświadczeniami (wzór)
Załącznik 2.	Karta oceny zgodności operacji z LSR wraz z instrukcją jej wypełnienia (wzór)
Załączniki 3. – 7.	Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wraz z instrukcją ich wypełniania (wzór)
Załącznik 8.	Uchwała Rady w sprawie wyboru operacji do finansowania (wzór)
Załącznik 9.	Uchwała Rady w sprawie zatwierdzenia listy operacji wybranych do finansowania (wzór)
Załącznik 10.	Uchwała Rady w sprawie zatwierdzenia listy operacji niewybranych do finansowania (wzór)
Załącznik 11.	Lista operacji wybranych do finansowania (wzór)
Załącznik 12.	Lista operacji nie wybranych do finansowania (wzór)
Załącznik 13.	Ankieta monitorująca operacje realizowane w ramach LSR (wzór)

**Lista członków Rady (organu decyzyjnego) LGD „Dolina Noteci”,
składających oświadczenie, że nie są wnioskodawcami, ani nie są powiązani z wnioskodawcami
rozpatrywanych na posiedzeniu Rady
w dniu ..... wniosków o pomoc finansową.**

Pouczenie: za zatajenie prawdy lub podanie nieprawdy ponosi się odpowiedzialność karną, przewidzianą art. 233 KK.

Wyjaśnienie: Członkowie Rady, pouczeni o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań wpisują własnoręcznie w poniższej tabeli: Lp., Imię i Nazwisko oraz oświadczenie o treści „*Oświadczam, że nie jestem wnioskodawcą, ani nie jestem powiązany z wnioskodawcami rozpatrywanych na dzisiejszym posiedzeniu wniosków*” (a jeśli powiązanie występuje należy dopisać: „*z wyjątkiem wnioskodawcy wniosku nr ...*”) po czym składają podpis.

Lp.	Imię i Nazwisko (napisane czytelnie przez członka Rady)	Miejsce na własnoręczne oświadczenie i czytelny podpis członka Rady

Podpisanych na liście ..... członków Rady.

.....
Podpis Przewodniczącego Rady

Pieczętka LGD

Karta
oceny zgodności operacji z LSR

Wniosek nr ..... , złożony w dniu ..... godz. ....

przez: .....

(Imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwa, siedziba i adres wnioskodawcy)

Nazwa operacji: .....

.....

Działanie PROW:

- Różnicowanie działalności w kierunku nierolniczym
- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- Odnowa i rozwój wsi
- Małe projekty

A. Czy realizacja operacji przyczynia się do osiągnięcia celów ogólnych LSR ?

Celu 1: Rozszerzanie zrównoważonej działalności społeczno – gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i ochrony zasobów

tak

nie

Celu 2: Poprawianie jakości życia i stwarzanie warunków do dalszego harmonijnego rozwoju lokalnej społeczności

tak

nie

B. Czy realizacja operacji przyczynia się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR ?

Celu 1.1. Rozbudowywanie infrastruktury turystycznej

tak

nie

Celu 1.2. Wspieranie przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej i społecznej na potrzeby turystyki i mieszkańców

tak

nie

Pieczętka LGD

Celu 2.1. Rozwój infrastruktury społeczno – kulturalnej
i rekreacyjno – sportowej

tak nie

Celu 2.2. Wzrost aktywności i integracji społeczności lokalnej

tak nie

C. Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR ?

Przedsięwzięciem I: Najpierw turystyka

tak nie

Przedsięwzięciem II: Atrakcyjne wsie

tak nie

D. Uzasadnienie zgodności operacji z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR i przesłanki przemawiające za jej rekomendowaniem w ramach LSR

E. Głosuję za:

- uznaniem operacji za zgodną z LSR*

- uznaniem operacji za niezgodną z LSR*

.....
Data

.....
Czytelny podpis członka Rady

* niepotrzebne skreślić

F. Instrukcja wypełnienia Karty

1. W krótkach, w punkcie A, B, C członek Rady stawia znak X przy właściwej – zdaniem wypełniającego – odpowiedzi. W punkcie D wypełniający dodatkowo uzasadnia swoje stanowisko.

2. Głos oddany w formie wypełnionej Karty jest nieważny, gdy:

- a) nie jest ona wypełniona we wszystkich wymaganych pozycjach i nie jest podpisana i zaopatrzona datą
- b) nie pozwala jednoznacznie zidentyfikować stanowiska członka Rady (np. znak X postawiono przy odpowiedzi „tak” i „nie”, lub żadnej pozycji nie skreślono)
- c) nie jest wypełniona piórem, długopisem albo cienkopisem
- d) zawiera nieskorygowane i nieparafowane błędy
  1. Kartę po wypełnieniu oddaje się Komisji skrutacyjnej.
  2. Operację uznaje się za zgodną z LSR, gdy z odpowiedzi udzielanych na pytania zawarte w punktach A, B i C wynika, że jej realizacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu ogólnego, jednego celu szczegółowego LSR oraz że jest zgodna z co najmniej jednym przedsięwzięciem planowanym w ramach LSR.
  3. Wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR jest pozytywny, jeżeli głosujący tak uznali bezwzględną większością głosów (50% + 1) – przy obecności co najmniej połowy składu Rady i przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego.

**Karta
oceny operacji według lokalnych kryteriów**

Wniosek nr ..... , złożony przez: .....

W dniu ....., godz. ....

Tytuł operacji: .....

Działanie – Odnowa i rozwój wsi

Lokalne kryteria wyboru operacji	Przewidziana ilość punktów za kryterium	Przyznaje punktów
1. Wnioskodawca jest członkiem LGD	5	
2. Wniosek dotyczy operacji planowanej w miejscowości o liczbie mieszkańców (w dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok składania wniosku): a/ nie mniej niż 300 osób b/ nie mniej niż 200 osób	2 1	
3. Procentowy udział ludzi w wieku przedprodukcyjnym w gminie, w której realizowana jest operacja (w roku poprzedzającym rok składania wniosku) jest większy od średniego procentowego udziału w województwie	6	
4. Zakres rzeczowy operacji: a/ jest zasadny, tj konieczny/wystarczający do realizacji celów i rezultatów operacji b/ ma zapewnione zaplecze realizacyjne (techniczne, kubaturowe, kadrowe itd.) c/ jest rekomendowany i preferowany przez LSR (podrozdział 4.4 LSR)	0-3 0-2 3	
4. Operacja jest komplementarna do innych zrealizowanych / realizowanych w obszarze wdrażania LSR, [ocena oparta o powszechnie znane (także Radzie) fakty albo w opisie operacji wnioskodawca wskaże, z którym ze zrealizowanych zadań jest ona komplementarna i w jakim zakresie -nie jest komplementarna z żadnym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 0 pkt. -jest komplementarna z co najmniej jednym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 4 pkt. -jest komplementarna co najmniej z dwoma zrealizowanymi lub realizowanymi zadaniami – 8 pkt. Wypisz operacje:	0 4 8	
Suma przyznanych punktów		

Minimalna liczba punktów wymagana do wyboru operacji – 9,

Data oceny .....

Czytelny podpis członka Rady.....

Karta

oceny operacji według lokalnych kryteriów

Wniosek nr ..... , złożony przez: .....

W dniu ....., godz. ....

Tytuł operacji: .....

Działanie – Małe projekty

Lokalne kryteria wyboru operacji	Przewidziana ilość punktów za kryterium	Przyznaję punktów
1. Wnioskodawca jest członkiem LGD	5	
2. Wnioskodawca mieszka lub ma siedzibę na terenie objętym LSR	5	
3. Operacja lub jej skutki obejmą swym zasięgiem: a/ co najmniej 2 wsie w dwóch różnych gminach b/ co najmniej 2 wsie w tej samej gminie	8 4	
4. Zakres rzeczowy operacji: a/ jest zasadny, tj konieczny/wystarczający do realizacji celów i rezultatów operacji b/ ma zapewnione zaplecze realizacyjne (techniczne, kubaturowe, kadrowe itd.) c/ jest rekomendowany i preferowany przez LSR (rozdział 4.4 LSR)	0-3 0-2 3	
5. Operacja jest komplementarna do innych zrealizowanych / realizowanych w obszarze wdrażania LSR, [ocena oparta o powszechnie znane (także Radzie) fakty albo w opisie operacji wnioskodawca wskaże, z którym ze zrealizowanych zadań jest ona komplementarna i w jakim zakresie] -nie jest komplementarna z żadnym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 0 pkt. -jest komplementarna z co najmniej jednym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 4 pkt. -jest komplementarna co najmniej z dwoma zrealizowanymi lub realizowanymi zadaniami – 8 pkt. Wypisz operacje:	0 4 8	
6. Wnioskowana kwota pomocy wynosi poniżej 15.000 zł	3	
Suma przyznanych punktów		

Minimalna liczba punktów wymagana do wyboru operacji –10

Data oceny .....

Czytelny podpis członka Rady.....

**Karta
oceny operacji według lokalnych kryteriów**

Wniosek nr ..... , złożony przez: .....

W dniu ....., godz. ....

Tytuł operacji: .....

Działanie – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Lokalne kryteria wyboru operacji	Przewidziana ilość punktów za kryterium	Przyznaję punktów
1. Wnioskodawca jest członkiem LGD	5	
2. Wnioskodawca nie przekroczył 40 lat	4	
3. Wnioskodawca prowadzi gospodarstwo lub jest domownikiem gospodarstwa, w którym wskaźnik bonitacji gleb, liczony jak do podatku rolnego nie przekracza 0,7	3	
4. Gospodarstwo wnioskodawcy lub większość gruntów gospodarstwa położona jest w granicach obszarów objętych ochroną prawną (Natura 2000, Obszary Chronionych Krajobrazów itd.)	5	
5. Wnioskowana kwota pomocy wynosi poniżej 50.000. zł	3	
6. Zakres rzeczowy operacji:		
a/ jest zasadny, tj konieczny/wystarczający do realizacji celów i rezultatów operacji	0-3	
b/ ma zapewnione zaplecze realizacyjne (techniczne, kubaturowe, kadrowe itd.)	0-2	
c/ jest rekomendowany i preferowany przez LSR (rozdział 4.4 LSR)	3	
7. Operacja jest komplementarna do innych zrealizowanych / realizowanych w obszarze wdrażania LSR, [ocena oparta o powszechnie znane (także Radzie) fakty albo w opisie operacji wnioskodawca wskaże, z którym ze zrealizowanych zadań jest ona komplementarna i w jakim zakresie]		
-nie jest komplementarna z żadnym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 0 pkt.	0	
-jest komplementarna z co najmniej jednym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 4 pkt.	4	
-jest komplementarna co najmniej z dwoma zrealizowanymi lub realizowanymi zadaniami – 8 pkt.	8	
Wypisz operacje:		
Suma przyznanych punktów		

Minimalna liczba punktów wymagana do wyboru operacji – 12,

Data oceny.....

Czytelny podpis członka Rady.....

Karta

oceny operacji według lokalnych kryteriów

Wniosek nr ..... , złożony przez: .....

W dniu ....., godz. ....

Tytuł operacji: .....

Działanie – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Lokalne kryteria wyboru operacji	Przewidziana ilość punktów za kryterium	Przyznaję punktów
1. Wnioskodawca jest członkiem LGD	5	
2. Wnioskodawca nie przekroczył 40 lat. W przypadku osoby prawnej bierze się pod uwagę wiek właściciela lub głównego udziałowca firmy albo jej kierownika.	4	
3. Wnioskowana kwota pomocy wynosi poniżej 100.000 zł	3	
4. Biznesplan przewiduje wzrost zatrudnienia co najmniej o osobę w skali rocznej	8	
5. Zakres rzeczowy operacji: a/ jest zasadny, tj konieczny/wystarczający do realizacji celów i rezultatów operacji b/ ma zapewnione zaplecze realizacyjne (techniczne, kubaturowe, kadrowe itd.) c/ jest rekomendowany i preferowany przez LSR (rozdział 4.4 LSR)	0-3 0-2 3	
6. Operacja jest komplementarna do innych zrealizowanych / realizowanych w obszarze wdrażania LSR, [ocena oparta o powszechnie znane (także Radzie) fakty albo w opisie operacji wnioskodawca wskaże, z którym ze zrealizowanych zadań jest ona komplementarna i w jakim zakresie -nie jest komplementarna z żadnym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 0 pkt. -jest komplementarna z co najmniej jednym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań – 4 pkt. -jest komplementarna co najmniej z dwoma zrealizowanymi lub realizowanymi zadaniami – 8 pkt. Wypisz operacje:	0 4 8	
Suma przyznanych punktów		

Minimalna liczba punktów wymagana do wyboru operacji – 12,

Data oceny .....

Czytelny podpis członka Rady .....

Instrukcja wypełniania karty oceny operacji według lokalnych kryteriów

1) W kolumnie „Przyznaję punktów” wpisać punkty za kryterium, które – zdaniem członka Rady – odnosi się do danej operacji (jest właściwe). Jeżeli nie przyznano punktów za spełnienie danego kryterium, w rubryce „Przyznaję punktów” wpisać 0.

W odniesieniu do kryterium "Zakres rzeczowy operacji"- jego podpunktów a) i b) postąpić należy w sposób następujący:

Podpunkt a) Gdy wniosek (lub plan ekonomiczny operacji):

-nie zawiera uzasadnienia realizacji celu operacji przez przewidywany zakres

Rzeczowy- **0** pkt.

-zawiera uzasadnienie niepełne- **1** pkt.

- zawiera uzasadnienie pełne/wystarczające- **3** pkt.

Podpunkt b) Gdy wnioskodawca:

-nie ma zapewnionego zaplecza realizacyjnego dla zakresu rzeczowego operacji-**0** pkt.

- ma zapewnione tylko warunki techniczne(w tym kubaturowe)-**1** pkt.

- ma zapewnione zaplecze techniczne i kadrowe-**2** pkt.

W odniesieniu do kryterium " Operacja jest komplementarna do innych zrealizowanych (realizowanych) w obszarze wdrażania LSR" zadań postąpić należy następująco:

Gdy planowana operacja:

-nie jest komplementarna z żadnym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań- **0** pkt.

-jest komplementarna z co najmniej jednym ze zrealizowanych lub realizowanych zadań- **4** pkt.

-jest komplementarna co najmniej z dwoma zrealizowanymi lub zrealizowanymi zadaniami-**8** pkt.

2) U dołu karty dokonać podsumowania przyznanych punktów.

3) Karta jest nieważna, gdy:

-nie jest wypełniona piórem, długopisem lub cienkopisem,

-zawiera nieskorygowane i nieparafowane błędy,

-nie da się zidentyfikować stanowiska członka Rady,

-nie jest podpisana przez członka Rady i opatrzona datą.

4) Kartę po wypełnieniu oddaje się Komisji Skrutacyjnej.

Uchwała

z dnia .....

Rady Stowarzyszenia LGD „Dolina Noteci” w sprawie wyboru operacji do finansowania

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, objętego PROW na rok 2007-2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 wraz z późniejszymi zmianami) oraz na podstawie § 20 Statutu Stowarzyszenia i rozdziału VI Regulaminu Organizacyjnego Rady stwierdza się co następuje:

§1

Operacja pod tytułem .....
oznaczona na wniosku numerem nadanym przez LGD.....,
zgłoszona przez wnioskodawcę .....
zamieszkałego w ..... \z siedzibą
w..... *,
nr identyfikacyjny wnioskodawcy ..... złożona celem uzyskania pomocy
finansowej w wysokości ..... w ramach działania
....., została poddana ocenie
zgodności z LSR i spełnienia lokalnych kryteriów wyboru.

1. Operacje uznaje się za zgodną z LSR / niezgodną z LSR*.
2. Operację poddano / nie poddano * ocenie według spełnienia lokalnych kryteriów wyboru.
3. W wyniku oceny według lokalnych kryteriów wyboru operacja uzyskała ..... punktów;
4. Operacja została wybrana / nie wybrana* do pomocy finansowej.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

.....
Imię i Nazwisko Przewodniczącego Rady

*Niepotrzebne skreślić

Załączniki

- wniosek o pomoc finansową

Uchwała nr...
z dnia .....

Rady LGD „Dolina Noteci” w sprawie zatwierdzenia listy operacji wybranych do finansowania w ramach LSR - działanie .....

(np. „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie..”, inne).

Na podstawie rozporządzenia Ministra i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008r w sprawie szczególnych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwój” objętego PROW na lata 2007-2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 wraz z późniejszymi zmianami) oraz § 20 statutu LGD i rozdziału VI Regulaminu Organizacyjnego Rady LGD uchwała się co następuje:

§1

1. Zatwierdza się listę operacji wybranych do finansowania w kolejności według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia lokalnych kryteriów wyboru.
2. Lista zawiera .... pozycji i stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik:

- lista operacji wybranych do finansowania

.....
Imię i Nazwisko Przewodniczącego Rady

Uchwała nr...
z dnia .....

Rady LGD „Dolina Noteci” w sprawie zatwierdzenia listy operacji niewybranych do finansowania w ramach LSR, działanie .....

(np. „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie..”, inne).

Na podstawie rozporządzenia Ministra i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008r w sprawie szczególnych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwój” objętego PROW na lata 2007-2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 wraz z późniejszymi zmianami) oraz § 20 statutu LGD i rozdziału VI Regulaminu Organizacyjnego Rady LGD uchwała się co następuje:

§1

1. Zatwierdza się listę operacji niewybranych do finansowania.
2. Lista zawiera .... pozycji i stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik:

- lista operacji niewybranych do finansowania

.....
Imię i Nazwisko Przewodniczącego Rady

Załącznik do Uchwały Nr..... z dnia ..... Rady LGD

.....
(pieczęć Stowarzyszenia)

LISTA

operacji wybranych do finansowania w ramach LSR Stowarzyszenia Dolina Noteci w kolejności według liczby uzyskanych punktów z oceny spełnienia lokalnych kryteriów wyboru w ramach działania .....

Lp.	Indywidualne oznaczenia sprawy nadane wnioskowi przez LGD i wpisane do wniosku	Nazwa /Imię i nazwisko wnioskodawcy	Tytuł operacji określony we wniosku	Numer Identyfikacyjny Wnioskodawcy nadany przez ARiMR	Wnioskowana kwota pomocy w zł.	Spełnienie progu minimalnych wymagań*	Operacje mieszczące się w limicie dostępnych środków finansowych*
1	2	3	4	5	6	7	8
1.							
RAZEM							

*operacje mieszczące się w dostępnym limicie środków finansowych (kolumna 7) bądź spełniających progi minimalnych wymagań(kolumna 8) oznaczono znakiem X

Listę sporządzono w dniu.....

.....
Imię i Nazwisko Przewodniczącego Rady

Załącznik do Uchwały Nr..... z dnia ..... Rady LGD

.....
(pieczęć Stowarzyszenia)

LISTA

operacji nie wybranych do finansowania w ramach działania .....

1	2	3	4	5	6
Lp	Indywidualne oznaczenia sprawy nadane wnioskowi przez LGD i wpisane do wniosku	Nazwa /Imię i nazwisko wnioskodawcy	Tytuł operacji określony we wniosku	Numer Identyfikacyjny Wnioskodawcy nadany przez ARiMR	Wnioskowana kwota pomocy w zł.
Operacje nie zgodne z LSR					
1.					
razem					
Operacje zgodne z LSR ale nie wybrane do dofinansowania					
1					
razem					
Operacje niepodlegające ocenie pod względem zgodności z LSR (nie zostały					

złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania wniosku)

1					
razem					
razem łącznie					

Listę sporządzono w dniu.....

Imię i Nazwisko Przewodniczącego Rady

ANKIETA
monitorująca operacje realizowaną w ramach wdrażanej przez LGD „Dolina Noteci”
Lokalnej Strategii Rozwoju.

ZALECENIA OGÓLNE

1. Beneficjent podkreśla właściwe treści pktu II 1 i II 2 oraz czytelnie wypełnia białe pola Ankiety. W sytuacji kiedy dane pole nie dotyczy Beneficjenta, należy wstawić kreskę.
2. Ankiety monitorującą Beneficjent wypełnia na podstawie danych z wniosku o przyznanie pomocy, umowy o przyznanie pomocy oraz wniosku o płatność (uwzględniając ewentualne uzupełnienia dokonane na wezwanie instytucji wdrażających – Urzędu Marszałkowskiego lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).
3. Ankiety monitorującą prosimy przesłać/ złożyć w wersji papierowej do Biura Stowarzyszenia LGD Dolina Noteci, dotyczy się również tych Wnioskodawców, których wniosek został odrzucony przez Urząd Marszałkowski lub Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
4. Punkty I, II i III wypełniają wszyscy Wnioskodawcy, nawet jeśli ich wniosek został odrzucony przez Urząd Marszałkowski lub Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
5. Punkt IV i V wypełniają wszyscy wnioskodawcy, z wyjątkiem wnioskodawcy, którego wniosek został odrzucony przez UM lub ARiMR.
6. Punkt VI wypełniają jedynie Wnioskodawcy, którzy zakończyli realizację operacji, tj. otrzymali płatność końcową lub złożyli wnioski o płatność końcową.

I. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE BENEFICJENTA.
(wypełniają wszyscy wnioskodawcy)

<p>Numer identyfikacyjny beneficjenta nadany przez ARiMR (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy)</p>	
<p>Imię i nazwisko/ Nazwa beneficjenta (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy)</p>	
<p>Adres/ Siedziba beneficjenta pomocy (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy)</p>	

Imię (imiona), nazwisko osoby uprawnionej do kontaktu jeżeli taką osobę ustanowiono (zgodnie we wniosku o przyznanie pomocy)	
Numer telefonu i adres osoby uprawnionej do kontaktu (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy)	

II. INFORMACJE OPERACJI I STOPIEŃ JEJ REALIZACJI

Rodzaje operacji (podkreśl właściwą operację)	Odnowa i rozwój wsi Małe projekty Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
Tytuł operacji (zgodny w wnioskiem o przyznanie pomocy)	

III. AKTUALNA SYTUACJA WNIOSKU/OPERACJI (wypełniają wszyscy wnioskodawcy – podkreślić właściwe)

- **Wniosek jest w trakcie weryfikacji przez Urząd Marszałkowski lub Agencje Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa),**
- **Wniosek został odrzucony przez Urząd Marszałkowski lub Agencje Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,**
- **Wnioskodawca zawarł umowę o przyznanie pomocy,**
- **Operacja jest w trakcie realizacji,**
- **Operacja jest zakończona, a wnioskodawca otrzymał płatność końcową.**

IV. KRÓTKI OPIS ZADAŃ PRZEWDYWANEJ / REALIZOWANEJ OPERACJI (wypełniają wszyscy wnioskodawcy, z wyjątkiem tych, których wniosek został odrzucony przez UM lub ARiMR.)

V. KOSZTY OPERACJI.

(Wypełniają wszyscy wnioskodawcy z wyjątkiem tych, których wniosek został odrzucony przez UM lub AR i MR)

Wartość całkowita operacji (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy złożonym w LGD)	
Wnioskowana kwota dofinansowania na realizację operacji (zgodnie z wnioskiem o przyznanie pomocy złożonym w LGD)	
Kwota przyznanej pomocy zgodnie z zawartą umową z UM lub ARiMR	
Kwota płatności końcowej	
Data otrzymania płatności końcowej	

VI. EFEKTY OPERACJI WYRAŻANE WSKAŹNIKAMI PRODUKTU I REZULTATU (wypełniają tylko Wnioskodawcy, którzy zakończyli realizacji operacji, tzn. otrzymali płatność końcową lub złożyli wniosek o płatność końcową)

Przedsięwzięcie	Cele szczegółowe	Wskaźnik produktu		Wskaźnik rezultatu	
		Opis treści wskaźnika	Wartość/wielkość wskaźnika osiągnięta wskutek zrealizowanej operacji		Wartość/wielkość wskaźnika osiągnięta wskutek zrealizowanej operacji
1	2	3	4	5	6
Przedsięwzięcie I Namierny turystyka	Cel szczegółowy 11 Rozbudowanie infrastruktury turystycznej	Liczba obiektów (wybudowane, wyremontowane, wraz z modernizacją lub wyposażone obiekty infrastruktury (dużej i małej) turystycznej i paraturystycznej		Liczba osób korzystających z wybudowanych, zmodernizowanych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury turystycznej	

		Liczba imprez rekreacyjnych kulturalnych i innych organizowanych z myślą o turystach		Ilość uruchomionych lub rozszerzonych działalności społeczno-gospodarczych przez rolników, przedsiębiorców i organizacje pozarządowe	
	Cel szczegółowy 1.2. Wspieranie przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej i społecznej na potrzeby turystyki i mieszkańców			Liczba osób pozyskujących wiedzę o celach i przedsięwzięciach LSR o zasobach obszaru objętego LSR za pośrednictwem stron internetowych, ulotek, wydarzeń promocyjnych dotyczących działalności gospodarczej, bądź społecznej prowadzonej w oparciu o zasoby obszaru	

1	2	3	4	5	6
Przedsięwzięcie II Atrakcyjne wsie	Cel szczegółowy 2.1 Rozwój infrastruktury społeczno- kulturalnej i rekreacyjno- sportowej	Liczba obiektów (wybudowanie, zmodernizowanie, wyremontowanie lub wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej (boiska, świetlice, place zabaw, itd.))		Liczba osób korzystających z nowopowstałej, zmodernizowanej/ wyremontowanej lub wyposażonej infrastruktury społeczno-kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	
	Cel szczegółowy 2.2. Wzrost aktywności i integracji społeczności lokalnej	Liczba imprez zorganizowanych przez beneficjentów		Liczba osób korzystających warsztatów lub spotkań aktywizacyjnych, imprez integracyjnych, szkoleń itp.	

		Ilość miejscowości, w których podjęto rewitalizację bądź kształtowanie przestrzeni publicznych			
		Ilość zagród wiejskich poddanych estetyzacji/upiększeniu			

Data i podpis Beneficjenta

Spis treści

Rozdział 1.	Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania (LGD), jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)	1
1.1.	Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) i nr w tym rejestrze	1
1.2.	Opis procesu budowania partnerstwa	1
1.3.	Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD	2
1.4.	Struktura Rady (organu decyzyjnego)	3
1.5.	Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego	4
1.5.1.	Ogólne zasady funkcjonowania LGD	4
1.5.2.	Zasady powoływania członków Rady	5
1.5.3.	Zasady odwoływania członków lub całej Rady	6
1.5.4.	Procedura wyłączenia członka Rady (organu decyzyjnego) od udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji oraz rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności	6
1.5.5.	Opis stanowisk w Biurze LGD z podziałem obowiązków i zakresem odpowiedzialności	7
1.5.6.	Procedura naboru pracowników	8
1.5.7.	Opis warunków technicznych i lokalowych Biura LGD	10
1.6.	Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego	10
1.7.	Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji	10
Rozdział 2.	Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	11
2.1.	Wykaz gmin wchodzących w skład LGD „Dolina Noteci”	12

2.2.	Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne i przyrodnicze	13
2.3.	Uwarunkowania historyczne i kulturowe	16
2.4.	Ocena społeczno – gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego oraz poziom aktywności społecznej	19
2.5.	Specyfika obszaru (i sposób jej wykorzystania)	22
Rozdział 3.	Analiza SWOT i wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy	24
3.1.	Uwagi ogólne	24
3.2.	Zestawienie czynników rozwoju – sytuacja na progu realizacji LSR	25
3.3.	Wnioski z analizy SWOT i sposób ich wykorzystania	27
Rozdział 4.	Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje	27
4.1.	Wizja rozwoju obszaru objętego LSR	28
4.2.	Cele	28
4.3.	Zestawienie celów i przedsięwzięć służących ich realizacji	30
4.4.	Opis przedsięwzięć służących realizacji celów	31
Rozdział 5.	Misja Lokalnej Grupy Działania	42
Rozdział 6.	Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR	42
Rozdział 7.	Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w LSR	43
Rozdział 8.	Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	44

Rozdział 9.	Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów	46
9.1.	Ustalenia z Samorządem Województwa terminów naboru wniosków za pośrednictwem LGD	46
9.2.	Procedura postępowania z wnioskami i z ich oceną	46
9.3.	Kryteria oceny zgodności operacji z LSR i zasady głosowania przy ocenie	48
9.4.	Lokalne kryteria wyboru operacji do pomocy finansowej wg. spełnienia lokalnych kryteriów i zasady głosowania przy tym wyborze	49
9.5.	Minimalne kryteria wyboru operacji	51
9.6.	Zmiany kryteriów oceny zgodności operacji z LSR i lokalnych kryteriów ich wyboru	51
9.7.	Zakres odpowiedzialności i podział zadań w procesie oceny, ustalania i zmian kryteriów oceny i wyboru operacji	52
9.8.	Całościowy schemat struktury i realizacji procedur związanych z naborem i oceną wniosków przez LGD oraz odpowiedzialności jej organów za poszczególne etapy	53
Rozdział 10.	Budżet dla każdego roku realizacji LSR	54
10.1.	Uwagi ogólne dotyczące budżetu	54
10.2.	Tabelaryczne zestawienie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji	57
10.3.	Harmonogramy: terminów naborów wniosków za pośrednictwem LGD (harmonogram A) oraz realizacji działań i przedsięwzięć (harmonogram B)	59
Rozdział 11.	Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	61
Rozdział 12.	Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR	62

12.1.	Sposób wdrażania LSR (w ramach działania 4.1./413)	62
12.2.	Realizowanie innych działań niż 4.1./413 przewidzianych w LSR	64
12.3.	Aktualizacja LSR	66
Rozdział 13.	Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej	67
Rozdział 14.	Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	69
Rozdział 15.	Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji do realizacji przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR	72
Rozdział 16.	Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	73
Rozdział 17.	Wykaz załączników LSR	75